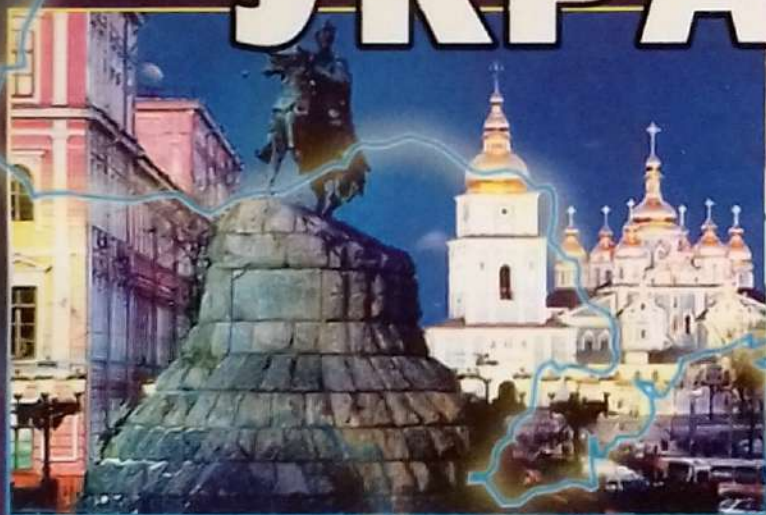

М.Й. Рутинський

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України

МИХАЙЛО РУТИНСЬКИЙ

**ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ
УКРАЇНИ:**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ
Центр навчальної літератури
2004

УДК 338.48(075.8)

ББК 65.433я73

Рутинський М.МЙ. Географія туризму України: Навчально-методичний посібник. – Вид-во 2, перероб. і доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.

В навчально-методичному посібнику викладено анотований зміст лекційного матеріалу курсу “Географія туризму України”. Згідно з розробленою автором навчальною програмою, лекційний матеріал структуризовано в 22 теми, що послідовно розкривають об’єкт-предметну сутність наукової дисципліни, дають уяву про теоретичні основи та методологічний арсенал географії туризму, а також акцентують увагу на актуальних завданнях та перспективних “точках росту” науки в ХХІ-му столітті.

Для студентів вищих навчальних закладів, які готуються працювати в сфері туризму, викладачів вузів, а також усіх зацікавлених фахівців, які займаються організацією, плануванням і управлінням рекреаційно-туристичним господарством.

Рецензенти:

О.В. Федунь - к.геогр.н., доцент кафедри міжнародного туризму і країнознавства (Львівський національний університет ім. І. Франка)
В.С. Кравців - к.екон.н., ст.наук.сп. (Інститут регіональних досліджень НАН України)

*Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол № 3 від 10.09.2003 р.*

ISBN 966-8568-03-6

© М.Рутинський, 2004

ПЕРЕДМОВА

Історія в'їзного й внутрішнього туризму в Україні нараховує багато тисячоліть. Ще на світанку історії до українських берегів прибували з торговими цілями галери з древніх Егеїди й Фінікії (суч. Сирія). Тисячоліття по тому на українських шляхах товпилися купці й подорожні з Генуї і Венеції, тисячами сходилися до сакральних святинь Києво-Печерської і Почаївської лавр прочани з Молдови, Валахії, Білорусі й Росії. Приїжджали на відпочинок й подовгу оздоровлялися імператори найбільшої за всю історію людства Російської імперії, а згодом – і чільники найвищих рангів Советської імперії.

Україна повсякчас “йшла у ногу” з Європою і щодо розвитку організованого рекреаційного туризму та розбудови відповідної інфраструктури. Освоювалися ресурси лікувальних вод і грязей, один за одним “виростали” оздоровчі заклади (Шкло, 1576 р., Саки, 1799 р., Трускавець, 1827 р., Одеса, 1829 р., Євпаторія, 1890 р. і т.д.). Семимильними кроками розвивалася маркетингово-рекламна індустрія популяризації чорноморських курортів. (Напр., до більшовицької революції 1917 року один з найбільш вдалих курортно-туристичних путівників – “Москвичь Г. Черноморское побережье. Иллюстрированный практический путеводитель. Изд. 22-е, испр. и доп. – Петроград: Редакция путеводителей, 1915” – користувався серед споживачів настільки великою популярністю, що до- і перевидавався 21 раз).

Одне лише геопросторове розташування вже саме по собі є, без перебільшення, унікальним туристичним ресурсом, що визначає Україну як велику туристичну державу. Простягаючись від тінистих пралісів Полісся до величних гірських узвиш'я і сонячного субтропічного узбережжя Південного берега Криму, від лісистих Карпат до квітчастих “островів” цілинного донецького степу, Україна володіє потужним природоресурсним потенціалом розвитку туризму. Унікальна Трипільська спадщина IV-III тис. до Р.Х.; “степові піраміди”, мегалітичні споруди і

кам'яні фундаменти укріплених городищ войовничих індоарійських племен II тис. до Р.Х., що доходили походами до Великобританії, Єгипту, Індії; архітектурно-мистецька спадщина еллінської цивілізації і кургани царів Великої Скіфії I тис. до Р.Х.; городища давніх слов'ян й старокняжі міста Русі-України I тис. – 1-ої третини II тис.; пам'ятки козацької доби й самобутньої духовно-матеріальної культури українського народу, а зрештою й екзотична для іноземного туриста спадщина комуністичної доби творять багатющий історико-культурний потенціал розвитку туризму. Третьою вагомою передумовою розвитку туризму в нашій державі є доволі розгалужена туристична індустрія й бажання національних бізнес-кіл працювати за сучасними стандартами світової індустрії туризму.

Курс “Географія туризму України” охоплює широке коло питань вивчення:

- теоретико-методичного арсеналу українознавчо-геотуристських досліджень;
- різноаспектних природної і суспільної складових національного туристичного потенціалу;
- характерних рис та особливостей геопросторової організації туристичного комплексу держави і її окремих регіонів;
- існуючих проблем і перспектив становлення в Україні модерної туріндустрії та повноцінної інтеграції її в глобальну мережу світової індустрії туризму.

Названа вище сукупність теоретико-методологічних і прикладних рис *туризму в Україні* як вагомого соціально-економіко-географічного аспекту людської життєдіяльності окреслює дисциплінарний предмет відповідного вузівського курсу в структурі навчальної програми фахової підготовки *менеджерів туризму*.

Навчально-методичний посібник з курсу “Географія туризму України” розроблено для спеціалізованої фахової підготовки студентів ВУЗів України, які навчаються за

спеціальністю “**туризм**” та спеціалізацією “**менеджмент туризму**”.

Мета курсу: сформувати в студентів, що опановують професію менеджерів туризму, фаховий світогляд й базовий рівень знань щодо геопросторових аспектів організації і функціонування національного туристичного комплексу в контексті його ринково-економічної модернізації й глобалізаційного входження в світову індустрію туризму.

Курс “Географія туризму України” розрахований на аудиторну і самостійну (домашню) роботу студента. З метою якіснішого засвоєння лекційного матеріалу, детальнішого розгляду ключових тем курсу та з урахуванням підготовки менеджерів, що займатимуться практичною організацією туристичного бізнесу в Україні, 24 год. (44 %) академічного часу відведено на семінарські й практичні заняття.

Фахові знання, набуті студентами впродовж вивчення курсу “Географія туризму України”, в подальшому закріплюються під час проведення літньої краєзнавчої туристичної практики.

Поточний та підсумовуючий контроль якості знань та практичних умінь, набутих у процесі вивчення курсу “Географія туризму України”, здійснюється шляхом:

- поточного контрольного-тестового моніторингу успішності засвоєння навчального матеріалу;
- бального оцінювання знань, набутих в процесі підготовки семінарських занять, та вмінь, проявлених у процесі виконання практичних робіт;
- підсумовуючого контролю обсягу набутих знань.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ КУРСУ:

Частина I. ГЕОТУРИСТИКА В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО УКРАЇНОЗНАВСТВА

Тема 1. Географія туризму України як наукова дисципліна й окремий напрямок суспільно-географічного українознавства. Об'єкт, предмет та основні завдання наукової дисципліни. Загальнонаціональний, регіональний та локальний рівні українознавчо-геотуристських досліджень.

Тема 2. Історична періодизація і наукова спадщина українознавчо-геотуристських досліджень: персоналії, найвідоміші праці.

Тема 3. Теоретико-методологічна міждисциплінарність геотуристики. Система основних методів досліджень. Сучасні суспільно-ринкові запити щодо змісту та прикладної об'єкт-предметної націленості національних геотуристських досліджень.

Частина II. ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІ РИСИ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Тема 4. В'їздний та внутрішній туристичні потоки. Часова динаміка, структурний (за видами/цілями туризму) та геопросторовий розподіл туристичного потоку.

Тема 5. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України.

Тема 6. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств санаторно-курортного господарства України.

Тема 7. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств тимчасового проживання, харчування й дозвілля.

Частина III. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Тема 8. Регіональна диспропорція ресурсного й інфраструктурного потенціалу національного туристичного комплексу. Проблеми інтегрального туристського районування України.

Тема 9. Західно-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 10. Центрально-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 11. Північно-Східний економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 12. Карпатський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 13. Подільський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 14. Центрально-Український економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 15. Придніпровський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 16. Донецький економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 17. Причорноморський (без АР Крим) економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Тема 18. Крим: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Частина IV. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Тема 19. Відродження масового спортивно-оздоровчого й екскурсійно-українознавчого *дитячого туризму* в контексті національної консолідації й формування підвалин майбутнього Української держави.

Тема 20. Майбутнє соціального туризму. Право на лікувально-реабілітаційний туризм для соціально незахищених верств населення України: пошук ринково-адаптованих механізмів державної підтримки соціального туризму.

Тема 21. Становлення сільського зеленого туризму як однієї з провідних субгалузей міжнародно-туристичної спеціалізації України. Невичерпність агротуристичного потенціалу з огляду на традиції гостинності й збережену етнічну самобутність українського народу. Проблеми сертифікації на відповідність євростандартам та входження в спільноєвропейську корпоративну агротуристичну мережу.

Тема 22. Стратегічні завдання і пріоритети держави в напрямі стимулювання в'їзного туризму. Приватизація і корпоратизація в національному туристичному бізнесі. Стратегія перетворення в'їзного туризму на вагоме джерело наповнення державного бюджету.

**Розподіл годин за тематичними розділами і видами
занять для стаціонарної форми навчання
(Навчально-методичний план курсу)**

№	Назва розділу	Лек- ції	Сем інар ські з-тя	Пра кти- чні з-тя	Сам ості йна роб.
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Географія туризму України як наукова дисципліна й окремий напрямок суспільно-географічного українознавства. Об'єкт, предмет та основні завдання наукової дисципліни. Загальнонаціональний, регіональний та локальний рівні українознавчо-геотуристських досліджень.	1			
2	Тема 2. Історична періодизація і наукова спадщина українознавчо-геотуристських досліджень: персоналії, найвідоміші праці.	1			
3	Тема 3. Теоретико-методологічна міждисциплінарність геотуристрики. Система основних методів досліджень. Сучасні суспільно-ринкові запити щодо змісту та прикладної об'єкт-предметної націленості національних геотуристських досліджень.	1,5			
4	Тема 4. В'їздний та внутрішній туристичні потоки. Часова динаміка, структурний (за видами/цілями туризму) та геопросторовий розподіл туристичного потоку.	1,5			
5	Практична робота № 1. Загальні тенденції розвитку туризму в Україні.			2	4
6	Тема 5. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України.	1,5			
7	Практична робота № 2. Загальні тенденції розвитку закладів стаціонарного туризму в Україні.			2	4
8	Тема 6. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств санаторно-курортного господарства України.	1,5			

Продовження навчально-методичного плану курсу

1	2	3	4	5	6
9	Практична робота № 3. Географія закладів стаціонарного туризму та рекреації в Україні.			2	4
10	Тема 7. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств тимчасового проживання, харчування й дозвілля.	1,5			
11	Практична робота № 4. Географія розвитку готельної інфраструктури в Україні.			2	4
12	Практична робота № 5. Географія розвитку ресторанного господарства в Україні.			2	4
13	Тема 8. Регіональна диспропорція ресурсного й інфраструктурного потенціалу національного туристичного комплексу. Проблеми інтегрального туристського районування України.	1,5			
14	Тема 9. Західно-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
15	Тема 10. Центральнo-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
16	Тема 11. Північно-Східний економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
17	Семінарське заняття №1. Туристичний потенціал Центральної і Північно-Східної України.		2		4

Продовження навчально-методичного плану курсу

18	Тема 12. Карпатський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
19	Семінарське заняття №2. Туристичний потенціал західноукраїнського регіону.		2		4
20	Тема 13. Подільський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
21	Тема 14. Центральнo-Український економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
22	Тема 15. Придніпровський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
23	Тема 16. Донецький економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
24	Семінарське заняття №3. Туристичний потенціал Приазов'я.		2		4
25	Тема 17. Причорноморський (без АР Крим) економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
26	Семінарське заняття №4. Туристичний потенціал Західного Причорномор'я.		2		4
27	Тема 18. Крим: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.	1,5			
28	Семінарське заняття №5. Туристичний потенціал Криму.		2		4

Продовження навчально-методичного плану курсу

29	Практична робота №6. Розробка екскурсійно-українознавчого туру			2	10
30	Тема 19. Відродження масового спортивно-оздоровчого й екскурсійно-українознавчого <i>дитячого туризму</i> в контексті національної консолідації й формування підвалин майбутнього Української держави.	1			
31	Практична робота № 7. Географія закладів стаціонарного відпочинку дітей в Україні.			2	4
32	Тема 20. Майбутнє соціального туризму. Право на лікувально-реабілітаційний туризм для соціально незахищених верств населення :пошук ринково-адаптованих механізмів державної підтримки соціального туризму.	1			
33	Тема 21. Становлення агротуризму як однієї з провідних субгалузей міжнародно-туристичної спеціалізації України. Невичерпність агротуристичного потенціалу з огляду на традиції гостинності й збережену етнічну самобутність українського народу. Проблеми сертифікації на відповідність євростандартам та входження в спільно-європейську корпоративну агротуристичну мережу.	1			
34	Тема 22. Стратегічні завдання і пріоритети держави в напрямі стимулювання в'їзного туризму. Приватизація і корпоратизація в національному туристичному бізнесі. Стратегія перетворення в'їзного туризму на вагоме джерело наповнення державного бюджету.	1			
	Кількість годин на окремі види занять	30	10	14	54
	Загальна кількість годин на опанування курсу	108			

Тема 1. Географія туризму України як наукова дисципліна й окремий напрямок суспільно-географічного українознавства. Об'єкт, предмет та основні завдання наукової дисципліни. Загальнонаціональний, регіональний та локальний рівні українознавчо-геотуристських досліджень

Географія туризму України – наукова дисципліна, що вивчає національні особливості функціональної і геопросторової організації туризму як суспільного явища і важливої галузі народногосподарського комплексу.

Місце геотуристрики в системі напрямів суспільно-географічного українознавства. Проблема синтезу комерційно-ринкового й власне українознавчого аспектів об'єкт-предметної зорієнтованості сучасної географії туризму України.

Загальний об'єкт дослідження: сукупність природних і суспільних складових організації державного геопростору України, що мають відношення до туризму як суспільного явища і галузі народногосподарського комплексу.

Предметом українознавчо-геотуристських досліджень виступають спонукальні, інформаційні, природо- й соціоресурсні, інфраструктурні, управлінські, маркетингові, інвестиційно-комерційні, мікро- і макроекономічні, соціокультурні, геополітичні та інші аспекти туризму в Українській державі.

Загальнонаціональний, регіональний і локальний (краєзнавчий) рівні українознавчо-геотуристських досліджень та їх найактуальніші об'єкт-предметні дослідницькі орієнтири.

Основна література до теми:

1. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
2. Бочковський О.І. Вступ до націології. - Мюнхен: УТП, 1992. – 340 с.

3. Кононенко П.П. Українознавство. – К.: Либідь, 1996. – 284 с.
4. Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1997
5. Пирожник И.И. Основы географии туризма и экскурсионного обслуживания: Учеб. пособ. – Минск: Университетское, 1985. – 253 с.
6. Путрик Ю., Свешников В. Туризм глазами географа. – М.: Мысль, 1986. – 158 с.
7. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. - Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2001. – 744.
8. Warzynska J., Jackowski A. Podstawy geografii turystyki. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PAN, 1978. – 334 s.
9. Kowalczyk A. Geografia turystyki. - Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 287 s.

Тема 2. Історична періодизація і наукова спадщина українознавчо-геотуристських досліджень: персоналії, найвідоміші праці

I. Донауково-описовий період (від найдавніших описів території України до XVIII століття). Першим іноземним туристом, який документально зафіксував своє перебування на території України, вважається логограф Геродот з Галікарнасу.

II. Період комплексного статистично-географічного, етнографічного, ресурсно-геологічного, медико-курортологічного вивчення території України (XVIII – 1-а пол. XX століття).

III. Період розробки фундаментальних наукових положень теоретико-методологічної бази “Радянської рекреаційної географії” (1950-1980-ті роки).

IV. Сучасний період виокремлення і становлення *географії туризму України* в самостійну наукову дисципліну внаслідок постнекласичної диференціації рекреаційно-географічної науки і географічного українознавства (від часу

появи на політико-географічній карті світу незалежної Української держави).

Основна література до теми:

1. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреаології та рекреаційної географії. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
2. Енциклопедія етнокультурознавства. Ч.2. Українська національна культура у просторі і часі / Ю.Римаренко, В.Кремень, В.Чернець, Л.Шкляр. – К., 2002
3. Сосса Р.І. Історія картографування території України. Від найдавніших часів до 1920 року. – К.: Наукова думка, 2000. – 247 с.
4. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2002

Тема 3. Теоретико-методологічна міждисциплінарність геотуристички. Система основних методів досліджень. Сучасні суспільно-ринкові запити щодо змісту та прикладної об'єкт-предметної націленості національних геотуристських досліджень

Різновекторність національних геотуристських досліджень і системна методологія науки. Індуктивний і дедуктивний підходи в геотуристичці. Основні дослідницькі методи географічної науки: польові, логіко-аналітичні, логіко-математичні, картографічні і геоінформаційні.

Українознавча міждисциплінарність національної геотуристички $\Rightarrow$ залучення в дослідницький арсенал географії туризму теоретико-методичних напрацювань політології, макроекономіки, менеджменту, маркетингології, соціології, культурології, етнології, психології, медицини.

Суспільні запити щодо об'єкт-предметної націленості й змісту геотуристських досліджень. Сучасні ринкові трансформації туристичного комплексу України; проекція в майбутнє. Спектр актуальних проблем локального рівня прикладних геотуристських досліджень.

Вироблення конкретнодисциплінарних методів та уніфікованих методик українознавчо-геотуристських досліджень як одне з найактуальніших завдань наукової дисципліни в ХХІ столітті.

Основна література до теми:

1. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
2. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.
3. Мороз С.А., Онопрієнко В.І., Бортник С.Ю. Методологія географічної науки. – К.: Заповіт, 1997. – 333 с.
4. Шаблій О.І. Математичні методи і моделі в соціально-економічній географії: Текст лекцій. - Львів: Світ, 1991
5. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. - Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2001. – 744.
6. Warzynska J., Jackowski A. Podstawy geografii turystyki. – Warszawa: Wyd.Naukowe PAN, 1978. – 334 s.
7. Kowalczyk A. Geografia turystyki. - Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 287 s.

Частина II. ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІ РИСИ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Тема 4. В'їзний та внутрішній туристичні потоки. Часова динаміка, структурний (за видами/цілями туризму) та геопросторовий розподіл туристичного потоку

Туристичний потік як об'єкт дослідження геотуристики. Структура туристичного потоку за видами туризму (культурно-пізнавальний, спортивно-оздоровчий, етносентиментальний, конгресний, діловий тощо).

В'їзний туризм за роки державної незалежності України
⇒ зрушення й тенденції змін:

- обсягу в'їзного потоку,
- структури національної приналежності іноземних відвідувачів України,
- цілей, що їх переслідували гості України.

Статистичні тренди й маркетингово-аналітичні прогнози перспектив розвитку в'їзного туризму.

Геопросторовий розподіл в'їзного туристичного потоку. Карто-графічний метод геотуристського вивчення закономірностей просторового розподілу щільності обсягу туробороту; місць і місцевостей, що користуються найбільшою популярністю серед відвідувачів України. Доцільність і стратегічні напрями геопросторової диверсифікації в'їзного туристичного потоку в Україні.

Внутрішньодержавний туристичний потік ⇒ ситуація до і після здобуття Україною державної суверенності. Аналіз причин занепаду внутрішнього туризму в Україні. Статистико-геотуристський аналіз внутрішнього туризму в Україні станом на початок ХХІ століття.

Маркетингово-аналітичні прогнози перспектив розвитку внутрішнього туризму в розрізі кожного з сегментів видової (цільової) структури туристичного потоку.

Геопросторовий розподіл внутрішнього туристичного потоку. Карта щільності обсягу внутрішнього туробороту. Внутрішньо-туристичні “осі” України та закономірності просторового розподілу українських туристів. Регіони-донори, регіони-акцептори. Місця і місцевості, що користуються найбільшою популярністю серед українських туристів. Доцільність і стратегічні напрямки геопросторової диверсифікації внутрішньодержавного туристичного потоку.

Основна література до теми:

1. Виноградская А. Развитие туристического бизнеса в Украине // Бизнес-информ, 1999. - № 9-10. – с.122-127
2. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.
3. Туризм в Україні. Статистичний бюллетень. – К.: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, 2000. – 30 с.

Тема 5. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України

Поняття “ресурсний потенціал національного туристичного комплексу” та змістовна багатовимірність його тлумачення.

Основні складові ресурсно-туристичного потенціалу держави:

- *Природна* { а) ландшафтно-(аква/тери)торіальна, б) природно-мінеральна, в) природно-кліматична };
- *Історична* { а) монументально-архітектурна й архітектурно-містобудівна (в т.ч. палацово-паркові ансамблі), б) археологічні комплекси, в) музейно-колекційна };
- *Сакральнo-культова*;

- *Етнокультурна*;
- *Модерно-культурна* {театри, кінопалади, нічні клуби, казино й сукупність інших закладів масового дозвілля};
- *Соціально-економічна* { а) працересурсна й кадрова, б) інфраструктурна, в) соціально-кліматична (напр., криміногенна), г) діяльно-підприємницька };
- *Політична*.

Загальний зонально-регіональний огляд ресурсного потенціалу туристичного комплексу України.

Основна література до теми:

1. Данилюк А.Г. Поклонися народному зодчому. Етнографічні нариси про народну архітектуру України. – Львів: Свічадо, 1995
2. Заповідники і національні природні парки України / Мінекобезпеки України. – К.: Вища школа, 1999. – 232 с.
3. Калитюк В.А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку.- Львів, 1999. – 162 с.
4. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.
5. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів “Намисто Славутича”. – Київ, 1998. – 401 с.
6. Пам’ятки архітектури та містобудування України. Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. – Київ: Техніка, 2000
7. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І.Лугова. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.
8. Царфис П.Г. География природных лечебных богатств СССР (курортологические аспекты). – М.: Мысль, 1986. – 337 с.
9. <http://www.tour.com.ua/tourwww/museum.htm>

Тема 6. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств санаторно-курортного господарства України

Санаторно-курортне господарство України: історія розбудови, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Курортологічна вивченість території України. Унікальність, багатство й різноманітність курортних ресурсів держави.

Категорії підприємств національного санаторно-курортного фонду:

- *санаторії і пансіонати з лікуванням,*
- *санаторії-профілакторії,*
- *будинки та пансіонати відпочинку,*
- *бази відпочинку,*
- *приватні клініки.*

Типологічна характеристика особливостей функціонального профілю різних категорій підприємств національного санаторно-курортного фонду.

Географія санаторно-курортного господарства України. Чинники геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) санаторно-курортного господарства України.

Маркетингово-аналітичні дослідження рівня конкурентоздатності груп підприємств національного санаторно-курортного господарства на внутрішньо- та зовнішньотуристичному ринках.

Перспективи субгалузі в ХХІ столітті.

Основна література до теми:

1. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.

2. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І.Лугова. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.
3. Шалковский И.П., Голуб Т.Д., Жарникова Л.П. Профсоюзные здравницы Украины. – К.: Здоровье, 1987. – 336 с.
4. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net/sanatory.php>
5. <http://www.tour.com.ua/tourwww/pansion.htm>

Тема 7. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств тимчасового проживання, харчування й дозвілля

Готельне господарство України: історія розвитку, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Готельна мережа держави: географічна характеристика. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) готельного господарства України.

Категорії підприємств готельного господарства $\Rightarrow$ відповідність спектру турпослуг й рівня обслуговування категорійній “зірковості” готелю.

Міжнародна сертифікація підприємств готельного господарства; проблеми завоювання популярності серед клієнтів.

Глобалізація готельного бізнесу і Україна. Неминучість транснаціонально-корпоративного “поглинання” мережі найпрестижніших українських готелів. Стратегії “виживання” дрібних і середніх українських готелів у гостроконкурентному ринковому середовищі.

Перспективи розвитку субгалузі в ХХІ столітті.

Ресторанне господарство України: історія розвитку, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Ресторанна мережа держави: географічна характеристика. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) ресторанного господарства України.

Категорії підприємств ресторанного господарства: дрібна (сезонна) харчевня, їдальня, кафе, бар, ресторан $\Rightarrow$ відповідність спектру послуг й рівня обслуговування категорії закладу харчування.

Проблеми сертифікації та контролю якості обслуговування.

Глобалізація ресторанного бізнесу і Україна. Неминучість транснаціонально-корпоративного “поглинання” мережі найпрестижніших українських ресторанів. Стратегії “виживання” дрібних і середніх українських ресторанів і ресторанчиків у гостроконкурентному ринковому середовищі. Франчайзинг у ресторанному бізнесі як найефективніший спосіб конкурентного пристосування до традиційних уподобань іноземного туриста.

Перспективи розвитку субгалузі в ХХІ столітті.

Індустрія дозвілля (розваг): класика і модерн. Типологія підприємств національної індустрії дозвілля. Урбогеографічні чинники територіальної організації субгалузі.

Перспективи розвитку субгалузі в ХХІ столітті.

Основна література до теми:

1. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. – К.: ВИРА-Р, Альтпрес, 2001. – 208 с.
2. Браймер Р.А. Основы управления в индустрии гостеприимства / Пер. с англ. – М.: Аспект-Пресс, 1995. – 382 с.
3. Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах:: Зб. наук. праць. – Київ, 2001. – 238 с.
4. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.

5. Марущак Т.П. Франчайзинг як організаційна форма підприємств готельного господарства: перспективи розвитку в Україні // Економіка і підприємництво: стан та перспективи: 36. наук. праць. – К.: КНТЕУ, 2001. – с.358-362
6. Уокер Дж.Р. Введение в гостеприимство / Пер. с англ. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 463 с.
7. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net/hotels.php>
8. <http://www.tour.com.ua/tourwww/hotel.htm>
9. <http://www.ukraine-hotel.com>
10. <http://www.all-hotels.com.ua>

Частина III. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Тема 8. Регіональна диспропорція ресурсного й інфраструктурного потенціалу національного туристичного комплексу. Проблеми інтегрального туристського районування України

Географічна регіоналістика $\longleftrightarrow$ геотуристика (географія туризму): міждисциплінарне схрещення дослідницьких інтересів.

Залежність стану освоєння туристичного потенціалу й рівня розвитку відповідної споживчо-туристичної інфраструктури від загального суспільно-економічного рівня розвитку продуктивних сил регіону.

Суспільно-географічна характеристика регіональних диспропорцій розвитку національного туристичного комплексу. Причини виявлених регіональних диспропорцій.

Геотуристське районування території України в єдиній концепційно-методологічній системі суспільно-географічного районування держави. Існуючі підходи та окремі наукові напрацювання в царині туристського (рекреаційно-туристського)

районування України. Критика найвідоміших схем районування, напрацьованих у досуверенний період (до 1992 року) історії держави.

Концепційні й методичні проблеми інтегрального туристського районування Української держави з урахуванням наявних тенденцій поглиблення ринково-економічної реструктуризації й реорганізації національного туристичного комплексу, а також сучасних реалій міжнародно-туристичної спеціалізації України на глобальному ринку світової індустрії туризму.

Основна література до теми:

1. Бейдик О.О. Рекреаційне районування // ГЕУ, в 3-х т. – К.: Вид-во ім.М.П.Бажана, 1990. – т.3. – с.120
2. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
3. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.
4. Симоненко Б.К. Регіони України: проблеми розвитку. – К.: Наукова думка, 1997

ЗАВДАННЯ ПРОМІЖНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ КУРСУ (Теми 1-8)

1. Географія туризму України – це:

а) вузький прикладний напрямок у складі соціально-економічної географії України.

б) міждисциплінарний напрямок у складі суспільно-географічного українознавства.

2. Специфічним методом геотуристських досліджень слід вважати:

- а) польові географічні дослідження,
- б) територіальне проектування рекреаційно-туристичних систем,
- в) ГІС-моделювання,
- г) анкетування туристів.

3. Першим географічно-туристичним описом українських земель вважається:

- а) “Одіссея” Гомера,
- б) ”Історії” Геродота,
- в) ”Географія” Страбона.

4. Туристичний потік - це:

- а) об’єкт дослідження геотуристички,
- б) напрям руху туристичних груп.

5. Основною категорією рекреаційних закладів сезонного типу, що безпосередньо підпорядковані іншим суб’єктам господарської діяльності (підприємствам, установам, відомствам), є:

- а) санаторій (або пансіонат) з лікуванням,
- б) санаторій-профілакторій,
- в) будинок чи пансіонат відпочинку,
- г) база відпочинку.

6. Під геопросторовою диверсифікацією туристичного потоку розуміють:

- а) розширення площ територій, які користуються популярністю серед туристів,
- б) нормування обсягу туристичного потоку в ту чи іншу “точку” державного геопростору України,
- в) створення нових баз, об’єктів та територій для організації туризму,
- г) свій варіант.

7. Об’єктом дослідження географії туризму України є:

- а) сукупність підприємств туристичної індустрії як важлива галузь національної економіки,
- б) суспільні аспекти туристичного руху в державі,

в) просторові аспекти організації туризму.

8. Внутрішнім туризмом вважається:

а) туризм у межах країни проживання,

б) туризм у межах регіону проживання,

в) туризм у межах області проживання.

9. Етносентиментальний туристичний потік в Україну формується за рахунок:

а) української діаспори,

б) іноземних громадян, у яких з Україною пов'язані особливі спогади,

в) туристів різних національностей (етносів), що перебувають на території України тривалий час,

г) громадян України, які тривалий час працюють поза межами України.

10. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України - це:

а) всі види ресурсів, що використовуються для створення національного турпродукту,

б) природні ресурси (пляжні, гірські, бальнеологічні тощо), що використовуються в цілях організації туризму,

в) та частина фінансових ресурсів держави, що формується за рахунок функціонування національного туристичного комплексу.

11. Функціональна структура туристичного потоку - це:

а) розподіл туристів на вікові та соціальні групи,

б) розподіл туристів за метою туризму,

в) геопросторовий розподіл туристів.

12. Санаторно-курортні підприємства входять до складу:

а) рекреаційного комплексу,

б) туристичного комплексу,

в) готельного комплексу.

13. Геопросторові "осі" внутрішньодержавного розподілу туристичних потоків проходять через міста:

а) Львів-Київ-Запоріжжя-Одеса,

б) Львів-Київ-Одеса-Сімферополь,

в) Харків-Київ-Одеса-Львів.

14. Оздоровчий комплекс, розташований на території з унікальними рекреаційними ресурсами, що виступають основним компонентом технології інтенсивного оздоровлення рекреантів, називається:

- а) санаторій (або пансіонат) з лікуванням,
- б) санаторій-профілакторій,
- в) будинок чи пансіонат відпочинку,
- г) база відпочинку.

15. Загальне геотуристське районування території України здійснюється за критеріями:

- а) зведених порайонних показників загального обсягу туристообороту,
- б) порайонної специфіки набору й геопросторової щільності мережі різноманітних туристичних закладів і об'єктів туризму,
- в) інтегральними.

16. Основною (за сумарним обсягом туристичного потоку) туристичною “віссю” держави є:

- а) Київ-Одеса,
- б) Київ-Сімферополь.
- в) Київ-Чоп,
- г) Львів-Одеса.

17. Сучасні зрушення в структурі і геопросторовій організації закладів ресторанного господарства України відбуваються в основному за рахунок:

- а) приватизації наявного фонду закладів ресторанного господарства,
- б) агресивного просування на національний ринок закладів з іноземними стилями (американським, китайським і ін.) ресторанного обслуговування,
- в) активного розвитку інноваційних закладів, у яких надання спектру ресторанних послуг поєднано з іншими формами дозвілля (інтернет-кафе, нічні клуби тощо).

18. Оздоровчо-рекреаційні заклади, розміщені неподалік основного місця праці рекреантів, відносяться до категорії:

- а) санаторій (або пансіонат) з лікуванням,

- б) санаторій-профілакторій,
- в) будинок чи пансіонат відпочинку,
- г) база відпочинку.

19. Геотуристика - це:

- а) один з аспектів природничого (екологічного) туризму,
- б) те ж саме, що і географія туризму,
- в) прикладний напрям географії туризму, що вивчає

природні рекреаційно-туристичні ресурси, їх запаси і просторове розташування.

20. Готелі категорії 3-*** і вищих у геопросторовому відношенні тяжіють до:

- а) великих промислових міст,
- б) значних адміністративних і історико-культурних центрів,
- в) найпопулярніших курортів,
- г) столиці держави і її обласних центрів.

21. Предметом дослідження географії туризму України є:

- а) місця і місцевості України, які користуються незмінною популярністю серед туристів,
- б) національні природно-рекреаційні ресурси туризму,
- в) сукупність природних та суспільних аспектів туризму України.

22. Першим документально-зафіксованим бальнеологічним курортом на території України є:

а) м.Одеса,	б) м.Ялта.
в) м.Миргород,	г) м.Шкло.
д) м.Трускавець,	е) м.Миргород.

23. Стратегічними напрямами геопросторової диверсифікації туристичного потоку на найближчу перспективу є:

- а) стимулювання розвитку сільського зеленого туризму,
- б) систематичне розширення мережі національних природних і регіональних ландшафтних парків,
- в) реконструкція найатракційніших об'єктів багатой історико-культурної спадщини України,

г) приватизація готельного господарства країни та активна інтеграція в транснаціональні готельні мережі.

24. Найпрестижнішими готелями в Україні вважаються ті, що:

а) побудовані в ринкових умовах згідно з сучасними євростандартами,

б) мають відносно невеликі розміри, затишне розташування і пропонують повний спектр турпослуг,

в) перебувають у приватній власності,

г) входять у транснаціональні готельні мережі.

25. Мережа закладів громадського харчування сформувалася в державі:

а) відповідно до обсягу внутрішнього туристичного потоку,

б) згідно з генеральними планами розвитку поселень,

в) пропорційно до кількості мешканців того чи іншого населеного пункту.

26. Геотуризм як наука базується на:

а) сукупності дослідницьких методів суспільної географії і менеджменту туризму,

б) системній методології досліджень,

в) географічній методології досліджень.

27. Комплексне медико-курортологічне вивчення території України розпочалося в:

а) XVI ст.,

б) XVII ст.

в) XVIII ст.,

г) XIX ст.,

д) XX ст.

28. Основним чинником геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства виступає:

а) характер розселення і щільність заселення території,

б) господарсько-економічна інфраструктура території,

в) нерівномірне розташування рекреаційних ресурсів,

г) прорахунки колишньої командно-адміністративної системи планового розвитку галузей народного господарства.

29. Франчайзингові трансформації в ресторанному бізнесі України полягають у:

а) роздержавленні мережі закладів ресторанного господарства з їх подальшим переходом у приватну власність,

б) цілковитому переході на стандарти і стиль обслуговування, що прийняті в тих чи інших транснаціональних ресторанных мережах,

в) динамічному розвитку альтернативних по відношенню до класичних ресторанів закладів, у яких надаються ресторанны послуги (суші-бари, диско-бари, плаваючі ресторани-клуби, нічні клуби тощо).

30. До закладів модерної індустрії дозвілля (розваг) в Україні відносять:

а) аквапарки,

б) лунапарки,

в) планетарії,

г) солярії,

д) диско-клуби,

е) нічні клуби,

є) яхт-клуби,

ж) кінотеатри,

з) театри-студії,

к) казино,

л) фітнес-центри,

м) підліткові центри

активного дозвілля.

31. До складу соціально-економічної складової туристичного потенціалу України входять:

.....

32. Установи класичної індустрії дозвілля (розваг) у геопросторовому відношенні тяжіють до:

а) великих промислових міст,

б) адміністративних і історико-культурних центрів,

в) найпопулярніших туристичних центрів,

г) столиці держави і її обласних центрів.

33. Регіональна диспропорція ресурсного потенціалу національного туристичного комплексу – це:

а) не пропорційні по відношенню до площі регіонів України значення сумарної кількості наявних закладів санаторно-оздоровчого фонду, тимчасового проживання, харчування й дозвілля в розрізі економічних районів держави,

б) не пропорційні по відношенню до кількості населення України значення сумарної кількості наявних закладів санаторно-

оздоровчого фонду, тимчасового проживання, харчування й дозвілля в розрізі економічних районів держави,

в) не однакові геопросторові й інші передумови розвитку індустрії туризму в розрізі економічних районів держави,

г) не однакова міра розвитку мережі закладів національного туристичного комплексу в розрізі економічних районів держави.

34. Геотуристика як наукова дисципліна є по відношенню до географічної регіоналістики:

а) окремим конкретноаспектним напрямком досліджень,

б) теоретико-методологічною основою конкретних регіонально-географічних досліджень.

35. Основним чинником неоднакового ступеня розвитку індустрії туризму в різних регіонах держави слід вважати:

а) неоднакову щільність демографічного освоєння території,

б) неоднаковий індустріальний потенціал регіонів,

в) неоднакову ресурсну базу й туристичну розрекламованість регіонів,

г) неоднаковий стан збереження в регіонах територій, придатних для рекреаційно-туристичного освоєння,

д) неоднакову екологічну ситуацію в різних регіонах України,

ж) прорахунки колишньої командно-адміністративної системи планової розбудови туристичної інфраструктури держави.

Тема 9. Західно-Поліський економічний район: красназавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Волинь – зелена перлина України. Збереженість природи й етнокультурних традицій.

Шацький курорт (приватні агрооселі, санаторій “Лісова пісня”, пансіонат “Шацькі озера” та ін). Фестиваль “На хвилях Світіязя”.

Олександрійський курорт (с.Олександрія Рівненського р-ну - санаторії “Олександрія”, “Джерельце“, “Росинка”, “Над Горинню”).

Центри історико-культурного туризму:

1. м.Луцьк (замок Любарта XIV-XV ст., монастирі єзуїтів, домініканців, тринітаріїв, василіанів, Покровська і Хрестовоздвиженська церкви та ін.);

2. м.Острог – Державний історико-культурний заповідник - замок, закладений ще в давньоруські часи й розбудований в XIV-XVII ст. династією князів Острозьких;

3. м.Володимир-Волинський (давньоруське городище “Вали”, Успенський собор (Мстиславів храм), 1160 р.);

4. м.Дубно (Державний історико-культурний заповідник – давньоруське городище, замок XV-XVI ст., культові споруди XVI-XVII ст.);

5. *с.Пляшева* біля Берестечка – Національний історико-меморіальний заповідник “Поле Берестецької битви”, дерев’яна Михайлівська церква, в якій Богдан Хмельницький і козацькі полковники молилися перед битвою;

6. *с.Синів* – одна з найдавніших на Волині пам’яток дерев’яної сакральної архітектури – церква Івана Богослова (1595 р.), в якій, за легендою, козаки Богдана Хмельницького осв’ячували свої знамена й зброю перед Берестецькою битвою.

Найвідоміші замково- і сакрально-архітектурні комплекси регіону: м.Любомль (давньоруське городище “Замчище”, Георгіївська церква 1264 р., замок XV- XVI ст.);

сmt.Клевaнь (замок XV ст., Благовіщенський собор, 1610 р.); м.Гайкури (руїни замку династії Вишневецьких XVI – поч. XVII ст., церква Покрови, 1730 р.); м.Корець (руїни замку XVI ст., Святотроїцький монастир, 1610 р.); с.Межиріч (давньоруське городище, Троїцький монастир-фортеця XV ст.); м.Новомалин (руїни замку XV ст.), с.Зимне (Святогірський монастир, XV-XX ст. та Успенська церква з печерами, 1495 р.); сmt.Олика (замок 1564 р.); с.Мільці (Миколаївський монастир 1542 р.); с.Устенке Друге (монастир-фортеця XV-XVII ст.); давньоруські городища (м.Дорогобуж, с.Коршів, Млинів, с.Торчин, с.Перемиль).

Екотуризм: Шацький НПП, м.Рівне (заказник “Соколині гори”), базальтові і гранітні копальні тощо.

Основна література до теми:

1. Данилюк А.Г. Волинь: Пам’ятки народної архітектури: Іст.-краєзн. ст. – Луцьк: Надстир’я, 2000. – 100 с.
2. Данилюк А.Г. Традиційна архітектура регіонів України: Полісся. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 147 с.
3. Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: Теорія, практика, перспективи. – Луцьк, 1998. – 124 с.
4. Рычков П.А. Дорогами Южной Ровенщины: От Корца до Пляшевой. – М.: Искусство, 1989. – 174 с.
5. <http://www.volynturist.com.ua>
6. <http://www.rivne.org>

Тема 10. Центрально-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Київ – столиця Української держави, в т.ч. столиця туристична.

Столична індустрія гостинності:

- найпрестижніші туристичні готелі: “Премєр палас” 5-****; “Президент-отель Київський” 4-****; “Дніпро” 4-****; “Київ” 3-***; “Братіслава” 3-***; “Либідь” 3-***; “Славутич” 3-***; “Адріа” 3-***; “Русь” 3-*** тощо.
- модерна індустрія дозвілля: плавучий центр розваг “Європа” (нічний клуб, готель, казино, басейн, солярій /теплохід “Максим Рильський”/); казино “Габрієла”, “Етуаль”; нічні клуби тощо.
- класичні заклади дозвілля: Національна опера України ім. Т.Г.Шевченка; *театри*: Української драми ім. І. Франка, Російської драми ім. Лесі Українки, Класичного балету; Будинок органної і камерної музики та багато ін.
- культурно-історичне “обличчя” міста: *Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник; Національний заповідник “Софія Київська” – у 1990 році внесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО; Музей історичних коштовностей України; Музей українського гетьманства; Золоті ворота; Андріївська церква; Андріївський узвіз; Кирилівська церква (сер. XII ст.); Державний історико-меморіальний заповідник “Лук’янівське кладовище”; “Байківське кладовище” та багато ін.*

Центри історико-культурного туризму регіону:

м.Чернігів – (Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній” - княжий дитинець IX-XIII ст., “Болдині гори”, курган “Чорна могила” X ст., Спасо-Преображенський і Борисоглібський княжі собори XI ст., Селецький монастир XII ст. з печерами, П’ятницька церква XII ст., Троїцько-Іллінський монастир XVII ст., Будинок полкової канцелярії XVII ст. та ін. пам’ятки);

м.Переяслав-Хмельницький (літописний Переяслав - Національний історико-етнографічний заповідник - площа

Переяславської ради 8-18 січня 1654 р., Вознесенський монастир 1700 р. тощо);

м.Новгород-Сіверський (Державний історико-культурний музей-заповідник “Слово о полку Ігоревім”; Спасо-Преображенський монастир XVIII ст.);

м.Біла Церква (Замкова гора – літописне м.Юр’їв);

Державний історико-культурний заповідник “Гетьманська столиця” (сmt Батурин), палац К.Розумовського.

Музей народної архітектури і побуту України під відкритим небом “Пирогово”.

м.Бердичів (фортешні мури з баштами та келіями XVI-XVIII ст., монастир Босих Кармелітів, костел св.Варвари, в якому Оноре де Бальзак брав шлюб з Евеліною Ганською);

м.Коростень (три городища літописного древлянського м.Іскоростеня);

м.Житомир (комплекс споруд Замкової площі та ін.).

Давньоруська спадщина: с.Білогородка (городище літописного м.Білгорода); с.Вишгород (городище літописного м.Вишгорода - Державний історико-культурний заповідник); сmt.Любеч (літописне м.Любеч); укріплені городища: (с.Великі Деревичі, с.Городоське, с.Колодяжне, с.Ягнятин, с.Яроповичі, с.Витачів, с.Зарубенці, с.Ржищів, с.Халеп’є, с.Щучинка); “Зміїв вал” (м.Тальне).

Козацька спадщина: м.Ніжин (Миколаївський (1668 р.), Благовіщенський (1716 р.) та Введенський (1778 р.) собори, козацькі церкви XVIII ст.); м.Прилуки (Спасо-Преображенський собор (1705-1720 рр.), Полкова козацька скарбниця 1708 р., козацькі церкви XVIII ст.), м.Ромни (давньослов’янське городище, Святодухівський собор, дерев’яна Георгіївська церква); Густинський монастир XVII ст. (с.Густиня); Гамаліївський монастир XVII ст. (с.Гамаліївка).

Бальнеологічні курорти: родонові мін.води (Миронівка, Біла Церква, Конча-Заспа та ін.).

Парки та інші об'єкти туризму: Національний історико-культурний заповідник “Качанівка” (с. Качанівка); Тростянець; Олександрія; Володарська копальня коштовних каменів; Державний музей-заповідник “Битва за Київ у 1943 році” (с. Нові Петрівці) тощо.

Основна література до теми:

1. Данилюк А.Г. Традиційна архітектура регіонів України: Полісся. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 147 с.
2. http://www.medinfo.kiev.ua/Table_sanat_sankiev.htm
3. <http://www.city.zt.ua>
4. <http://www.chernigov.ua>

Тема 11. Північно-Східний економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Харків – туристична “столиця” Сходу України.

- готелі “Ахтамар” 4-****, “Національ” 3-*** - (<http://www.national.kharkiv.com>), “Київська” 3-*** - (<http://www.hotelk.kharkov.ua>), “Харків” 3-*** - (<http://www.hotel.kharkov.com>), “Мир” 2-** - (<http://www.hotel-mir.com.ua>), “Асторія”. Бізнес-туризм.
- культурне “обличчя” міста: архітектурний ансамбль вул.Сумської, 160 парків, садів і скверів (Шевченка, Горького; Журавлевський і ін. гідропарки); дитяча залізниця; планетарій; зоопарк і т.і.

Полтава (ансамбль Круглої площі; Будинок духовної семінарії, 1875-76 рр.; музей-садиба І. П. Котляревського; Хрестоздвиженський монастир, XVII-XVIII ст.; Спаська церква,

поч. XVIII ст.; дзвіниця Успенського собору, 1774-1801 рр;
Сампсоніївська церква, 1805-11 рр;
історико-культурний заповідник "Поле Полтавської битви"
(1709 р.).

Бальнеологічні курорти: Полтавщина: Миргород (санаторії: "Миргород", "Березовий гай", "Полтава", "Слава", "Україна", "Південний", пансіонат "Хорол"); смт.Нові Санжари (пансіонат "Нові Санжари", санаторій-профілакторій "Антей", будинок відпочинку "Ворскла"). Харківщина: Березівські Мінеральні Води; Рай-Оленівка; Шарівський; Коробів хутір; Готвальд; Богодухів; Гайдари; Волчанськ.

Етнокультурний туризм: с.Вел.Сорочинці (ярмарка наприкінці серпня, Преображенська церква 1734 р.); с. Решетилівка; Національний музей-заповідник українського гончарства (сmt.Опішня); етнографічний музей "Українська Слобода" (с.Писарівка); сс.Диканька і Гоголеве; с.Сковородинівка (могила народного філософа Г.С.Сковороди); Сільський фестиваль "Боромля".

Харківський обласний центр сприяння розвитку сільського зеленого туризму "Слобода".

Водний туризм: Кременчуцьке, Дніпродзержинське, Печенізьке і Краснооскольське водосховища.

Екотуризм: "острів" цілинного степу "Михайлівська цілина".

Давньоісторична спадщина: с.Більськ (археологічний комплекс найграндіознішого в Європі за площею городища скіфської доби VI-III ст. до Р.Х. – імовірно міста Гелона, описаного Геродотом).

Старокняжа спадщина: м.Путивль (Державний історико-культурний заповідник - дитинець літописного м.Путивль; Мовчанський монастир XV ст.);

Архітектурні і сакральні комплекси: Державний історико-культурний заповідник у м. Глухові; Мгарський монастир, XVII-XIX ст. (с.Мгарь); Суми; Ромни; Конотоп; Лебедин; Тростянець;

Охтирка; Пирогівка; Хотінь; Гамаліївка; Межиріч; Чугуїв; Старий Мерчик; Ізюм; Люботин; Вороніж.

Основна література до теми:

1. Вейсберг Б.С., Нестеренко П.А., Стефанов П.А. Від Десни до Ворскли: Путівник. – Харків, 1986
2. Золотое ожерелье Сумщины: Путівль, Глухов, Ромны: Путеводитель / В.И.Белашов и др. - Харків: Прапор, 1987. – 150 с.
3. www.tour.kharkov.ua
4. <http://www.sumy.com>
5. <http://www.city.sumy.ua>
6. <http://www.kharkov.net>
7. <http://my.kharkov.org>
8. <http://www.mirgorod.com.ua>

Тема 12. Карпатський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Чинники геотуристської унікальності Карпатського району.

Прикарпаття

Львів – туристична “перлина” України, внесена у Світову спадщину ЮНЕСКО.

Львівська індустрія гостинності:

- *найпрестижніші туристичні готелі:* “Гранд Готель” 4-**** (пр.Свободи, 13); “Дніпро” 4-****; “Гранд Резорт” 3-***; “Замок Лева” 3-***; “Еней” 3-***; “Богдан” 3-***; “Олена” 3-***; “Жорж” 2-***; “Валентина” 2-***; ”Гетьман” 2-***; ”Вікінг” 2-***, “Львів” 2-***, “Тустань” 1-* тощо.

- *модерна індустрія дозвілля*: нічні клуби “Сафарі”, “Мілленіум”; казино “Спліт-Карпати”; ресторани “Гранд клуб Софія”, “Гранд Готель”, “Амадей”, “Княжий келих”, “Княжий Львів”, “Вежа Крамарів” тощо.
- *класичні заклади дозвілля*: театри: Опери та балету ім.І.Франка, Український драматичний ім.М.Заньковецької, Духовний “Воскресіння”, Молодіжний ім.Л.Курбаса та ін.; музей народної архітектури та побуту “Шевченківський гай” (сектори: “Бойківщина”, “Лемківщина”, “Гуцульщина”, “Буковина”, “Покуття”, “Рівнинне Закарпаття”, “Львівщина”, “Поділля”, “Полісся”); Обласна філармонія; Будинок органної та камерної музики; цирк; Картинна галерея; Історико-культурний заповідник “Личаківський цвинтар”; 44 музеї (Національний, “Арсенал”, Етнографії та художнього промислу, Історичний...), 10 парків-пам’яток садово-паркового мистецтва та багато ін.
- *культурно-історичне “обличчя” міста*: Історико-архітектурний заповідник “Львів” (у 1998 році внесено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО); *давньоруський лик*: (Високий Замок, костел Іоанна Хрестителя (збудований в 1260 р. для дружини князя Лева - угорської королівни Констанції), княжі церкви св.Миколая (1292р.), св.Параскеви, св.Онуфрія); *середньовічний лик*: (ансамбль площі Ринок, залишки міських укріплень, Порохова вежа, XIV ст.); *ренесансний лик*: (Успенська церква, монастир Бенедиктинок); *бароковий лик*: (монастирі Бернардинів та Домініканів, собор св.Юра, Міський та Королівський Арсенали, Кафедральний Латинський костел, Кафедральний Вірменський собор); *класицистичний лик*: (ратуша) – загалом 2312

архітектурних об'єктів, що перебувають під охороною держави.

Курортнополіс Трускавець (бульвар Торосевича;

Курортний парк; 10 різновидів мінеральних вод; Міжнародний реабілітаційний центр “Еліта”; *санаторії і пансіонати*: “Кришталевий палац” 3-***, “Карпати” 3-***, “Шахтар” 3-***, “Арніка” 2-**, “Світязянка” 2-**, “Молдова” 2-**, “Едельвейс”, “Аркада”, “Кристал”, “Дніпро”, “Либідь”, “Женева”, “Каштан”, “Прикарпаття”, “Весна”, “Берізка”, “Алмаз”, “Рубін”, “Юність” – загалом 18 санаторіїв, 19 пансіонатів, 2 курортні поліклініки; 2 бальнео-озокерито-лікарні; *ресторанно-готельні комплекси*: “Дніпро-Бескид” 4-****, “Трускавець” 3-***, “Червона рута”, агрооселі).

Бальнеологічні курорти: Моришин (12 санаторіїв (“Лаванда” 2-**, “Перлина Прикарпаття” 2-**, “Джерело” 2-**, “Мармуровий палац”, “Черемош” та ін., 3 пансіонати з лікуванням, бальнеогрязелікарня, аеросолярій, інгаляторій); Східниця (санаторії “Гуцулка”, “Верховина”, “Запорожець”, “Зелений бір”, “Карпати”); Великий Любін; Немирів; Шкло; Новий Мізунь (санаторії “Джерело Прикарпаття”, “Мізунь”).

Сільський зелений туризм – Львівський обласний центр сприяння розвитку сільського зеленого туризму (на Львівщині діє понад 200 агроосель).

Центри сакрального туризму: Крехівський і Унівський монастирі, Манявський скит, с.Гошів (Василіянський монастир XVI ст. на Ясній горі), печерна Страдчанська церква.

Центри історико-культурного туризму:

1. с.Крилос (національний історико-архітектурний заповідник “Давній Галич” XI-XIII ст.);
2. Хотинська фортеця XIII-XVIII ст. – одна з наймогутніших фортець України.
3. Державний музей-заповідник “Одеський замок” (сmt Олесько);
4. Музей-заповідник “Золочівський замок”;

5. м.Чернівці (Резиденція буковинських митрополитів, архітектурний комплекс центра міста).

6. м.Рогатин (церква Різдва XII-XIV ст., дерев'яна Святодухівська церква з унікальним іконостасом 1649 р.);

7. с.Бубнище (“Скелі Довбуша” - скельний і печерний комплекс XIII-XIV ст.).

Давньоруська спадщина: Державний історико-культурний заповідник у м.Белз; Тисмениця (1143); Снятин (1158); Тлумач (1213); Коломия (1240); с.Підгірці (городище літописного м.Плісненська); с.Звенигород (городище літописного м.Звенигород); м.Буськ (городище літописного м.Буська); с.Глиняни (городище літописного м.Щекотин).

Замки, історико-архітектурні й сакаральні комплекси: Державний історико-архітектурний заповідник у м. Жовкві; **замки:** Старосільський, Добромильський, Бродівський, Підгорецький, Свіржський, Нестерівський, Поморянський (Львівщина), Пнівський, Чернелицький (Івано-Франківщина). Державний історико-культурний заповідник “Нагуєвичі” (с.Нагуєвичі); народна дерев'яна архітектура: Жовква, Дрогобич, Стара Воля, Воля Висоцька, Потелич.

Центри екотуризму:

Каньйон Дністра: Дністровський регіональний ландшафтний парк, с.Баламутівка (грот з унікальними наскельними малюнками людей первіснообщинної доби); сплави на човнах; планеризм.

НПП: Яворівський, заповідник “Розточчя”.

Спелеотуризм: лабіринти печер “Попелюшка” (поблизу с.Подвірне, протяжність понад 90 км.), “Буковинка” (поблизу с.Стальнівці, протяжність 3700 м.), “Довбуша”, “Дуча” та ін.

Карпати та Закарпаття

Бальнеорекреаційний, екологічний, сільський та гірський туризм (літні й зимові види):

НПП «Синевир» - туристично-оздоровчий комплекс “Карпати” (сmt.Міжгір'я) та його філіали “Синевирське озеро”

(с.Син. Поляна), “Поляна”, “Бескид“ (с.Верхнє Студене), санаторій “Верховина” (с.Сойми), туристичні бази “Едельвейс“ (с.В.Студене), “Подобовець-2000” (с.Подобовець), “Затишок” (с.Пилипець), кемпінг (с.Верхнє Бистре), мотель-водолікарня на Остріках, агрооселі й усамітнені мисливські будиночки для туристів. Туристичні екскурсії на о.Синевир, полонину Боржаву, водоспад Шипот тощо.

Карпатський біосферний заповідник: Основні об’єкти екотуризму - “Долина нарцисів”, Свидовецький заповідний масив, Угольсько-Широколужанський масив з підземними карстовими печерами, гротами, колодязями та мальовничими вапняковими стрімчаками, висота яких сягає понад сімдесят метрів. Гірський туристичний притулок “Драгобрат”.

Біосферний заповідник “Східні Карпати” (Українська частина складається із “Ужанського” НПП та регіонального ландшафтного парку “Надсянський”). Дерев’яні бойківські храми: (св.Миколая, с.Гусний (1655 р.), св.Миколая, с. Вишка (1700 р.), Покрови Божої Матері, с.Кострина (1761 р.), І.Предтечі, с.Сухий (1769 р.), св.Василія, с.Сіль (1777 р.), св.Миколая, с.Чорноголова (1794 р.), св.Ганни, с.Буківцеве (1791 р.).

курорт Яремче на Івано-Франківщині – туристична столиця Карпат. Лікувально-оздоровчий комплекс “Гуцульщина”; *санаторії:* “Яремче”, “Сніжинка”, “Прикарпаття”, *пансіонати:* “Водоспад”, “Первоцвіт”; *готелі:* “У Наталі”, “У Галини”, *бази відпочинку:* “Карпати” 3-***, “Горгани” 2-**, “Едельвейс”, “Легенда”; близько 100 приватних агроосель; Карпатський краєвий музей визвольних змагань.

с.Татарів (“Беркут”, “Піги”, “Прут”); с.Яблуниця (туркомплекс “Гірський”, турбаза “Карпати”).

курорт Ворохта (спортбази “Україна” і “Заросляк”, санаторії “Смерічка”, “Гірське повітря”, турбаза “Говерла”).

курорт Славське на Львівщині - (*бази відпочинку:* “Перлина Карпат”, “Бойківщина” 2-**, “Смерекова хата”, “Тростян”, “Опір”, “Львів”, “Червона калина”, “Політехнік”, “Дзвінка”, “Динамо”, “У Люби”, “У Оксани”, “У Тетяни”, “У

Володі”; будинки відпочинку: “Славський” 3-***, “Орбіта”, “Енерго”).

Бальнеологічні курорти: с.Синяк (санаторій “Синяк” 3-***); смт.Поляна (“Сонячне Закарпаття”, “Поляна” 3-***); смт.Вишкове (“Шаян” 3-***); с.Боржава (“Боржава”); с.Кваси (“Гірська Тиса”); с.Черче (бальнеогрязевий); с.Голубине (“Квітка полонини” 2-**, “Кришталеве джерело”); с.Н.Ремети (база відпочинку “Енергетик”); с.Усть-Чорна (лікувально-оздоровчий комплекс “Ялинка”); с.Буштин (лікувально-оздоровчий комплекс “Тиса”); с.Діброва (санаторій “Мінерал” 2-**); с.Тарасівка (санаторій-профілакторій “Плай”); с.Лази (санаторій “Чорна вода”); с.Карпати (санаторії “Перлина Карпат”, “Карпати” - адмінкорпус санаторію знаходиться у будівлі колишнього мисливського замку графів Шенборнів, 1890 р.), с.Косино (санаторій “Косино”), с.Теребля (санаторій “Теребля”, база відпочинку “Едем”); смт.Солотвино (державна та обласна алергологічні лікарні).

Цілорічні туристично-оздоровчі комплекси: м. Косів (“Карпатські зорі”), “Тиса” (м.Рахів), “Плай” (сmt.Воловець), “Верховина” (сmt. Верховина), “Трембіта” (сmt.Коб.Поляна), “У Тараса” (с.Яківське), “Латориця” (с.Сусково), “Форель” (с.Жденієве), “Пікуй” (с.Біласовиця), “Високі Карпати” і турбаза “Едельвейс” (сmt.Ясіня), профілакторій “Яремче” і пансіонат “Гута” (с. Ямна), турбаза “Думка” і пансіонат “Смерічка” (с.Гукливий), турбаза “Гірська” (с.Яблуниця), турбаза “Карпати” (с.Дубина), турбази “Шешори” і “Сріблясті водоспади” (с.Шешори), база відпочинку “Синьогора” (с.Стара Гута), “Золотий колос” (с.Панка), “Перлина” (м.Сторожинець), “Лужки” (с.Виженка).

Закрита *елітарна рекреація* (невеликі мисливські бази відпочинку з високим рівнем комфорту, охорони й спектру можливих турпослуг).

Гірськолижний туризм – Рахівський та Міжгірський райони Закарпаття, Сколівський район Львівщини, Верховинський район Івано-Франківщини, Вижницький район

Чернівеччини. Товариство “Драгобрат”; прокатні пункти гірських лиж; підйомники у м.Рахові (турбаза “Тиса”), смт.Кобилецька Поляна (турбаза “Трембіта”), смт Міжгір’ї (турбаза “Карпати”), біля сіл Син. Поляна, Синевир, Подобовець, В.Студений, Жденієві, Біласовиці; гірськолижні бази “Красія”, “Щербин” та ін. Найпопулярніші лижні маршрути: “Чорногорою”, “Свидовцем”, “Уздовж Тиси” (з відвіданням Центру Європи), “Ясіня-Рахів”, “Зимова Гуцульщина”, “Лісистими Карпатами”, лижні походи на г.Говерлу, г.Тростян, г.Явірник, г.Парашку й інші гірські вершини. *Центри*: Сколе (мотель “Святослав” 2-**), Славське, Рахів, Ясіня, Яблуниця (Перевал, готель “Беркут”), Ворохта, Микуличин, Татарів.

Сільський зелений туризм в малих гірських селах і хуторах (Воловецький, Міжгірський, Рахівський, Свалявський р-ни Закарпаття, Сколівський, Турківський р-ни Львівщини, Верховинський, Косівський, Надвірнянський р-ни Івано-Франківщини, Вижницький, Путильський, Сторожинецький р-ни Чернівеччини (найдіяльніші осередки – Рахівське агентство агроекотуризму, Великоберезнянський центр розвитку сільського зеленого туризму й ін.). Широка палітра фольклорно-мистецьких народних гулянь, ярмарок та свят (Різдв’яний парад вертепів, Проводи вівчарів на полонину, Свято писанки, Купальська ніч, фестиваль оркестрів народних інструментів тощо).

с.Криворівня – один з найпопулярніших осередків зародження сільського зеленого туризму в Карпатах - Літературно-меморіальний музей І.Франка в будинку, де у 1901-1914 рр. майже щоліта відпочивав письменник, пам’ятник І.Франкові; хата-гражда П.Харук, де бував І.Франко; пам’ятний знак на честь перебування М.Грушевського; меморіальні дошки М.Коцюбинському, В.Гнатюку.

Водний туризм - сплав гірськими річками Біла Тиса, Чорна Тиса, Тересва, Терембля, Путила, Бистриця Надвірнянська, Білий Черемош, Чорний Черемош, Прут, Серет на човнах, байдарках, каное, рафтах (плотах).

Екотуризм: заповідник “Горгани”; регіональний ландшафтний парк “Гуцульщина”; водоспад с.Фошки, 15 м. та багато ін.

Центри історико-культурного туризму:

1. Косів - столиця Гуцульщини.

2. Коломия - скарбниця народного карпатського мистецтва (Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й.Кобринського).

3. Мукачеве – замок “Паланок” (XIV-XVII ст.) – найвеличніший класично-європейський рицарський замок України – колишня резиденція князя Подільської України Федора Коріатовича.

4. смт.Чинадійово (замок XIV-XV ст. та костел XVст.).

5. м.Виноградів (замок “Канків” на виступі Чорної Гори, Вознесенський собор XIII-XIV ст.).

6. с.Лікіцари (дерев’яний храм XVII ст., перебуває під охороною ЮНЕСКО).

7. с.Ільниця (унікальна в своєму роді Михайлівська церква, збудована в 1707 році з величезних каменів-валунів, товщина стін - до 1,2 м.).

8. с. Урич (Державний історико-культурний заповідник “Тустань”).

Замки, історико-архітектурні й сакральні комплекси:

м.Хуст (руїни замку II-XII, XIV-XVI ст.); с.Вари (городище “Земляний замок” IX-XI ст.); Довжанський замок; замок “Нялаб” (біля с.Королево); с.Імстичево (Михайлівська церква-монастир св.Отців Василіан, церква Богородиці, XVIII ст.).

Ужгород – адміністративна і туристична столиця Закарпаття (готелі “Дружба” 3-*** з президентськими апартаментами, “Закарпаття” 3-***, “Едуард” 3-*** (<http://www.eduard.com.ua>), готель-ресторан “Ужгород”).

Основна література до теми:

1. Вуйчик В.С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові. 2-е вид., доп. - Львів: Каменяр, 1991. – 175 с.
2. Данилюк А.Г. Скарби народної архітектури Гуцульщини: Етногр. нарис. – Л.: Логос, 2000. – 135 с.
3. Індустрія відпочинку Львівщини. Інформаційний довідник / Під ред. П.В.Жука. – Львів, 1994. – 95 с.
4. Концепція розвитку санаторно-курортної сфери, туризму і відпочинку у Львівській області / Під ред. В.С.Кравціва. – Львів, 2000. – 43 с.
5. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика у Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. - Чернівці: Прут, 1995. – 72 с.
6. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини. – Івано-Франківськ: Таля, 2000. – 272 с.
7. Федунь О.В. Бальнеологічні ресурси Прикарпаття. – Львів: ВНТЛ, 1999. – 168 с.
8. Украинские Карпаты. Атлас туриста. – М: ГУГК, 1987. –150 с.
9. <http://www.gov.if.ua/tourism>
10. <http://www.sankur.uzhgorod.ua>
11. <http://www.tour.com.ua/tourwww/karpaty.htm>
12. <http://www.sbedif.if.ua>
13. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net>
14. <http://www.about.lviv.ua>
15. <http://www.ko.if.ua/daily/newspub.htm>
16. <http://www.rakhiv.ukrtel.net/greentourism-ukr.htm>
17. <http://www.greentour.com.ua/ua/news>

Тема 13. Подільський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Кам'янець-Подільський – туристична перлина Поділля, за кількістю історико-культурних пам'яток займає третє місце в

державі після Києва та Львова. Національний історико-архітектурний заповідник “Кам'янець”.

- Готельно-ресторанні комплекси (“Поділля”, “Україна”, “Смотрич”).

- Пам'ятки архітектури: фортеця XI-XVIII ст.; башти (Нова Східна – 1544 р., Біла - 1510-1531 рр., Кармалюкова - 1503-17 рр., Рожанка – 1505 р., Денна, Мала, Водяна); замковий міст, XVII ст.; середньовічні фортифікаційні споруди, XV-XVI ст.; міська брама, XVI-XVII ст.; Вірменський бастион, XVI-XVII ст.; Руська брама, XVI-XVII ст.; Польська брама, XVI-XVII ст.; Кушнірська (Стефана Баторія) башта, XVI-XVIII ст.; Миколаївська церква, XIV ст.; вірменський Миколаївський собор, XV-XVIII ст.; Петропавлівська церква, 1580 р.; Петропавлівський кафедральний собор, XV-XIX ст.; турецький мінарет (1672-1699 рр.); тріумфальна арка, 1871 р.; дзвіниця; Францисканський костел, XIV-XVIII ст.; Тринітарський костел, XVIII ст.; Домініканський монастир, XV-XVIII ст.; костел, XIV ст.; Христовоздвиженська церква, XVII-XVIII ст.; ратуша, XVII-XVIII ст.; будинок Руського магістрату, XVI ст.; вірменські склади, XVI-XVIII ст.; вірменська криниця, XVII ст.; турецькі будівлі, XVII ст.; казарми фортеці, XVIII ст.; будинок Чарторийських, XVI ст.

Екотуризм: Кременецькі гори; Товтри; Вороняки; каньйон р.Дністра; Мале Полісся; печери: гіпсові (“Оптимістична” (143 км.), “Озерна” (104 км.), “Вертеба”, “Млинки”, “Кришталева”, “Атлантида”) і вапнякові (“Кармелюкова”, Нігинські й ін.);

НПП “Подільські Товтри” – активний (пішохідний, водний, велосипедний і кінний) та екскурсійно-пізнавальний туризм; дитяча екорекреація (сmt. Стара Ушиця - дитячий санаторій “Дністер”, с.Привороття-2 - профілакторій “Лісова пісня”, с.Устя - база відпочинку, с.Врублівці - дитячий оздоровчий табір “Чайка”, с.Рогізна – “Будинок рибалки”, с.Голосків - спортбаза).

Спелеотуризм: триярусна печера “Атлантида” та малі вапнякові печери і гроти).

Бальнеологічні курорти:

м.Хмільник (діє з 1938 р. на базі радонових вод і грязей, 8 оздоровниць, у т.ч. військовий санаторій “Хмільник”, санаторії “Хмільник” 3-***, “Поділля” 3-***, “Південний Буг”, “Березовий гай”, “Радон”);

сmt.Сатанів (родовище “Нафтусі”) – санаторії: “Товтри”, “Збруч”; профілакторій “Берізка”; бази відпочинку “Медобори”, “Джерельце”, “Зв'язківець Чернігівщини”. *Пам'ятки архітектури:* Сатанівський замок, XIV-XVI ст. (козацька твердиня, що місяць стримувала біля своїх стін турецьку армаду й змінила грандіозні завойовницькі плани руху на Львів, Краків, Відень султана Сулеймана Першого Пишного; з того часу турецькою резиденцією стало м.Кам'янець-Подільський); міська брама, XV-XVI ст., синагога, 1532 р.; Троїцький монастир, XVI-XVIII ст., залишки синагоги XVI ст. (однієї з найкращих в Європі), могили цадиків іудейської секти Хасидів.

сmt.Гусятин - санаторії: “Медобори” і “Збруч”

Популярні санаторії Поділля: “Медобори” (с.Конопківка), “Україна” (с.Маків), “Авангард” (м.Немирів).

Центри сакрального туризму: Почаївська лавра; с.Зарваниця.

Центри історико-культурного туризму:

- Давньоруські скельні монастирі: с.Лядова, с.Бакота, с.Монастирок.

- Давньоісторична спадщина: сmt. Немирів (одне з найвеличніших городищ скототів-орачів VI ст. до Р.Х.). Троянові вали.

- Державний історико-культурний заповідник “Буша” - с.Буша (славновісна фортеця XVI-XVII ст. з підземними ходами; унікальне давньослов'янське святилище з наскельним барельєфом).

- с.Міжгір'я (давньослов'янський печерний храм з кам'яним жертovníком, урочище “Монастирок”).

- м.Теребовля (замок, 1631 р.; Угорницький монастир, XVI ст.; Монастир кармелітів, 1635-39 рр.; Миколаївська церква, XVI-XVII ст.);

- м. Бережани - Державний історико-архітектурний заповідник – замок князів Сенявських XVI-XVIII ст., костел і дзвіниця 1620 р., дерев'яна Миколаївська церква 1691 р., ратуша 1811 р. тощо;

- м.Ізяслав (замок XVI ст.; костел Іоанна Хрестителя, 1599 р.; монастир бернардинців; костел св. Йосифа, 1750-1760 рр.);

- смт.Жванець: козацькі вали - місце битви козацького війська під проводом Б. Хмельницького з польсько-шляхетською армією у 1653 р. Пам'ятки архітектури: руїни замку, XV-XVII ст.; вірменський костел, 1782-1786 рр.

- м.Пилява - місце битви козацького війська під проводом Богдана Хмельницького з польсько-шляхетською армією у вересні 1648 р.

- м.Бар (славнозвісний замок 1538-1636 рр., Кармелітський монастир).

- м.Старокостянтинів (замок, 1561-1571 рр.; костел Іоанна Хрестителя, 1754 р.);

Замки, історико-архітектурні й сакральні комплекси:
Тернопільщина: Державний історико-архітектурний заповідник у м. Збаражі; Кременець; Скала-Подільська; Борщів; Рай, Бучач; Підзамочок; Золотий Потік; Яблунівка, Гусятин; Гримайлів, Сидорів; Чортків; Міжгір'я; Підгайці; Кривче; Озеряни; Ланівці; Окопи; Кудринці; Вишнівець, Висічки; Микулинці; Іванівка, Скалат; Копилівці, Хмельниччина: Летичів, Меджибіж, Полонне, Губин, Рихта, Зінків; с.Сутківці (унікальний Покровський замок-церква, XIV-XV ст.); Вінничина: Держаний історико-культурний заповідник "Меджибіж" (смт. Меджибіж); смт.Шаргород (давньоруське городище, руїни замку XVI ст., костел 1595 р., синагога 1589 р., Миколаївський монастир)

Тернопіль (Тернопільське водосховище – водний туризм; Старий замок 1540 р., Домініканський костел, 1779 р., церква Різдва з оборонною баштою, 1602-1608 рр. та ін.). *Вінниця*

(монастирі Капуцинів, Єзуїтський, Домініканський, XVII-XVIII ст., дерев'яні церкви св.Миколи і св.Юрія); *Вінниччина*: с.Пирогово (унікальний мавзолей П.І.Пирогова); с.Черемошне (могила козацького полковника Данила Нечая),

Основна література до теми:

1. Гульдман В.К. Памятники старины в Подолии. – Камянец-Подольский, 1901. – 401 с.
2. Іванух Р.А., Кривець А.Г. Рекреаційно-туристичний комплекс Поділля // Регіональна економіка. – 1997. - №4. – с.85-94
3. Цветущий край Подолии: Путеводитель / В.Д.Бовкун и др. – 2-е изд., доп. - Одесса: Маяк, 1988. – 204 с.
4. <http://www.vinnica.ua>
5. <http://www.ternopil.ua>
6. <http://www.library.online.kr.ua>
7. <http://kp.km.ua/~tovtry/index.html>
8. <http://tour.km.ua>

Тема 14. Центрально-Український економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Центри історико-культурного туризму:

1. Державний історико-культурний заповідник “Батьківщина Тараса Шевченка”, с. Шевченкове. Села Моринці, Кирилівка (у с.Моринцях народився український геній Тарас Шевченко, а в с.Кирилівці пройшли його дитячі літа). У селах меморіальні музеї Т.Г.Шевченка з багатими експозиціями.

2. Шевченківський національний заповідник біля міста Канева - Тарасова гора, де поховано Т.Г.Шевченка; *Канів* – центр туризму Наддніпрянської України. У місті – один з найпрадавніших на українській землі старокняжий Георгіївський (Успенський) собор, 1144 р. В околицях - урочище “Княжа гора”

– літописне м.Родень, урочище “Дівич-Гора” – давньоруське городище).

3. Національний історико-культурний заповідник “Чигирин” – славнозвісна гетьманська столиця України;

4. Суботів - гетьманська столиця України. У Суботові знаходиться меморіальний музей Богдана Хмельницького (у приміщенні Іллінської церкви, 1653 р., зведеної у стилі козацького барокко на замовлення Б. Хмельницького як храм-усипальниці. У цій церкві гетьмана було поховано в 1657 р.); а також пам'ятник гетьману.

5. Державний історико-культурний заповідник у м. Корсуні-Шевченківському (м.Корсунь-Шевченківський) - палац князя Лопухіна, архітектурно-парковий ансамбль на островах та берегах р. Рось.

6. с.Богданівка (унікальне за розмахом Чорноліське городище (імовірно столиця) праслов'ян-орачів кіммерійської та скіфської доби VIII-III ст. до Р.Х.);

Давньоісторична спадщина: Державний історико-культурний заповідник “Трахтемирів”, с. Григорівка; с.Андрусівка (Тясминське городище скотів-орачів VIII-VII ст. до Р.Х.); + Пастирське городище (с.Пастирське), с.Мельники (Матронинське городище).

Парки: “Софіївка” (Умань), “Веселі Боковеньки” (Кіровоград. обл); хутір “Надія” (музей-садиба І.К.Тобілевича /Карпенка-Карого/)

Основна література до теми:

1. Історико-культурна спадщина Середнього Подніпров'я: виявлення і вивчення пам'яток засобами туризму. Тези доп. Регіон. наук.-практ. конф. (м.Черкаси, 19-20 квітня 1994 р.). – Київ-Черкаси, 1994

2. <http://www.library.online.kr.ua>

3. <http://www.cherkassy.ua>

4. <http://www.kirovograd.ua>

ЗАВДАННЯ ПРОМІЖНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ КУРСУ (Теми 9-14)

1. У геопросторовому розподілі внутрішньодержавних туристичних потоків основними регіонами-акцепторами виступають такі економічні райони України:

- а) Західнополіський, б) Центральноподільський,
- в) Північно-Східний, г) Карпатський,
- д) Подільський, е) Центральноподільський,
- ж) Запорізький, з) Донецький,
- к) Причорноморський (без АР Крим), л) Крим.

2. Туристичною “перлиною” Поділля рахується місто:

- а) Тернопіль, б) Почаїв,
- в) Кременець, г) Кам’янець-Подільський,
- д) Ізяслав, ж) Бар.

3. Основним чинником туристичної привабливості Волині є:

- а) наявність мальовничої групи Шацьких озер, що використовуються у рекреаційних цілях,
- б) збереженість природи й етнокультурних традицій,
- в) багата історико-культурна спадщина краю та самобутні народні традиції.

4. Всесвітньовідомою пам’яткою церковного зодчества Русі-України, що внесена до списку культурної спадщини людства, є:

- а) Мстиславів храм, б) Софія Київська,
- в) собор св.Юра, г) Борисоглібська церква,
- д) Святогірський монастир.

5. Назвіть популярні оздоровчо-туристичні заклади міста Яремче:

.....

6. Туристично найатракційніші давньоруські печерні монастирі Поділля розташовані поблизу:

- а) с.Бубнище, б) с.Баламутівка,

- в) с.Жванець,
- д) с.Бакота,
- ж) с.Лядова,
- к) м.Меджибожа.

- г) с.Монастирок,
- е) с.Буша,
- з) смт.Сатанів,

7. Найпопулярнішим курортом Рівненщини вважається:

- а) Соколиногірський, б) Олександрійський,
- в) Острозький.

8. Населений пункт на Черкащині – відомий центр внутрішнього та міжнародного туризму завдяки усипальниці найвидатнішого політичного діяча українського народу, багатій історико-культурній спадщині скототської і козацької епох та мальовничим природним атракціям:

- а) Канів, б) Корсунь-Шевченківський,
- в) Суботів, г) Черкаси,
- д) Чигирин.

9. Найвідоміший замок Закарпаття, що притягує до себе тисячі українських і іноземних туристів, має назву:

- а) замок Паланок, б) замок Канок,
- в) замок графів Шенборнів, г) Високий замок,
- д) замок Нялаб.

10. Найбільші перспективи розвитку в Західно-Поліському економічному районі має:

- а) історико-культурний туризм,
- б) екологічний туризм,
- в) сільський зелений туризм,
- г) фестивальний туризм,
- д) водновідпочинковий туризм.

11. Туристичною столицею України вважається:

- а) Київ, б) Львів,
- в) Одеса, г) Ялта.

12. Заповідний архітектурно-музейний комплекс столиці Галицько-Волинської Русі знаходиться обіч сучасного населеного пункту:

- а) м.Галич, б) с.Бубнище,
- в) с.Крилос, г) смт.Єзупіль.

13. Гірський курорт, розташований поряд з найвищою вершиною Українських Карпат – г.Говерлою:

а) Синевир,	б) Мукачеве,
в) Ворохта,	г) Яремче,
д) Косів.	

14. Популярний бальнеологічний курорт України – Хмільник – знаходиться на:

а) Закарпатті,	б) Прикарпатті,
в) Львівщині,	г) Полтавщині,
д) Харківщині,	е) Одещині,
ж) Вінничині,	з) Хмельниччині,
к) Миколаївщині,	л) Херсонщині,
м) Криму.	

15. Славнозвісне с.Диканька та інші об'єкти й атракції, пов'язані з літературною спадщиною українського класика М.Гоголя, чекають туристів на:

а) Чернігівщині,	б) Сумщині,
в) Полтавщині,	г) Харківщині.

16. Населений пункт на Черкащині – відомий туристичний центр завдяки монументальним пам'яткам однієї з найзапекліших за всю історію людства битв Другої світової війни, а також багатій історико-культурній спадщині попередніх епох та мальовничим природним атракціям:

а) Канів,	б) Корсунь-Шевченківський,
в) Суботів,	г) Черкаси,
д) Чигирин.	

17. Найвищою категорією сакральних святинь України є:

а) кафедральний собор,	б) монастир,
в) лавра.	

18. Назвіть популярні оздоровчо-туристичні заклади курорту Славське:

.....

19. Всесвітньовідомою еталонною пам'яткою оборонно-фортифікаційного зодчества Русі-України є:

- а) Високий замок у Львові,

- б) Золоті ворота в Києві,
- в) Стара фортеця у Кам'янці-Подільському,
- г) фортифікаційний комплекс літописного Галича.

20. Туристично найатракційнішим Львівським музеєм народної культури під відкритим небом є:

.....

21. Більшість бальнеологічних оздоровниць Поділля знаходиться над річкою:

- а) Нічлава,
- б) Збруч,
- в) Дністер,
- г) Горинь,
- д) Південний Буг.

22. Найвизначніші культурні і політичні діячі України поховані на:

- а) Байківському кладовищі,
- б) Личаківському кладовищі,
- в) Лук'янівському кладовищі.

23. Національний природний парк, який туристи називають “перлиною” буковинських Карпат:

- а) Ужанський,
- б) Розточанський,
- в) Сколівські Бескиди,
- г) Синевир,
- д) Вижницький.

24. До прославлених гетьманських столиць козацької України відносять населені пункти:

- а) Богуслав,
- б) Чигирин,
- в) Черкаси,
- г) Суботів,
- д) Батурин,
- е) Лебедин,
- ж) Глухів,
- з) Конотоп.

25. Основним типом мінеральних вод у межах Українського кристалічного щита є:

- а) вуглекислі,
- б) сульфідні,
- в) бромні,
- г) радонові.

26. Відомий далеко поза межами держави унікальний музей народної архітектури і побуту України під відкритим небом знаходиться:

- а) на Київщині,
- б) на Черкащині,

в) на Полтавщині, г) на Львівщині.

27. Один з наймонументальніших пам'ятників героїчної боротьби народів Радянського Союзу проти фашизму у Другій світовій війні – державний музей-заповідник “Битва за Київ у 1943 році” – розташований поряд з населеним пунктом:

а) Корсунь-Шевченківським, б) Новими Петрівцями,
в) Козином, г) Білою Церквою.

28. Одна з наймальовничіших гіпсових печер Поділля, облаштована для організованого туристичного відвідування:

а) Оптимістична, б) Озерна,
в) Кришталева.

29. Національний історико-меморіальний заповідник “Поле Берестецької битви” розташований у межах:

а) Львівської області, б) Волинської області,
в) Тернопільської області, г) Рівненської області.

30. Відомою далеко поза межами України історико-бatalістичною туристичною атракцією м.Полтави є:

.....

31. Що, на Вашу думку, найбільше сприятиме перетворенню Волині в район масового туризму:

а) утворення Шацького національного природного парку,
б) входження західнополіських теренів у єврорегіон

“Буг”,

в) ріст популярності щорічного міжнародного фестивалю “На хвилях Світязя”.

32. Популярний бальнеологічний курорт України – Березівські Мінеральні Води – знаходиться на:

а) Закарпатті, б) Прикарпатті,
в) Львівщині, г) Полтавщині,
д) Харківщині, е) Одещині,
ж) Вінничині, з) Миколаївщині,
к) Херсонщині, л) Криму.

33. Назвіть найпопулярніший спелеотуристичний об'єкт Хмельниччини:

а) печера Медова, б) печера Оптимістична,

- в) печера Озерна,
- д) печера Кришталева,
- ж) печера Атлантида,
- к) печера Вертеба,
- м) печера Червона,

- г) печера Попелюшка,
- е) печера Млинки,
- з) печера Нігинська,
- л) печера Мармурова,
- н) печера Кармалюкова.

34. Відомий далеко поза межами Волині старокняжий замок Любарта знаходиться у:

- а) м.Луцьку,
- б) м.Володимирі-Волинському,
- в) м.Острозі,
- г) м.Дубно,
- д) м.Кременці.

35. Музей історичних коштовностей України знаходиться:

- а) у Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику,
- б) на Хрещатику,
- в) у Національному заповіднику “Софія Київська”,
- г) у державному історико-культурному заповіднику “Гетьманська столиця”,
- д) в історичному центрі столиці України – на Подолі.

36. Славнозвісна Сорочинська ярмарка, неповторний етнофольклорний колорит якої приваблює наприкінці серпня тисячі туристів у с.Великі Сорочинці, відбувається на:

- а) Київщині,
- б) Черкащині,
- в) Полтавщині,
- г) Запоріжжі.

37. Подільське селище Буша є відомим туристичним центром завдяки:

- а) давньослов'янському святилищу,
- б) печерному давньоруському монастирю,
- в) славнозвісній фортеці доби козацько-польських воєн.

38. Величні залишки найбільшого в Європі городища скіфської доби VII-III століття до Р.Х. (імовірно міста Гелона, описаного Геродотом) знаходяться поблизу:

- а) с.Більськ,
- б) с.Кобеляки,
- в) с.Жабинці,
- г) с.Пастирське,
- д) м.Бахмач.

39. Унікальний об'єкт екотуризму – “Долина нарцисів” – розташований у гірській частині:

- а) Львівської області, б) Закарпатської області,
- в) Івано-Франківській області, г) Чернівецькій області.

40. Найатракційніший міжнародний центр туризму на терені України – місто, історичне осердя якого внесене у Світову спадщину ЮНЕСКО:

- а) Київ, б) Львів,
- в) Кам'янець-Подільський, г) Севастополь.

41. Мінеральні води типу “Нафтуса” використовуються для лікування на бальнеологічних курортах:

- а) Свалява, б) Синяк,
- в) Трускавець, г) Моршин,
- д) Сатанів, е) Хмільник,
- ж) Миргород, з) Березівські Мінеральні Води,
- к) Кароліно-Бугаз, л) Східниця,
- м) Саки.

42. Давньоруською “перлиною” Сумщини є місто:

- а) Лебедин, б) Путивль,
- в) Глухів, г) Ромни,
- д) Новгород-Сіверський.

43. Найпопулярнішим курортом Прикарпаття вважається:

- а) Миргород, б) Тростянець,
- в) Трускавець, г) Моршин,
- д) Свалява.

44. Найбагатшим на пам'ятки доби Київської Русі туристичним центром Лівобережної України є місто:

- а) Чернігів, б) Новгород-Сіверський,
- в) Переяслав-Хмельницький, г) Путивль.

45. Центрами паломницького туризму на заході України є:

- а) Собор св.Юра у Львові, б) Унівський монастир,
- в) Крехівський монастир, г) Святогірський монастир,
- д) Бакотський печерний монастир.

46. Поблизу с.Кринос на Івано-Франківщині міститься унікальна туристична атракція:

- а) печера “Попелюшка”,
- б) скельно-печерний комплекс “Скелі Довбуша”,
- в) Хотинська фортеця,
- г) історико-археологічний заповідник “Давній Галич”,
- д) Манявський скит,
- е) Гошівський монастир на Ясній горі.

47. Найграндіозніший планетарій України знаходиться в місті:

- а) Києві,
- б) Харкові,
- в) Дніпропетровську,
- г) Запоріжжі.

48. Популярний бальнеологічний курорт України –

Миргород – знаходиться на:

- а) Закарпатті,
- б) Прикарпатті,
- в) Львівщині,
- г) Полтавщині,
- д) Харківщині,
- е) Одещині,
- ж) Вінничині,
- з) Миколаївщині,
- к) Херсонщині,
- л) Криму.

49. Найатракційніші фортеці правобережного

Подністров'я:

- а) Кам'янець-Подільська,
- б) Жванецька,
- в) Хотинська,
- г) Акерманська.

50. Назвіть найпопулярніші серед туристів замки

Львівщини:

.....
51. Всеукраїнський сільський фестиваль “Боромля”, що збирає щорічно сотні туристів з усіх куточків України, відбувається в:

- а) Тростянці,
- б) Лебедині,
- в) Великих Сорочинцях,
- г) Липовій Долині,
- д) Ворожбі,
- е) Бахмачі,
- ж) Талалаївці.

52. Унікальний сакрально-палацовий архітектурний комплекс Резиденції буковинських митрополитів знаходиться в:

- а) м. Коломиї,
- б) м. Галичі,
- в) м. Чернівцях,
- г) м. Кіцмані.

53. Назвіть курорт, що разом із Трускавцем формує єдину територіальну рекреаційно-ресурсну систему:

а) Моршин,	б) Свалява,
в) Синяк,	г) Великий Любінь,
д) Східниця,	е) Немирів,
ж) Шкло.	

54. Мальовничий центр екотуризму – Кременецькі гори – знаходяться:

- а) на південному сході Львівщини,
- б) на південному сході Рівненщини,
- в) на півночі Тернопільщини,
- г) на півдні Хмельниччини.

55. Основною перешкодою розвитку туризму в поліській зоні є:

- а) значна заболоченість території,
- б) несприятливі температурно-кліматичні умови,
- в) несприятлива екологічна ситуація,
- г) відсталість рівня розвитку модерної туристичної інфраструктури, порівняно з іншими регіонами держави.

56. Назвіть основні бальнеологічні курорти Закарпаття:

а) Трускавець,	б) Моршин,
в) Новий Мізунь,	г) Стужиця,
д) Східниця,	е) Свалява,
ж) Сойми,	з) Вел. Любінь,
к) Боржава,	л) Поляна,
м) Немирів,	н) Кваси,
п) Шкло.	

57. Державний історико-культурний музей-заповідник “Слово о полку Ігоревім” знаходиться в місті:

а) Чернігів,	б) Новгород-Сіверський,
в) Переяслав-Хмельницький,	г) Путивль.

58. Популярна туристична атракція Івано-Франківщини – мальовничий печерно-храмовий комплекс XIII-XIV століть, що має назву “Скелі Довбуша”, знаходиться поблизу:

а) с.Крилос,	б) с.Бубнище,

в) с.Тухля,

г) с.Звенигород,

д) с.Підгірці.

59. Унікальним екотуристичним об'єктом – ділянкою заповідного козацького степу “Михайлівська цілина” – славиться:

а) Сумська область,

б) Полтавська область,

в) Черкаська область,

г) Харківська область,

д) Запорізька область.

60. Популярний бальнеологічний курорт України – Моршин – знаходиться на:

а) Закарпатті,

б) Прикарпатті,

в) Львівщині,

г) Полтавщині,

д) Харківщині,

е) Одещині,

ж) Вінничині,

з) Миколаївщині,

к) Херсонщині,

л) Криму.

61. Національний природний парк гірської Львівщини, що користується славою одного з найпопулярніших центрів гірського туризму України:

а) Ужанський,

б) Розточанський,

в) Сколівські Бескиди,

г) Синевир,

д) Вижницький.

62. Широковідома туристична атракція – Міський та Королівський Арсенали – знаходиться в місті:

а) Києві,

б) Львові,

в) Кам'янці-Подільському,

г) Хотині,

д) Мукачеве.

63. Перерахуйте найпопулярніші центри гірськолижного туризму в Карпатах:

.....

64. Найпрестижнішими готельними комплексами столиці Української держави вважаються:

.....(перерахувати).....

65. Село – меморіально-літературна столиця Карпат, - де полюбляли відпочивати видатні діячі України:

а) Поляна,

б) Черче,

в) Карпати,

г) Яблуниця,

д) Криворівня, е) Осмолода.

66. Найвідоміший у Карпатському регіоні музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й.Кобринського знаходиться в місті:

а) Івано-Франківському, б) Яремчі,
в) Косові, г) Коломиї,
д) Рахові, е) Болехові.

67. Популярний бальнеологічний курорт України – Сатанів – знаходиться на:

а) Закарпатті, б) Прикарпатті,
в) Львівщині, г) Полтавщині,
д) Харківщині, е) Одещині,
ж) Вінничині, з) Хмельниччині,
к) Миколаївщині, л) Херсонщині,
м) Криму.

68. Відомий далеко поза межами України рицарський замок Паланок знаходиться в населеному пункті:

а) Ужгороді, б) Мукачеві,
в) Рахові, г) Славське,
д) Олесько, е) Галичі,
ж) Сторожинці.

69. Державний історико-культурний заповідник “Гетьманська столиця” знаходиться в місті:

а) Богуслав, б) Чигирин,
в) Черкаси, г) Суботів,
д) Батурин, е) Лебедин,
ж) Глухів, з) Конотоп.

70. Найпопулярнішим гірськолижним курортом Львівщини рахується:

а) Славськ, б) Сколе,
в) Турка, г) Тухля.

71. Державний історико-культурний заповідник “Тустань” – прикордонна давньоруська фортеця на узвишші стрімчакового скельного масиву – знаходиться поблизу села:

а) Бубнище, б) Баламутівка,

- в) Урич,
- д) Тухля.

г) Городище,

72. Один з найпопулярніших туристичних центрів України – місто, що за кількістю історико-культурних пам'яток займає третє місце після Києва і Львова:

- а) Мукачеве,
- б) Почаїв,
- в) Острог,
- г) Кам'янець-Подільський,
- д) Черкаси,
- е) Чернігів,
- ж) Одеса,
- з) Бахчисарай.

73. Екотуристичною “візиткою” Поділля служать:

- а) Кременецькі гори,
- б) Канівські гори,
- в) Медобори.

74. Місто Золочів на Львівщині є значним центром міжнародного туризму завдяки:

- а) унікальній пам'ятці сакральної архітектури,
- б) монументальній пам'ятці оборонно-замкової архітектури,

в) монументальному комплексу на місці масових захоронень вояків УПА та польських жовніврів.

75. Друга після Києво-Печерської лаври сакральна святиня України територіально приурочена до міста:

- а) Львів,
- б) Зарваниця,
- в) Почаїв,
- г) Чернігів,
- д) Святогірськ,
- е) Богодухів,
- ж) Одеса,
- з) Інкерман,
- к) Богуслав.

76. На межі Запорізької і Донецької областей посеред безбережного степу височіє унікальний у природному й історичному відношеннях заповідник:

- а) Великі й Малі Кучугури,
- б) Кам'яна Могила,
- в) Кам'яні Могили,
- г) Чернеча гора.

77. Назвіть найатракційніші замки й фортеці Поділля:

.....

78. Популярний бальнеологічний курорт України – Східниця – знаходиться на:

а) Закарпатті,	б) Прикарпатті,
в) Львівщині,	г) Полтавщині,
д) Харківщині,	е) Одещині,
ж) Вінничині,	з) Миколаївщині,
к) Херсонщині,	л) Криму.

79. Назвіть села, пов'язані з народженням і дитинством Т.Г.Шевченка, й де розташований державний історико-культурний заповідник “Батьківщина Тараса Шевченка”:

.....

80. Унікальний об'єкт екотуризму – біосферний заповідник “Асканія Нова” – розташований на території:

а) Одеської області,	б) Миколаївської області,
в) Херсонської області,	г) Запорізької області.

81. Назвіть центр національно-культурного паломництва – місце поховання Т.Г.Шевченка:

.....

82. Населений пункт на Черкащині – відомий центр внутрішнього та міжнародного туризму завдяки похованню найвидатнішого культурного діяча українського народу, багатій історико-культурній спадщині скототської, давньоруської і козацької епох та мальовничим природним атракціям:

а) Канів,	б) Корсунь-Шевченківський,
в) Суботів,	г) Черкаси,
д) Чигирин.	

83. Назвіть основні бальнеологічні курорти Львівщини:

а) Трускавець,	б) Моршин,	в) Новий Мізунь,
г) Стужиця,	д) Східниця,	е) Свалява,
ж) Сойми,	з) Великий Любінь,	к) Боржава,
л) Поляна,	м) Немирів,	н) Кваси,
		п) Шкло.

84. Монументальна пам'ятка історії українського народу – одне з найбільших в Україні укріплене Чорноліське городище (імовірно столиця) праслов'ян-орачів кіммерійської та скіфської доби - знаходиться поблизу:

а) с.Мельники на Черкащині,
б) с.Богданівка на Кіровоградщині,

- в) с.Більськ на Полтавщині,
- г) с.Андріївка на Черкащині,
- д) с.Трипілья на Київщині.

85. НПП “Подільські Товтри”, що приваблює на Поділля туристів не лише з усієї України, а й із закордоння, розташований на півдні:

- а) Тернопільської області,
- б) Хмельницької області,
- в) Вінницької області.

86. Один з наймалювничіших на Україні парк-пам’ятка садово-паркової архітектури – “Софіївка”, - закладений графом Потоцьким для своєї коханої дружини Софії за взірцем класично-європейських ландшафтно-паркових ансамблів, щороку приваблює тисячі українських та іноземних туристів у місто:

- а) Умань,
- б) Біла Церква,
- в) Богуслав,
- г) Черкаси,
- д) Яготин,
- е) Прилуки,
- ж) Олександрія.

87. У геопросторовому розподілі внутрішньодержавних туристичних потоків основними регіонами-донорами виступають такі економічні райони України:

- а) Західнополіський,
- б) Центральноподільський,
- в) Північно-Східний,
- г) Карпатський,
- д) Подільський,
- е) Центральноподільський,
- ж) Запорізький,
- з) Донецький,
- к) Причорноморський (без АР Крим),
- л) Крим.

88. Туристичною столицею Карпат рахується місто:

- а) Синевир,
- б) Мукачеве,
- в) Ворохта,
- г) Яремче,
- д) Косів.

89. Населений пункт на Чернігівщині – популярний центр історико-культурного туризму завдяки величним пам’яткам національної сакральної архітектури: трьом козацьким соборам XVII-XVIII ст. та іншим культурно-туристичним атракціям:

- а) Прилуки,
- б) Ніжин,

- в) Бахмач,
- д) Ромни,
- ж) Глухів.

- г) Лубни,
- е) Конотоп,

90. Одне з найграндіозніших трипільських протоміст площею понад 200 га і строгою концентричною системою забудови 1575 помешкань знаходиться поблизу:

- а) с.Майданця Черкаської обл.,
- б) с.Пастирське Черкаської обл.,
- в) с.Підгірці Київської обл.

91. Відомий далеко поза межами України Шевченківський гай у Львові – це:

- а) міський парк культури та відпочинку,
- б) дендрологічний парк з унікальною колекцією деревних порід, зібраних з усього світу,
- в) парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва,
- г) парк-музей національного інженерно-ландшафтного мистецтва,
- д) парк-музей народної архітектури та побуту.

92. Національною святиною українського народу, символом його багатотисячолітньої історії та духовної звитяжності, самобутньою “країною козаків-запорожців”, яка щороку притягує до себе тисячі туристів з усіх куточків світу, є:

.....

93. Снт.Олесько на Львівщині є значним центром міжнародного туризму завдяки:

- а) унікальній пам'ятці сакральної архітектури,
- б) монументальній пам'ятці оборонно-замкової архітектури,
- в) монументальному комплексу на місці масових захоронень вояків УПА та польських жовнів.

94. Популярне місце туристичного паломництва – могила-усипальниця безстрашного лицаря Української землі, найславетнішого кошового отамана Війська запорізького І.Д.Сірка - знаходиться:

- а) на о.Хортиця,
- б) на о.Мала Хортиця,

- в) на о.Байда, г) у с.Чкалове на Запоріжжі,
- д) у с.Капулівка на Запоріжжі,
- е) у с.Миколаївка на Запоріжжі.

95. Унікальну монументальну пам'ятку, що вказує на крайню західну межу володінь Османської імперії – турецький мінарет заввишки понад 30 метрів – туристи можуть побачити:

- а) в Олеському замку, в) у Сатанові,
- г) у Кам'янці-Подільському, д) в Очакові,
- е) у Білгороді-Дністровському.

96. Населений пункт на Черкащині – відомий центр внутрішнього та міжнародного туризму завдяки унікальному історико-археологічному комплексу козацької столиці України, що оголошений Національним історико-культурним заповідником:

- а) Канів, б) Корсунь-Шевченківський,
- в) Суботів, г) Черкаси,
- д) Чигирин, е) Батурин,
- ж) Глухів, з) Конотоп.

97. Назвіть популярні об'єкти спелеотуризму Тернопільщини:

- а) печера Медова, б) печера Оптимістична,
- в) печера Озерна, г) печера Попелюшка,
- д) печера Кришталева, е) печера Млинки,
- ж) печера Атлантида, з) печера Нігинська,
- к) печера Вертеба, л) печера Мармурова,
- м) печера Червона, н) печера Кармалюкова.

98. Місто Запоріжжя є відомим туристичним центром України завдяки:

- а) величній споруді Дніпрогесу,
- б) найдовшому мосту через р.Дніпро,
- в) величними курганам царів Великої Скіфії,
- г) о.Хортиці.

99. Масштабним рівнем національних геотуристських досліджень є:

- а) глобальний, б) макрорегіональний.

в) районний (краєзнавчий), г) локальний.

100. Геотуристське районування території України

полягає у:

а) виділенні на території України районів, які користуються найбільшою популярністю серед українських та іноземних туристів,

б) поділі території України на райони, що спеціалізуються на тому чи іншому профілі туризму (гірський туризм, пляжно-відпочинковий, санаторно-оздоровчий, культурно-історичний, екологічний тощо),

в) диференціації території України на територіальні одиниці різних масштабних рангів зі спільними рисами функціонально-геопросторової організації туристичної індустрії.

Тема 15. Придніпровський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Морські курорти:

Бердянськ – грязево-кліматична курортна столиця Приазов'я (грязі і ропа лиманів, таласотерапія). *Готелі:* “Бердянськ”, “Венеція”; *туркомплекс* “Парус”; *санаторії:* “Бердянськ”, “Приазов'я”, “Азов”, “Лазурний”, “Нива”; *пансіонати:* “Агарський Мис”, “Меотида”, “Шико”, “Славутич” й ін., *бази відпочинку:* “Азовчанка”, “Аркада”, “Бердянськ”, “Бригантина”, “Бриз”, “Вікторія”, “Дельфін”, “Золотий Берег”, “Казка”, “Каштан”, “Лоцман”, “Морська”, “Оріана”, “Перлина”, “Таврида”, “Росинка”, “Фрегат” та ін. (загалом 26); *дитячі табори відпочинку:* “Берізка”, “Морська Республіка”, “Морська Хвиля”, “Орлятко”, “Юність” та ін. (загалом 15). Бердянська коса. Містечко атракціонів тощо.

Приморськ (туркомпл. “Приморський”); Набережне (Обитічна затока і коса); Приморський Посад; на *Молочному*

лимані: Степанівка Перша, Охрімівка, Кирилівка; на Утлюцькому лимані: с.Степок (на Федотовій косі), Азовське, Атманай.

Центри історико-культурного туризму:

1. Національний заповідник “Хортиця” – археологічні комплекси від IV тис. до Р.Х. по I тис. (6 курганних груп доби бронзи й скіфського часу, скіфська фортеця на Совутиній скелі), музеї “Історії запорізького козацтва”, “Народної творчості та етнографії” й ін. Кінний етнографічний театр “Запорізька Січ”. Турбаза “Хортиця”. Фольклорно-театралізовані акції (“Запорізький щедрий вечір” тощо).

2. Державний історико-археологічний заповідник “Кам'яна Могила” IV-II тис. до Р.Х. з унікальними наскельними розписами-петрогліфами;

3. с.Капулівка (могила кошового отамана Війська запорізького І.Д.Сірка);

4. споруда Дніпрогесу.

Давньоісторична спадщина:

м.Кам'янка-Дніпровська (славнозвісне Кам'янське городище, V-III ст. до Р. Х., імовірно столиця Скіфського царства); с.Миколаївка (курган “Нечаєва могила”); с.Балки (курган “Тайманова могила”); с.Чкалове (курган “Чортомлик”); с.Велика Знам'янка (курган “Солоха”).

Екотуризм: “Великі й Малі Кучугури” - Державний орнітологічний заповідник та пам'ятка археології - 13 островів Каховського водосховища; с.Куйбишеве - заповідник “Кам'яні Могили”; Дніпровські плавні й острови.

Література до теми:

1. Новицький Я. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 1997. – 88 с.

2. <http://www.tourist.dp.ua>

3. <http://www.azovkurort.com>

Тема 16. Донецький економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Донецьк – центр бізнес-туризму Донбаського регіону; *готелі*: “Прага” 3-***, “Турист” 3-***, “Київ” 3-***, “Централь” 3-***, “Великобританія” 2-***; нічний клуб “Чикаго” й ін. Академічний російський театр опери та балету, в якому щороку проходить міжнародний фестиваль “Зірки світового балету”.

Бальнеологічні курорти: Слов’янський (солоні озера Ріпне, Сліпе, Вейсове, мулові грязі, санаторій з лікуванням “Донбас”, “Слов’янський”, “Ювілейний” й ін.).

Морські курорти: Урзуф; Ялта; Білосарайська Коса; Маріуполь (санаторій “Металург”); Виноградне; Новоазовськ; Сєдове.

Центри історико-культурного туризму:

1. Слов’яногірський історико-архітектурний заповідник (комплекс Святогірського Успенського монастиря XVII-XIX ст.);

1. Музей історії та етнографії греків Приазов’я (с.Сартана).

Екотуризм: регіональні ландшафтні парки: “Меотида”, “Половецький степ”, “Донецький кряж”, “Клебан-Бик”; унікальні острови цілинного степу (Хомутівський степ, Стрілецький степ, Провальський степ, Кам’яні могили); Святі Гори над р.Сіверським Дінцем; гори Артема; р.Кальміус (скелелазання); Баранячі Лоби (унікальні крейдові скелі висотою до 50 м., біля с.Айдар-Миколаївка); Королівські скелі (висотою до 100 м., біля с.Провалля); Дружківські скам’янілі дерева.

Основна література до теми:

1. Мотиенко Я.В. Курорты Донбасса: Путеводитель. – 2-е изд., доп. - Донецк: Донбасс, 1983. – 52 с.
2. Рекреационные зоны и туристско-экскурсионные маршруты Донецкой области “Мой Донбасс” / Под ред.

В.Ф.Горягина, С.С.Куруленко. - Донецк: ДИТБ, 2001. – т.1. – 215 с.

3. Юлин В.А. Туристские тропы Донеччины. – Донецк: Донбасс, 1978
4. <http://welcome.to/lugansk>

Тема 17. Причорноморський (без АР Крим) економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Західне Причорномор'я: піщані пляжі, лікувальні мулові грязі лиманів Алібей, Куяльницький, Хаджибейський, Шагани (Одеська обл.), Березанський, Тилігульський, Бузький (Миколаївська обл.), 56 санаторіїв і пансіонатів з лікуванням та 68 будинків і пансіонатів відпочинку.

Одеса – міжнародна курортно-туристична перлина України.

- *Готельна мережа*: готель елітарної транснаціональної мережі Balchug Kempinski – “Odessa Kempinski Hotel” (розташований на узбережжі, має 36 номерів класу executive. У готелі: бізнес-центр, казино, ресторан з суші-баром, нічний клуб, бутіки, підземний гараж, басейн, фітнес-центр, сауна і джакузі). Готелі “Одеса” 5-*****; “Лондонська” 4-*****; “Шевченко” 4-***** (готель-теплохід); спортивно-оздоровчий комплекс готелю “Чорне Море” 3-***; “Червона” 3-***; “Валентина” 2-**.
- грандіозний центр відпочинку (Olimp Club) - ресторан-шоу-театр “Амстердам”; центр відпочинку “Тропікал”; нічний еротичний клуб “Х-клуб”; нічний клуб “Ассоль” на кораблі (пляж “Аркадія”); *нічні клуби*: “Міраж” (з казино), “Космо”, “Палладіум”, “Метроном”, “Вечірня Одеса”, “Аркадія Плаза”, “Ё”,

“Ітака”, “Кокос”, “Ріо”, “Боб”, диско-клуби “Метро”, “Нірвана”.

- *елітарні казино*: “Рішельє”, “Габрієла”, “Чорне море”.
- *ресторани*: “Горянин” (Olimp Club), “Тропікал”, “Мілленіум-2000”, “Південна Пальміра”, “Чорна перлина”, “Естрелліта”, “Чорне море”, “Українська ласунка” (національна кухня), “Куманець” (національна кухня), “Червоний Дракон” (китайський), “Гонконг” (китайський), “Анкара” (турецька й арабська кухня), “Іспанський двір” (іспанська кухня), салон-ресторан “Дежавю ля мер”.
- *класичні заклади туристичного дозвілля: театри*: Державний академічний опери і балету, Український музично-драматичний ім.Василько, Російський драматичний ім.Іванова та ін.; *музеї*: Художній (у палаці Потоцьких), Літературний (у палаці князів Гагариних), Археологічний, Музей морського флоту, Західного і східного мистецтва; аквапарк “Посейдон”; планетарій; зоопарк; парки, бульвари, сквери, оригінальні пам’ятники тощо.
- *історико-культурне “обличчя” міста*: ансамбль Приморського бульвару, XIX ст.; Приморські (Потьомкінські) сходи; театр опери та балету, 1884-1887 рр.; Бельведер, 1826-1842 рр.; Троїцька церква, 1808 р.; кірха св.Павла, 1897 р.; аркада карантину з баштою, 1803- 1807 рр.; будинок історичного факультету Одеського університету, 1899-1902 рр.; наукова бібліотека, 1904-1906 рр.; стара біржа, 1829-1837 рр.; нова біржа, 1894-1899 рр.; будинок морського музею, 1841 р.; архітектурний комплекс центру міста (Стара Одеса); морський порт тощо.
- *санаторії*: “Лермонтовський” (майже в самому центрі Одеси), “Великий Фонтан”. *Санаторії*: “Малюк”, “Перлина”, “Золота Гірка”, “Здоров’я”, “Юність”, “Сонячний”, “Україна”, “Росія”, “Фонтан”,

“Аркадія”, “Ім. Горького”, “Червоні Зорі”, “Зелена гірка”; *пансіонати*: “Маріанна”, “Борей” та багато ін.

- щорічна гуморина; молодіжна Фієста (1 червня); карнавал боді-арту на Дерибасівській тощо.

Бальнеологічні й морські курорти:

Одещина: Сасицький (оз.Сасик - с.Татарбунари, с.Глибоке, с.Лиман); Шагани (озеро-лиман Шагани – с.Приморське); Алібей (озеро-лиман Алібей – с.Тузли, с.Весела Балка); Білгород-Дністровський (будинок відпочинку “Зелений мис”); Курортне;

Сергіївка (готель “Плай”, пансіонати “Сонячний Берег”, “Чайка”; санаторії: “Золота Нива”, “Вікторія”, “Ім. Сергія Лазо”, “Горизонт”, “Сенатата”, “Патрія”; дитячі санаторії: “Сергіївка”, “Сперанца”. Дитяче казкове містечко “Тулівер”);

Кароліно-Бугаз (Затока) - Шаболатський лиман з лікувальними грязями. *Пансіонати*: “Олена” і “Лиман”; бази відпочинку: “Атлантида”, “Блакитний вогник”, “Рута”, “Затока”, “Сонячна”, “Чорномор”, “Зорі Тирасполя”, “Південні Зорі”, “Зоря”, “Мрія”, “Вітрило”, “Граніт”, “Дельфін”, “Троянда” та багато ін. Дитячий оздоровчий центр “Альбатрос” і ін. дитячі табори.;

Будаки; Куяльницький (с.Куяльник); Хаджибейський (с.Холодна Балка, с.Усатове – дит. санаторій “Хаджибей”).

Миколаївщина: Очаківський курорт (оздоровчий комплекс “Перлина” на Чорноморській косі між Чорним морем та Березанським лиманом; *санаторії*: “Очаків”, “Золотий колос”, *пансіонати з лікуванням*: “Травневий”, “Прибій”; *дитячі оздоровчі табори*: “Медик”, “Інгул”. Атракція - турецька фортеця); с.Чорноморка (санаторій “Зелений мис”); с.Рибаківка (*пансіонати*: “Лісотехнік”, “Морська хвиля”, “Платан”, “Черемшина”. Дитячий оздоровчий табір “Маяк”)

Коблево (*пансіонати*: “Чорноморець”, “Меліоратор”, *бази відпочинку*: “Зв’язківець”, “Енергобудівник”, “Бригантина”, “Росинка”, “Комета”, “Дніпро”, “Міраж” (приватна), “Ракета”

(приватна). Атракція – великі водяні горки) с.Куцуруб, с.Лимани (Бузький лиман).

Херсонщина: с.Станіслав і с.Широка Балка (Дніпровський лиман);

Скадовський курорт (пансіонати з лікуванням: “Скадовськ”, “Сонячний”, “Південний”, “Автомобіліст”, “Нафтовик”, “Енергія”).

с.Залізний порт (санаторій “Золота Нива”, пансіонати: “Ювілейний”, “Водник”, “Приплив”, “Хвиля”);

с.Хорли з популярними серед любителів пляжно-острівної робінзонади Устричними і Капанчакськими островами.

с.Лазурне (Чорне море, з одного боку, і мілководна Джарилгацька затока, з іншого, піщаний о.Джарилгач - “Співдружність” - лікувально-оздоровчий комплекс європейського рівня: 12 комфортабельних котеджів, оснащених супутниковим телебаченням, аудіо-відео-апаратурою, гостинною з каміном. Є три басейни з підігрівом, підсвітленням, гідромасажем, (у т.ч. дитячий басейн з гіркою. Медично-оздоровчий центр з грязелікуванням. Тенісний корт, тренажерний зал, фонтани, зимовий сад тощо). Також у с.Лазурному: *пансіонати:* “Канни”, “Гілея”, “Вітрило”, база відпочинку “Корабел”.

Генічеськ – курортна “перлина” Приазов’я (Херсонська обл.) - (солоне Генічеське озеро, Арабатська Стрілка - дитячий оздоровчий комплекс “Орлятко”).

Екотуризм: біосферні заповідники Асканія Нова (Музей флори і фауни Південної України, дендропарк, зоопарк), Чорноморський і Дунайський, а також Азово-Сиваський національний парк, Одеські катакомби (карстові печери). Регіональні ландшафтні парки: “Кінбурнська коса”, “Гранітно-степове Побужжя”.

Центри культурно-історичного туризму:

Миколаїв (річковий порт, Музей суднобудування та флоту, споруди Морського відомства, сер. XIX ст., зоопарк, обсерваторія, парк водних атракціонів “Водолій” й ін.).

Херсон (порт, фортеця XVIII ст., Спаський собор 1806 р., Святодухівський собор 1836 р., Греко-Софійська церква 1780 р.).

Каховка (міжнародний молодіжний естрадний фестиваль, водний туризм – Каховське водосховище; неподалік у с.Нові Лагері Корсунський монастир 1794 р.).

Вилкове – місто, яке називають “українською або дунайською Венецією” (основний транспортний засіб пересування міських мешканців – човни).

с.Парутине (історико-архітектурний заповідник “Ольвія” – місто-держава, що проіснувало понад тисячу років); о.Березань (археологічний комплекс найдавнішої на терені України еллінської колонії м.Бористен);

м.Білгород-Дністровський (археологічний комплекс еллінського м.Тіра, Акерманська фортеця, XII-XV ст. – одна з найвеличніших середньовічних фортець України, Підземна церква св. Іоана Сучавського, XIV-XIX ст., Вірменська церква св. Богородиці, XV-XIX ст., Грецька церква, XV-XVI ст.).

м.Берислав (Введенська церква, 1726р. - перевезена із запорозької фортеці Переволочної в 1784.

Архітектурні комплекси: Ізмаїл, Кілія, Болград.

Основна література до теми:

1. Гусак Н. Маршруты Придунайского края. – Одесса: Маяк, 1978
2. Коржунова Н. Курортно-рекреационное хозяйство Причерноморья // Экономика Украины. – 1999. - №2. – с.72-76
3. Состояние туристическо-оздоровительной отрасли Одесской области. – Одесса, 2001. – 100 с.
4. <http://www.virtual.mk.ua>
5. <http://www.te.net.ua/odessa/CD>
6. <http://www.ukrcom.kherson.ua>
7. <http://www.online.kherson.ua>
8. <http://www.infocenter.kherson.ua>

9. <http://www.odessapassage.com>

10. http://www.sacvoyage.com.ua/ukr/our/our_coast.htm

Тема 18. Крим: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Курортна “перлина” України: 135 санаторіїв та пансіонатів з лікуванням та 118 будинків і пансіонатів відпочинку. Кизил-Яр, Узунгарське, Тобечицьке й ін. солоні озера, мулові грязі, сопкові грязі Керченського п-ва.

Ялта – міжнародна курортно-туристична столиця Криму.

- *Готельні комплекси:* “Ореанда” 4-**** (<http://www.hotel-oreanda.com>), (напроти готелю в морі - стоянка елегантної шхуни “Еспаньола”, облаштований під елітарний бар, в якому відвідувачів обслуговують бармени й офіціанти в костюмах XVII ст.), “Літо” 4-**** (<http://www.centerleto.com>), “Ялта–Інтурист” 3-*** (<http://www.hotel-yalta.com>), “Брістоль” 3-***, “Пори Року” 2-**, “Палас”, “Гостинний Дім”, “Массандра”, “Метрополь-Україна”, “Південна”. Нічний клуб “Корал”. *Ресторани:* “Метрополь-Україна”, “Allegro”, “Ялта”, “Бригантіна”, “Таврида”, “Схід”, “Турман”, “Круїз”, “Південний”, “Космос”.

- *Санаторії:* “ім. В.В.Куйбишева”, “Київ”, “Ластівка”, “Орлине Гніздо”, “Севастополь”, “Ялта” й ін. *Пансіонати:* “Зоря”, “Кримський”, “Малахіт”, “Муссон”. *Будинки і бази відпочинку:* “Ялта”, “Крим”, “Нива” й ін.

- Набережна, морський вокзал; Поляна Казок; Боткінська стежка; Штангеєвська стежка; водоспад “Учан-Су”, висота 98 м.; гора “Ай-Петрі” (1233 м.) тощо.

Севастополь - Площа Нахімова; бульвари: Приморський, Матроський, Історичний; Графська пристань; Константинівський і Михайлівський форти, 1846—1847 рр.; пам’ятник Затопленим кораблям; башта Вітрів; панорама “Оборона Севастополя 1864—

1855 рр.”; діорама “Штурм Сапун-гори 7 травня 1944 р.”; Малахів курган; Братське кладовище; музей Чорноморського флоту; акваріум Інституту біології південних морів НАН України; Володимирський собор та ін.

Алушта - *готелі*: “Таврида”, “Алушта”, “Чорноморська” й ін. *Санаторії*: “Алушта”, “Альбатрос”, “Золотий Колос”, “Таврида”, “Робітничий Куток”, “Політ”, “Ветеран”, “Славутич”. *Пансіонати*: “Магнолія”, “Нева”, “Блакитна Хвиля”, “Дніпро”, “Кристал”, “Море”, “Дубна”. *Будинки й бази відпочинку*: “Північна Двіна”, “Слава”, “Дружба”, “Київ”, “Казка”. *Турбази*: “Алушта”, “Мир”, “Чайка”, “Карабах”, “Юність”. *Дитячі табори*: міжнародний молодіжний центр “Кипарис”, “Кастель”, “Орлятко”, “Кристал”, “Каскад” і ін. (Башти візантійської фортеці Алустон VI ст., Демерджі-яйла з Долиною привидів, масив Чатир-Даг з Мармуровою, Аянською та ін печерами).

Алупка - *готель* “Гірське Сонце” 2-**, *санаторії*: “Ай-Петрі”, “Алупка”, “Білорусія”, “Ім. Боброва”, “Крим”, “Шахтар”, “Південнобережний”, “Передгірний”, “Веселка”, “Сонячний”, “Здоров’я”, “Крим”. Алупкінський палацово-парковий заповідник. Підвісна канатна дорога на г.Ай-Петрі.

Євпаторія – курортна перлина Південно-Західного Криму (80 санаторно-курортних закладів, у т.ч. 27 санаторіїв (з них 20 дитячих), 10 пансіонатів і будинків відпочинку, 2 курортні поліклініки, водогразелікарня “Мойнаки”, водолікарня). *Готель* “Апогей” 2-**; *санаторії*: “Дніпро”, “Дружба”, “Євпаторія”, “Жовтень”, “Прибій”, “Таврія”, “ім.Т.Г.Шевченко”; *пансіонати*: “Алмазний”, “Євпаторія”, “Золотий Берег”, “Естераль”, “Примор’я”, “Орбіта”; *дитячі санаторії*: “Бригантина”, “Іскра”, “Меркурій”, “Євпаторія”, “Планета” та ін.; яхт-клуб; *ресторани*: “Золотий пляж”, “Рів’єра”.

Історико-архітектурні пам’ятники: давньогрецьке городище “Керкінітіда” (на території Центрального дитячого санаторію) та Фортечна стіна м.Керкінітіда, IV ст. до Р.Х. (уздовж набережної); монастир дервішів і мечеть Шукулай-

ефенді, XVII-XIX ст., Велика і Мала кенаси; Турецькі бані XV і XVI ст.; мечеть Джума-Джамі, 1552 р.

Інші морські курорти Криму:

Лівадія – Лівадійський палац.

Форос (Форосський парк; церква Христового Воскресіння на прямовисній скелі-стрімчаку, 1892 р.; пер.Байдарські ворота).

Кацівелі (г.Кошка, Кучук-Койський кам'яний хаос).

Сімеіз (скелі: Діва, Крило Лебедя).

Кореіз (палац Дюльбер, санаторій “Місхор”).

Місхор (санаторії “Україна” і “Марат”, унікальний археологічний комплекс Ай-Тодору).

Гаспра (Гаспринський замок, 1831-1836 рр.; Харакський парк; Ластівчине гніздо на прямовисному стрімчаку - Аврориній скелі Ай-Тодорського мису).

Ореанда – модерна перлина елітарного відпочинку в Криму. На славнозвісному Золотому пляжі розташовані санаторії “Золотий пляж”, “ім. Пальміро Тольятті” і “Годний”, міжнародний центр відпочинку “Дружба”.

Массандра (Массандрівський палац російського імператора Олександра III і парк).

Гурзуф (генуезька фортеця Гурзувіта, VI-XV ст.; Гурзуфський парк; скелі Адалари; будинок Рішельє, 1811 р.; г.Аюдаг (Ведмідь-гора); мис Суук-Су, де є морські гроти).

Міжнародний дитячий центр “Артек”.

Партеніт (г.Аюдаг)

Новий Світ.

Судак - санаторії: “Кримське Примор'я”, “Львівський залізнодорожник”, “Алмаз”, “Промінь”, “Волга”, “Шахтар” і ін.

Коктебель - база відпочинку “Якір” 3-***, пансіонат “Блакитна хвиля”, приватний сектор.

Феодосія (приватний сектор; історико-архітектурний заповідник “Генуезська фортеця” (церкви: Іоанна Предтечі 1348 р., св.Стефана, св.Георгія, Івана Богослова, XIV ст.); Міська фортеця XIV ст.; Генуезський міст XIV ст. та ін пам'ятки).

Золотий пляж - узбережжя Феодосійської затоки (турбаза “Золотий пляж”, пансіонати, будинки відпочинку).

Центри історико-культурного туризму:

- Національний заповідник “Херсонес Таврійський”.
- Державний історико-культурний заповідник у м.Керчі. (“Пантікапей” - археологічний комплекс столиці Боспорського царства, що проіснувало понад тисячу років + археологічні комплекси еллінських міст Німфей, Мірмекій, Порфеній і Тірітака).
- Державний історико-культурний заповідник у м.Бахчисарай. (палацовий комплекс /палати, гарем, мечеть, некрополь.../ столиці Кримського ханства (з плакучим Бахчисарайським фонтаном) + фортеця і печерне місто Чуфут-Кале, X-XII ст., + скельний Успенський монастир)
- Державний палацово-парковий музей-заповідник у м. Алупці.
- Державний архітектурно-історичний заповідник “Судацька фортеця” – мури, башти Якобо Торсело, Бернардо Пагана, Пасквале Джудиче, Корадо Чикало, Лукіні Лавані, Джіовані Маріоні, Гварко Румбальдо, Дозорна, Кругла, Кутова, Консульська та ін. атракційні об’єкти, музей).
- Державний історико-археологічний заповідник “Калос Лімен”.
- Історико-культурний заповідник ”Старий Крим” (монастир Сурп-Хач 1338 р., мечеть і медресе 1314 р.).
- м.Сімферополь (“Неаполь Скіфський” - археологічний комплекс столиці Пізньоскіфського царства з усипальницями скіфських царів).
- с.Залісне (печерне місто “Мангуп” IV-XVII ст. - археологічний комплекс столиці Готського царства й середньовічного гірського князівства “Феодоро”).
- Інкерман (фортеця Каламіта на Монастирській скелі, VI-XV ст.; Інкерманський печерний монастир VIII-IX ст.).

Давньоісторична спадщина: с.Кріпке (скельне городище Ескі-Кермен VI-XIII ст. + печерний храм Донаторів XIII ст.); с.Кудрине (печерне місто Тепе-Кермен); с.Скалисте (печерне місто Бакла); Перекопський рів і вал (тягнеться від Каркінітідської затоки до Сивашу, протяжність 8475 м., висота 8-10 м., ширина 20 м., глибина 10 м.); Аккосів вал (східна оборонна лінія Боспорського царства, що тягнеться від Казантипської затоки Азовського моря до Узунларського озера (у минулому затоки) Чорного моря).

Спелеотуризм: Кизил-Коба (Червона печера - 13,7 км., 6 поверхів). Данильча-Коба, Кіик-Коба, Скельська, Мармурова, Аянська, Сюрень, Холодна, Казка, Віола, Ювілейна, Крубера, Великий Бузулук, Солдатська шахта, шахта Максимовича та багато ін.

Екотуризм: Нікітський і інші ботанічні сади; каньйони: Великий, Бельбекський, Чорноріченський; Роман-Кош (найвища вершина Кримських гір – 1545 м.); Демерджі (Долина Привидів та мальовничі руїни фортеці “Фуна”); Чатирдаг; Карадаг; Кучук-Койський кам’яний хаос; вулканічна сопка Джуатепе; водоспади: Учан-Су, Джур-Джур; *заповідники:* Кримський, Ялтинський гірсько-лісовий, Карадазький, Казантипський, Опуцький, Мис-Мартьян, Лебедачі острови.

Основна література до теми:

1. Багров М.В. Принципы концепции рекреационного развития Крыма // УГЖ. – 1997. - №1. – с.29-34
2. Бражник А.В., Шемряев Э.С. Туристские маршруты Крыма: Путеводитель. – Симферополь: Таврия, 1989. – 234 с.
3. Русанов И.В., Русанов К.И. Крым: горы и море. Путеводитель. – Симферополь: Бизнес-Информ, 2001. – 232 с.
4. <http://packet.crimea.ua/rsc/index.htm>
5. <http://crimea-trip.narod.ru>
6. <http://www2.tour.crimea.com/index.htm>
7. <http://www.tour.com.ua/tourwww/crimea.htm>

**ЗАВДАННЯ ПРОМІЖНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ
УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЛЕКЦІЙНОГО
МАТЕРІАЛУ КУРСУ (Теми 15-18)**

1. Географія туризму України найтісніше пов'язана із:

а) макроекономікою,	б) менеджментом,
в) рекреалогією,	г) соціологією.

2. Місто, яке впродовж бурхливої історії неодноразово служило ареною запеклих битв і нині є широко відомим міжнародним туристичним центром бойової слави:

а) Одеса,	б) Миколаїв,
в) Очаків,	г) Севастополь,
д) Ізмаїл.	

3. Бальнеологічною і грязево-кліматичною курортною столицею Західного Приазов'я вважається:

а) Азовське,	б) Приморськ,
в) Генічеськ,	г) Затока,
д) Урзуф,	е) Маріуполь,
ж) Бердянськ.	

4. Мальовнича природна атракція Криму – водоспад Джур-Джур – знаходиться поряд з населеним пунктом:

а) Чорноріччя,	б) Верхоріччя,
в) Багаторіччя,	г) Озерне,
д) Генеральське,	е) Флотське,
ж) Прохолодне,	з) Паркове,
к) Санаторне,	л) Курортне.

5. Унікальні заповідно-степові об'єкти екотуризму Луганщини:

а) Михайлівська цілина,	б) Єланецький степ,
в) Хомутівський степ,	г) Стрільцівський степ,
д) Провальський степ.	

6. Популярний бальнеологічно-морський курорт для дорослих і дітей – Сергіївка – знаходиться:

а) на Одещині,	б) на Миколаївщині,
в) на Херсонщині,	г) на Запоріжжі,

д) на Донеччині.

7. Популярні серед любителів острівної робінзонади (одного з видів екологічного й екстрим-туризму) острови Чурюк, Куюктук, Папанін, Комиші тощо приваблюють туристів:

а) у дельту Дунаю,

б) у пониззя Дніпра,

в) у Північно-Східне Причорномор'я,

г) у Західне Приазов'я,

д) у Східне Приазов'я.

8. Курортною столицею Південно-Західного Криму вважається місто:

а) Євпаторія,

б) Саки,

в) Севастополь.

9. Найдовша в Україні піщана коса Арабатська стрілка, що завдяки унікальним ландшафтно-кліматичним умовам і іншим принадам морського відпочинку щороку притягує тисячі організованих і самодіяльних туристів, знаходиться:

а) у північно-західному Причорномор'ї,

б) у північному Причорномор'ї,

в) у Каркінітідській затоці,

г) в Обитічній затоці,

д) на північно-східній окраїні Криму,

ж) у західному Приазов'ї,

з) у центральному Приазов'ї,

к) у східному Приазов'ї.

10. Мальовнича природна атракція Криму – парні скелі Адалари – вивищуються над морем навпроти курортного міста:

а) Форос,

б) Кацівелі,

в) Сімеїз,

г) Корєїз,

д) Алушка,

е) Алушта,

ж) Гаспра,

з) Масандра,

к) Ореанда,

л) Лівадія,

м) Ялта,

н) Гурзуф,

п) Партеніт,

р) Судак,

с) Коктебель,

т) Новий Світ.

11. Популярний Очаківський морський курорт знаходиться:

- а) на Одещині,
- б) на Миколаївщині,
- в) на Херсонщині,
- г) на Запоріжжі,
- д) на Донеччині.

12. Мальовничий археологічний комплекс одного з найбагатших греко-скіфських міст давнього Криму – Керкінітіди – туристи матимуть змогу оглянути, відвідавши сучасне місто-курорт:

- а) Євпаторія,
- б) Ялта,
- в) Алушта,
- г) Судак,
- д) Феодосія,
- е) Керч.

13. Найвеличніші на Запоріжжі кургани-усипальниці царів Великої Скіфії – ”Солоха”, ”Тайманова могила”, ”Чмирева могила” й ін. – височіють неподалік міста:

- а) Гуляйполе,
- б) Кам’янка-Дніпровська,
- в) Запоріжжя,
- г) Мелітополь.

14. Один з найвідоміших осередків екотуризму в державі – Дунайський біосферний заповідник - знаходиться:

- а) на півдні Одещини,
- б) на півночі Одещини,
- в) на Миколаївщині,
- г) на заході Херсонщини,
- д) на сході Херсонщини.

15. Назвіть п’ять найвеличніших палацово-паркових ансамблів Південного берега Криму:

.....

16. Популярний туристичний центр Надчорномор’я – місто, яке називають “українською Венецією”, - знаходиться в межах:

- а) Дунайського біосферного заповідника,
- б) Чорноморського біосферного заповідника,
- в) Азово-Сиваського національного парку.

17. Крайня південна точка України – мис Сарич – знаходиться поряд із популярним морським курортом Південного берега Криму:

- а) Форос,
- б) Санаторне,
- в) Сімеїз,
- г) Алупка,
- д) Гаспра.

18. Найвідоміша природна туристична атракція Одеського курорту:

- а) лимани, б) кліфи, в) катакомби.

19. Курортною столицею Херсонщини на Чорному морі вважається:

- а) Білгород-Дністровський, б) Курортне,
в) Затока, г) Куяльник,
д) Маріуполь, е) Очаків,
ж) Коблево, з) Скадовськ,
к) Лазурне, л) Генічеськ,
м) Приморськ.

20. Унікальний заповідно-степовий об'єкт екотуризму Донеччини:

- а) Михайлівська цілина, б) Єланецький степ,
в) Хомутівський степ, г) Стрільцівський степ,
д) Провальський степ.

21. Величний палац Дюльбер щороку приваблює тисячі українських і іноземних туристів у:

- а) Форос, б) Сімеїз,
в) Корейз, г) Алупку,
д) Алушту, е) Ореанду,
ж) Лівадію, з) Ялту,
к) Партеніт, л) Масандрю.

22. Найвідоміший центр історико-культурного туристичного паломництва в Північному Причорномор'ї – історико-архітектурний заповідник “Ольвія” – знаходиться поблизу:

- а) с.Тузли на Одещині, б) м.Овідіополь на Одещині,
в) с.Тарутине на Одещині,
г) с.Парутине на Миколаївщині,
д) с.Чорноморка на Миколаївщині,
е) с.Широка Балка на Херсонщині,
ж) с.Чорноморське в Північно-Західному Криму.

23. Популярний морський курорт Рибаківка знаходиться:

- а) на Одещині, б) на Миколаївщині,

в) на Херсонщині,

г) на Запоріжжі,

д) на Донеччині.

24. Міжнародний туристичний символ Південного берега Криму – витончений палац Ластівчине Гніздо – вабить усіх гостей Криму до:

а) мису Сарич,

б) мису Ай-Тодор,

в) мису Аюдаг,

г) мису Фіолент.

25. Археологічний комплекс найдавнішої на терені України еллінської колонії м.Бористен туристи матимуть змогу побачити, відвідавши острів:

а) Зміїний,

б) Джарилгач,

в) Березань,

г) Довгий,

д) Орлів.

26. Назвіть два найбільші за площею заповідники Криму:

.....

27. Бальнеологічною і грязево-кліматичною курортною столицею Центрального Приазов'я вважається:

а) Азовське,

б) Приморськ,

в) Генічеськ,

г) Затока,

д) Урзуф,

е) Маріуполь,

ж) Бердянськ.

28. Одна з найвеличніших туристичних атракцій України – Святогірський Успенський монастир на узвишші стрімчакового скельного масиву – знаходиться:

а) на Закарпатті,

б) на Покутті,

в) на Буковині,

г) на Тернопільщині,

д) на Хмельниччині,

е) на Київщині,

ж) на Черкащині,

з) на Харківщині,

к) на Донеччині,

л) у Криму.

29. Бальнеологічною, грязево-кліматичною та історико-культурною курортною столицею північно-західного Причорномор'я вважається:

а) Білгород-Дністровський,

б) Курортне,

в) Затока,

г) Куяльник,

д) Одеса,

е) Очаків,

ж) Коблево,	з) Скадовськ,
к) Лазурне,	л) Генічеськ,
м) Приморськ,	н) Маріуполь.

30. Мальовнича екотуристична атракція сходу України – Королівські скелі висотою до 100 метрів – знаходяться поблизу:

- а) с.Провалля на Луганщині,
- б) с.Айдар-Миколаївка на Луганщині,
- в) с.Весела Гора на Луганщині,
- г) смт.Бабаї на Харківщині,
- д) смт.Печеніги на Харківщині,
- е) м.Зміїв на Харківщині,
- ж) смт.Красна Гора на Донеччині,
- з) м.Красногорівка на Донеччині,
- к) м.Дружківка на Донеччині.

31. Унікальна бальнеокліматична рекреаційна зона Куяльницького лиману розташована поряд з:

а) Білгородом-Дністровським,	б) Затокою,
в) Одесою,	г) Очаковом.

32. Популярний морський курорт Лазурне знаходиться:

а) на Одещині,	б) на Миколаївщині,
в) на Херсонщині,	г) на Запоріжжі,
д) на Донеччині.	

33. Унікальний заповідно-степовий об'єкт екотуризму Миколаївщини:

а) Михайлівська цілина,	б) Єланецький степ,
в) Хомутівський степ,	г) Стрільцівський степ,
д) Провальський степ.	

34. Місто Білгород-Дністровський є відомим центром міжнародного туризму завдяки:

- а) цілющому оздоровчо-терапевтичному ефекту рекреації на курортах Дністровського лиману в межах міста та передмістя,
- б) унікальній історико-культурній спадщині,
- в) щорічним саммітам урядових делегацій держав Чорноморського регіону та міжнародним економічним форумам.

35. Курортною столицею Східного Приазов'я вважається:

а) Азовське,	б) Приморськ,
в) Генічеськ,	г) Затока,
д) Урзуф,	е) Маріуполь,
ж) Бердянськ.	

36. Унікальний бальнеорекреаційний ресурс – сопкові грязі – знаходяться на:

а) оз.Ялпуг,	б) оз.Катлабух,
в) оз.Кизил-Яр,	г) п-ові Тарханкутському,
д) п-ові Керченському,	е) п-ові Чонгар,
ж) косі Чорноморській,	з) косі Кароліно-Бугаз,
к) косі Арабатська Стрілка,	л) лимані Куяльницькому,
м) лимані Хаджибейському,	н) лимані Березанському.

37. Одну з найвеличніших середньовічних фортець півдня України – Акерманську, - а також середньовічні церкви XV століття (у т.ч. підземну церкву св.Іоанна Сучавського) туристи матимуть змогу оглянути, відвідавши місто:

а) Ізмаїл,	б) Білгород-Дністровський,
в) Очаків,	г) Кілію,
д) Берислав,	е) Мелітополь,
ж) Болград.	

38. Україна володіє невичерпним потенціалом розвитку міжнародно-туристичної спеціалізації на:

- а) сільському зеленому туризмі,
- б) етнічному туризмі,
- в) рекреаційно-оздоровчому туризмі,
- г) гірському туризмі.

39. Рідкісну туристичну атракцію – акваріум Інституту біології південних морів НАН України – туристи зможуть побачити, відвідавши місто:

а) Одесу,	б) Севастополь,
в) Ялту,	г) Алушту,
д) Новий Світ.	

40. Мальовнича природна атракція Криму – водоспад “Учан-Су” висотою 98 метрів – знаходиться поблизу:

а) Інкермана,	б) перевалу Байдарські Ворота,

- в) скельного масиву Орлиний Заліт, г) с.Високогірне,
д) м.Ялта, е) м.Алупка,
ж) м.Гурзуф.

41. Другим після Ялти найбільшим міжнародним туристично-курортним центром Криму вважається місто:

- а) Алупка, б) Алушта,
в) Судак, г) Євпаторія,
д) Феодосія.

42. Курортною столицею Херсонщини на Азовському морі вважається:

- а) Білгород-Дністровський, б) Курортне,
в) Затока, г) Куяльник,
д) Маріуполь, е) Очаків,
ж) Коблево, з) Скадовськ,
к) Лазурне, л) Генічеськ,
м) Приморськ.

43. Найатракційніша сопка Східного Криму – Джуатепе – знаходиться поряд із селом:

- а) Кам'янське, б) Красногірка,
в) Вулканівка.

44. Назвіть морські курорти Південного берега Криму між Ялтою та Форосом:

.....

45. Популярний морський курорт Залізний Порт знаходиться:

- а) на Одещині, б) на Миколаївщині,
в) на Херсонщині, г) на Запоріжжі,
д) на Донеччині.

46. Найдовший в Україні унікальний піщаний острів, що вабить до себе принадами морського відпочинку тисячі туристів з усіх куточків держави:

- а) Зміїний, б) Джарилгач,
в) Березань, г) Довгий,
д) Орлів.

47. Назвіть морські курорти Південного берега Криму між Ялтою та Алуштою:

.....

48. Ландшафтно-археологічний комплекс на місці давньогрецького храму-усипальниці прославленого героя Троянської війни і божественного опікуна чорноморських мореплавців Аххіла Понтарха туристи матимуть змогу побачити, відвідавши острів:

а) Зміїний,	б) Джарилгач,
в) Березань,	г) Довгий,
д) Орлів.	

49. Мальовнича природна атракція Криму – гора Аюдаг (Ведмідь-гора) – височіє над морем поряд з курортним містом:

а) Форос,	б) Кацівелі,
в) Сімеїз,	г) Кореїз,
д) Алушка,	е) Алушта,
ж) Гаспра,	з) Масандра,
к) Ореанда,	л) Лівадія,
м) Ялта,	н) Гурзуф,
п) Партеніт,	р) Судак,
с) Коктебель,	т) Новий Світ.

50. Назвіть область України, в межах якої знаходяться два унікальні біосферні заповідники:

а) Закарпатська,	б) Івано-Франківська,
в) Волинська,	г) Львівська,
д) Хмельницька,	е) Черкаська,
ж) Одеська,	з) Миколаївська,
к) Херсонська,	л) Запорізька,
м) Крим.	

51. Найвеличніше печерне місто-твердиня гірського Криму, що в минулому було столицею Готського царства, а опісля – столицею гордого князівства Феодоро; місто, що впродовж багатьох століть не знало поразок і підлягло лише грізній армادі турецького султана; місто-лабіринт, яке сьогодні вабить до себе тисячі туристів з усіх куточків світу:

а) Чуфут-Кале,	б) Мангуп-Кале,
в) Тепе-Кермен,	г) Ескі-Кермен,
д) Інкерман,	е) Старий Крим.

52. Один з найпопулярніших осередків культурно-пізнавального й екотуризму в Україні - НПП “Святі гори” - розташований:

а) на Закарпатті,	б) на Покутті,
в) на Буковині,	г) на Тернопільщині,
д) на Хмельниччині,	е) на Київщині,
ж) на Черкащині,	з) на Харківщині,
к) на Донеччині,	л) у Криму.

53. Мальовнича природна атракція Криму – Кучук-Койський кам'яний хаос – знаходиться поряд з населеним пунктом:

а) Підгірне,	б) Зсувне,
в) Санаторне,	г) Соколине,
д) Скелясте,	е) Перевальне.

54. Популярний морський курорт Коблево знаходиться:

а) на Одещині,	б) на Миколаївщині,
в) на Херсонщині,	г) на Запоріжжі,
д) на Донеччині.	

55. Міжнародний центр дитячого відпочинку “Артек” знаходиться неподалік курортного міста:

а) Форос,	б) Кацівелі,
в) Сімеїз,	г) Кореїз,
д) Курортне,	е) Санаторне,
ж) Алушка,	з) Алушта,
к) Масандра,	л) Лівадія,
м) Гаспра,	н) Ореанда,
п) Ялта,	р) Гурзуф,
с) Судак,	т) Коктебель.

56. Унікальний щодо ландшафтного й біотичного різноманіття екотуристичний об'єкт – коса Бірючий Острів – входить до складу:

- а) Чорноморського біосферного заповідника,

- б) заповідника “Лебедячі острови”,
- в) Азово-Сиваського національного природного парку.

57. Найвеличніші на Дніпропетровщині кургани-усипальниці царів Великої Скіфії – “Чортотлик” і “Товста Могила” – височіють неподалік міста:

- а) Верхньодніпровськ, б) Дніпропетровськ,
- в) Марганець, г) Нікополь,
- д) Жовті Води.

58. Назвіть печерні міста гірського Криму, що приваблюють до себе тисячі українських та іноземних туристів:

.....

59. Один з найвідоміших осередків екотуризму в державі – Чорноморський біосферний заповідник - знаходиться:

- а) на півдні Одещини, б) на півночі Одещини,
- в) на Миколаївщині, г) на заході Херсонщини,
- д) на сході Херсонщини, е) на північно-західному

узбережжі Криму.

60. Величний літній палац імператора Російської імперії Олександра III приваблює тисячі українських і іноземних (передусім російських) туристів у курортне місто:

- а) Алушка, б) Кореїз,
- в) Сімеїз, г) Лівадія,
- д) Масандра, е) Пареніт.

61. Популярні серед любителів самодіяльного пляжного туризму та острівної робінзонади (одного з видів екологічного й екстрім-туризму) Устричні й Капанчакські острови знаходяться:

- а) біля південно-західного узбережжя Одещини,
- б) біля північно-східного узбережжя Одещини,
- в) біля Миколаївського узбережжя,
- г) біля північно-західного узбережжя Херсонщини,
- д) біля чорноморського узбережжя південно-західної

Херсонщини,

- е) біля азовського узбережжя південно-східної

Херсонщини,

ж) біля Запорізького узбережжя, з) біля Донецького узбережжя.

62. В якісно новий вид масового туризму на терені України виростає:

- а) екскурсійно-українознавчий дитячий туризм,
- б) сільський зелений туризм,
- в) бізнес-туризм.

63. Місто Каховка на Херсонщині стало відомим туристичним центром країни завдяки:

- а) спорудженню Каховського водосховища,
- б) відкриттю глибинного родовища сірководневих вод високої мінералізації типу “Куяльник”,
- в) організації міжнародного естрадного фестивалю,
- г) організації вільної економічної зони “Каховка”.

64. Основною рисою, що характеризує сучасний етап розвитку туризму України, є:

- а) ринкова реорганізація оздоровчо-туристичного комплексу держави,
- б) розширення географії туризму,
- в) постіндустріальна глобалізація світової індустрії туризму.

65. Найпопулярніший серед туристів каньйон Криму:

- а) Великий, б) Бельбекський, в)

Чорноріченський.

66. Мальовнича природна атракція гірського Криму – Долина привидів – знаходиться на:

- а) Чатирдаг-яйлі, б) Карабі-яйлі, в)

Демерджі-яйлі.

67. Центр екотуристичного паломництва на півдні України – біосферний заповідник Асканія Нова – розташований на терені:

- а) Одещини, б) Миколаївщини,
- в) Херсонщини, г) Запоріжжя,
- д) Донеччини.

68. Популярний бальнеологічний курорт України – Затока (Кароліно-Бугаз) – знаходиться на:

а) Закарпатті,	б) Прикарпатті,
в) Львівщині,	г) Полтавщині,
д) Харківщині,	е) Одещині,
ж) Вінничині,	з) Миколаївщині,
к) Херсонщині,	л) Криму.

69. Мальовнича природна атракція Криму – Мармурова печера – знаходиться на:

а) Чатирдаг-яйлі,	б) Карабі-яйлі,
в) Демерджи-яйлі.	

70. Популярний бальнеологічний курорт України – Куяльницький – знаходиться на:

а) Закарпатті,	б) Прикарпатті,
в) Львівщині,	г) Полтавщині,
д) Харківщині,	е) Одещині,
ж) Вінничині,	з) Миколаївщині,
к) Херсонщині,	л) Криму.

Частина IV. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Тема 19. Відродження масового спортивно-оздоровчого й екскурсійно-українознавчого дитячого туризму в контексті національної консолідації й формування підвалин майбутнього Української держави

Тенденції регіоналізації України, протиставляння “Схід-Захід”, ”Північ-Південь”. Внутрішньорегіональна замкнутість емпіричного географічного кругозору українських дітей та молоді, брак загальнодержавного мислення й загально-національної самоідентичності.

Відсутність чіткої діяльної державної стратегії в сфері молодіжної політики й туризму.

Дитячий і молодіжний туризм – потужний інструмент державної політики.

Екскурсійно-українознавчий дитячий туризм в Україні. Уведення в структуру шкільної навчальної програми обов’язкових українознавчо-туристичних поїздок регіонами держави. Налагодження прямих міжшкільних контактів, обмін групами. Передбачення механізмів державної компенсації і стимулювання пільгового обслуговування приватними туристичними фірмами організованих груп шкільної і студентської молоді.

Патріотично-виховне (державотворче) значення знайомства в юному віці з Україною як великою європейською країною (з її природою, людьми, багатючими історичним і етнокультурним надбаннями, сучасним економічним потенціалом, новітніми постіндустріальними технологіями).

Налагодження товариських контактів з однолітками суміжних й віддалених регіонів держави, національно-культурне взаємозбагачення, усвідомлення спільності єдиного “державного дому”.

Національно-консолідуюча функція внутрішнього екскурсійно-українознавчого шкільного туризму.

Спортивно-оздоровчий туризм і проблема формування фізично і психологічно здорової української нації. Нівелювання популярності спортивно-оздоровчого туризму в сучасному українському суспільстві на фоні його активного розвитку в європейських країнах і світі в цілому.

Спортивно-оздоровчий туризм і організація літнього відпочинку школярів – приватно-особиста і загальнодержавна проблема. Конституційне право дитини на активний літній відпочинок. Стан наявної інфраструктури дитячо-юнацьких спортивно-оздоровчих таборів; доступність цін на літній дитячий відпочинок для широких верств українського населення. Правові, адміністративні, економічні, кредитно-інвестиційні та інші важелі відродження популярності й масовості активного дитячо-юнацького спортивно-оздоровчого туризму в Україні.

Основна література до теми:

1. Крашко М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
2. Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму. Тези. доп. Всеукр. наук.-практ. конф. – Київ-Косів, 1994
3. Рутинський М.Й. Організація спортивно-оздоровчого туризму: Навчально-методичні матеріали. – Львів: КВКПП “Фенікс”, 2002
4. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
5. <http://www.travel.org.ua>
6. <http://www.han-tengry.mk.ua/chaild-ru.shtml>

Тема 20. Майбутнє соціального туризму. Право на лікувально-реабілітаційний туризм для соціально незахищених верств населення України: пошук ринково-адаптованих механізмів державної підтримки соціального туризму

Зв'язок між популярністю і доступністю масового дитячо-юнацького спортивно-оздоровчого туризму і суспільним здоров'ям української нації. Медико-демографічні прогнози здоров'я нації → куди прямуємо?

Конституційний і громадянський обов'язок українського суспільства дбати про соціально незахищені верстви населення. Вроджені і набуті вади здоров'я, категорії інвалідності, хронічні захворювання, пострадіаційна реабілітація → стан справ у державі щодо функціонування мережі закладів лікувально-профілактичної рекреації. Географія і функціональні профілі оздоровниць. Вартість лікувально-профілактичної путівки і прожитковий мінімум. Маркетингово-економічний закон обернено-пропорційного зв'язку між вартістю рекреаційної путівки і обсягом споживацького попиту (кількістю клієнтів).

Майбутнє соціального туризму в Україні: концепції, альтернативні соціально-економічні механізми, прогнози.

Основна література до теми:

1. Курортна реабілітація потерпілих від Чорнобильської катастрофи / За ред. С.В.Івасівки, В.Н.Корзуна, Г.І.Стеценка, - К.: Здоров'я, 1999. – 108 с.
2. Розвиток туризму в Україні. Проблеми і перспективи: 3б. наук. праць. – К.: Слов'янський діалог, 1995. – 244 с.
3. Шмагина В.В., Харичков С.К. Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. – Одесса: ИПРИЭЭИ НАН Украины, 2000. – 69 с.

Тема 21. Становлення сільського зеленого туризму як однієї з провідних субгалузей міжнародно-туристичної спеціалізації України. Невичерпність агротуристичного потенціалу з огляду на традиції гостинності й збережену етнічну самобутність українського народу. Проблеми сертифікації на відповідність євростандартам та входження в спільноєвропейську корпоративну агротуристичну мережу.

Урбанізованість і технократизованість середовища життєдіяльності людини ХХІ століття. *Сільський зелений туризм* – “цивілізована” форма втечі з рекреаційною ціллю із звичного “(урбо)оцивілізованого” середовища.

“Вибух” популярності агротуризму в Європі в кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Сучасні європейські запити щодо комфортності, різнобічності й екзотичності комплексу агротуристичних послуг. “Сільська ідилія” очима європейця і традиції народноукраїнської гостинності й гречності.

Україна і євротуристичний простір: проблеми відкритості, доступності, якості і різноманітності спектру національних турпослуг. Невичерпність агротуристичного потенціалу України з огляду на гостинність та збережену етнічну самобутність українського народу. Карпати і Прикарпаття, Поділля, Наддніпрянщина, Слобожанщина, Полісся: природно-етнографічні геотуристські особливості формування спектру самобутніх (ексклюзивно-регіональних) послуг приватного агротуристичного бізнесу (сільського, хутірного, фермерського, лісницького й ін.).

Проблеми сертифікації приватних агротуристичних господарств на відповідність євростандартам. Проблеми пошуку клієнтів і рекламно-інформаційної “розкрутки” приватного агротуристичного бізнесу.

Автономне агротуристичне господарювання і входження (франчайзингова й інші організаційно-комерційні форми) в транснаціональні готельно-агротуристичні мережі: аргументи “за” і “проти”.

Глобалізація світового ринку туріндустрії і корпоратизаційні тенденції в європейському агротуристичному бізнесі.

Східний вектор стратегічного менеджменту європейських агротуристично-бізнесових структур: географічне розширення сфери прямого впливу на український агротуристичний ринок, франчайзингозаційна та інші форми євrorинкової асиміляції національного агротуристичного потенціалу.

Стратегічне завдання держави і національних бізнес-кіл протиставити йому альтернативний *Західний вектор стратегічного менеджменту національних агротуристично-бізнесових структур:* стратегічна орієнтація на європейського споживача, агресивність маркетингових стратегій “вторгнення” на туристичний ринок європейських країн з пакетом інноваційно-ексклюзивної української агротуристичної пропозиції. Акцент на екзотичних (для євроклієнтів) принадах агротуристичного відпочинку в Україні та порівняльній дешевизні послуг. Акцент на гарантуванні цілковитої безпеки й рівня комфорту, оперативного медобслуговування, трансфері, спектрі супутніх (індивідуально/сімейно) екскурсійних послуг із персональним супровідником (гідом-охоронцем).

Розуміння проблематики на урядовому рівні і відповідні державні механізми стратегічного перетворення сільського зеленого туризму у високоприбуткову експортноорієнтовану субгалузь міжнародно-господарської спеціалізації економіки Української держави.

Основна література до теми:

1. Горішевський П.В., Васильєв В.П., Зінько Ю.В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі: Підручник. – Івано-Франківськ: Місто-Н, 2003. – 158 с.

2. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю. Організаційні та економічні аспекти розвитку малого бізнесу в сфері послуг. – Тернопіль: Збруч, 1996. – 185 с.
3. Мирошниченко А.А. Аграрнорекреационные зоны в Украине. – Днепропетровск: Б.В., 1998. – 170 с.
4. Прокопишак К. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Карпатського регіону. – Львів: Українські технології, 1997. – 176 с.
5. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
6. Kowalczyk A. Geografia turystyki. - Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 287 s.
7. <http://www.agroturystyka-sydety.ig.pl>
8. <http://www.muflon.agroturystyka.org>

Тема 22. Стратегічні завдання і пріоритети держави в напрямі стимулювання в'їзного туризму. Приватизація і корпоратизація в національному туристичному бізнесі. Стратегія перетворення в'їзного туризму на вагоме джерело наповнення державного бюджету

Постіндустріальна глобалізація світової туристичної індустрії $\longleftrightarrow$ готовність України витримувати темп глобалізаційно-економічних трансформацій у сфері міжнародного туризму. Тенденції інтеграції та супровідні до них тенденції конкурентного витіснення України з міжнародного туристичного ринку.

Суспільно-політичний і зокрема туристичний імідж Української держави у світових мас-медіа. Причини, чому масовий іноземний турист остерігається відвідати Україну, та шляхи їх усунення.

Позиція і діяльні (а не декларативні) кроки держави в напрямках покращення свого міжнародного іміджу й

стимулювання в'їзного туризму. Стратегія перетворення в'їзного туризму на вагоме джерело наповнення державного бюджету.

Приватизація і корпоратизація в національному туристичному бізнесі. Проблеми організації і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон рекреаційно-туристичного типу.

Роль і прикладна націленість *географії туризму України* як наукової дисципліни на вирішення проблем пріоритетного вкладення капіталу для цільового освоєння туристичного потенціалу країни.

Основна література до теми:

1. Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 528 с.
2. Дергачев В., Живицкий А. Формирование зон свободного предпринимательства туристского и курортно-рекреационного назначения // Экономика Украины. – 1992. – №11. – с.60-64
3. Дурович А.П., Копанев А.С. Маркетинг в туризме. – М.: Экономпресс, 1998. – 400 с.
4. Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития туристско-рекреационного комплекса Украины // Экономика Украины. – 1997. - №1. – с.65-71
5. Карсекін В.І., Хлоп'як С.В. Удосконалення інструментів фінансово-інвестиційної політики у сфері туризму // Економіка і підприємництво: стан та перспективи: Зб. наук. праць. – К.: КНТЕУ, 2001. – с. 218-224
6. Сігуа Г.В. Стан та перспективи розвитку вільних туристсько-екскурсійних зон в Україні // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия. Материалы IV

- Международ. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – с.91-95
7. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України. – К.; Логос, 1999. – 566 с.
8. Харрис Годфри, Кац Кеннет М. Стимулирование международного туризма в XXI веке / Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 240 с.
9. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в XXI столітті // Туристський феномен: економічні, соціальні, екологічні та культурно-історичні передумови та наслідки. Матеріали IV Міжнарод. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – с.3-14

**ЗАПИТАННЯ ПІДСУМОВУЮЧОГО ПЕРЕД-
ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ
УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЛЕКЦІЙНОГО
МАТЕРІАЛУ КУРСУ**

1. Географія туризму України – це самостійна дисципліна в складі:

- а) менеджменту туризму,
- б) суспільної географії.

2. Національною святиною українського народу, символом його багатотисячолітньої історії та духовної звитяжності, самобутньою “країною козаків-запорожців”, яка щороку притягує до себе тисячі туристів з усіх куточків світу, є:

.....

3. Туристичною столицею Карпат рахується місто:

- а) Синевир, б) Мукачеве, в) Ворохта,
- г) Яремче, д) Косів.

4. У геопросторовому розподілі внутрішньодержавних туристичних потоків основними регіонами-донорами виступають такі економічні райони України:

а) Західнополіський,	б) Центральноподільський,
в) Північно-Східний,	г) Карпатський,
д) Подільський,	е) Центральньо-Український,
ж) Запорізький,	з) Донецький,
к) Причорноморський (без АР Крим),	
л) Крим.	

5. Назвіть села, пов'язані з народженням і дитинством Т.Г.Шевченка, й де розташований державний історико-культурний заповідник "Батьківщина Тараса Шевченка":

.....

6. Основним чинником туристичної привабливості Волині є:

- а) наявність мальовничої групи Шацьких озер, що використовуються у рекреаційних цілях,
- б) збереженість природи й етнокультурних традицій,
- в) багата історико-культурна спадщина краю та самобутні народні традиції.

7. Бальнеологічною, грязево-кліматичною та історико-культурною курортною столицею Північно-Західного Причорномор'я вважається:

а) Білгород-Дністровський,	б) Курортне,
в) Затока,	г) Куяльник,
д) Одеса,	е) Очаків,
ж) Коблево,	з) Скадовськ,
к) Лазурне,	л) Генічеськ,
м) Приморськ,	н) Маріуполь.

8. Основною рисою, що характеризує сучасний етап розвитку туризму України, є:

- а) ринкова реорганізація оздоровчо-туристичного комплексу держави,
- б) розширення географії туризму,
- в) постіндустріальна глобалізація світової індустрії туризму.

9. До прославлених гетьманських столиць козацької України відносять населені пункти:

а) Богуслав,	б) Чигирин,

в) Черкаси,

д) Батурин,

ж) Глухів,

г) Суботів,

е) Лебедин,

з) Конотоп.

10. Популярний туристичний центр Надчорномор'я – місто, яке називають “українською Венецією”, - знаходиться в межах:

а) Дунайського біосферного заповідника,

б) Чорноморського біосферного заповідника,

в) Азово-Сиваського національного парку.

11. Загальне геотуристське районування території України здійснюється за критеріями:

а) зведених порайонних показників загального обсягу туристообороту,

б) порайонної специфіки набору й геопросторової щільності мережі різноманітних туристичних закладів і об'єктів туризму,

в) інтегральними.

12. Музей історичних коштовностей України знаходиться:

а) у Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику,

б) на Хрещатику,

в) у Національному заповіднику “Софія Київська”,

г) у державному історико-культурному заповіднику “Гетьманська столиця”,

д) в історичному центрі столиці України – на Подолі.

13. Україна володіє невичерпним потенціалом розвитку міжнародно-туристичної спеціалізації на:

а) сільському зеленому туризмі,

б) етнічному туризмі,

в) рекреаційно-оздоровчому туризмі,

г) гірському туризмі.

14. Унікальний сакрально-палацовий архітектурний комплекс Резиденції буковинських митрополитів знаходиться в:

а) м.Коломиї,

б) м.Галичі,

в) м.Чернівцях,

г) м.Кіцмані.

15. Відомий далеко поза межами Волині старокняжий замок Любарта знаходиться у:

- а) м.Луцьку, б) м.Володимирі-Волинському,
в) м.Острозі, г) м.Дубно, д) м.Кременці.

16. Всесвітньовідомою пам'яткою церковного зодчества Русі-України, що внесена до списку культурної спадщини людства, є:

- а) Мстиславів храм, б) Софія Київська,
в) собор св.Юра, г) Борисоглібська церква,
д) Святогірський монастир.

17. Регіональна диспропорція ресурсного потенціалу національного туристичного комплексу – це:

а) не пропорційні по відношенню до площі регіонів України значення сумарної кількості наявних закладів санаторно-оздоровчого фонду, тимчасового проживання, харчування й дозвілля в розрізі економічних районів держави,

б) не пропорційні по відношенню до кількості населення України значення сумарної кількості наявних закладів санаторно-оздоровчого фонду, тимчасового проживання, харчування й дозвілля в розрізі економічних районів держави. в) не однакові геопросторові й інші передумови розвитку індустрії туризму в розрізі економічних районів держави,

г) не однакова міра розвитку мережі закладів національного туристичного комплексу в розрізі економічних районів держави.

18. Туристично найатракційнішим Львівським музеєм народної культури під відкритим небом є:

.....

19. Мальовнича екотуристична атракція сходу України – Королівські скелі висотою до 100 метрів – знаходяться поблизу:

- а) с.Провалля на Луганщині,
б) с.Айдар-Миколаївка на Луганщині,
в) с.Весела Гора на Луганщині,
г) смт.Бабаї на Харківщині,
д) смт.Печеніги на Харківщині,

- е) м.Зміїв на Харківщині,
- ж) смт.Красна Гора на Донеччині,
- з) м.Красногорівка на Донеччині,
- к) м.Дружківка на Донеччині.

20. Що, на Вашу думку, найбільше сприятиме перетворенню Волині в район масового туризму:

- а) утворення Шацького національного природного парку,
- б) входження західнополіських теренів у єврорегіон

“Буг”,

- в) ріст популярності щорічного міжнародного фестивалю “На хвилях Світязя”.

21. Бальнеологічною і грязево-кліматичною курортною столицею Західного Приазов'я вважається:

- а) Азовське,
- б) Приморськ,
- в) Генічеськ,
- г) Затока,
- д) Урзуф,
- е) Маріуполь,
- ж) Бердянськ.

22. Найпрестижнішими готелями в Україні вважаються ті, що:

а) побудовані в ринкових умовах згідно з сучасними євростандартами,

б) мають відносно невеликі розміри, затишне розташування і пропонують повний спектр турпослуг,

в) перебувають у приватній власності,

г) входять у транснаціональні готельні мережі.

23. Найвідоміший замок Закарпаття, що притягує до себе тисячі українських і іноземних туристів, має назву:

- а) замок Паланок,
- б) замок Канок,
- в) замок графів Шенборнів,
- г) Високий замок,
- д) замок Нялаб.

24. Назвіть п'ять найвеличніших палацово-паркових ансамблів Південного берега Криму:

.....

25. Державний історико-культурний музей-заповідник “Слово о полку Ігоревім” знаходиться в місті:

- а) Чернігів,
- б) Новгород-Сіверський,

в) Переяслав-Хмельницький, г) Путивль.

26. Найвеличніші на Дніпропетровщині кургани-усипальниці царів Великої Скіфії – “Чортотлик” і “Товста Могила” – височіють неподалік міста:

а) Верхньодніпровськ,

б) Дніпропетровськ,

в) Марганець,

г) Нікополь,

д) Жовті Води.

27. Найбільші перспективи розвитку в Західно-Поліському економічному районі має:

а) історико-культурний туризм,

б) екологічний туризм,

в) сільський зелений туризм,

г) фестивальний туризм,

д) водновідпочинковий туризм.

28. Найпрестижнішими готельними комплексами столиці Української держави вважаються:

.....(перерахувати).....

29. Найдовша в Україні піщана коса Арабатська стрілка, що завдяки унікальним ландшафтно-кліматичним умовам і іншим принадам морського відпочинку щороку притягує тисячі організованих і самодіяльних туристів, знаходиться:

а) у північно-західному Причорномор'ї,

б) у північному Причорномор'ї,

в) у Каркінітідській затоці,

г) в Обитічній затоці,

д) на північно-східній окраїні Криму,

ж) у західному Приазов'ї,

з) у центральному Приазов'ї,

к) у східному Приазов'ї.

30. Найвищою категорією сакральних святинь України є:

а) кафедральний собор,

б) монастир,

в) лавра.

31. Всесвітньовідомою еталонною пам'яткою оборонно-фортифікаційного зодчества Русі-України є:

а) Високий замок у Львові,

б) Золоті ворота в Києві,

- в) Стара фортеця у Кам'янці-Подільському,
- г) фортифікаційний комплекс літописного Галича.

32. Франчайзингові трансформації в ресторанному бізнесі

України полягають у:

а) роздержавленні мережі закладів ресторанного господарства з їх подальшим переходом у приватну власність,

б) цілковитому переході на стандарти і стиль обслуговування, що прийняті в тих чи інших транснаціональних ресторанных мережах,

в) динамічному розвитку альтернативних по відношенню до класичних ресторанів закладів, у яких надаються ресторанны послуги (суші-бари, диско-бари, плавучі ресторани-клуби, нічні клуби тощо).

33. Найпопулярніший серед туристів каньйон Криму:

а) Великий, б) Бельбекський,

в) Чорноріченський.

34. Найбагатшим на пам'ятки доби Київської Русі туристичним центром Лівобережної України є місто:

а) Чернігів, б) Новгород-Сіверський,

в) Переяслав-Хмельницький, г) Путивль.

35. Національний природний парк гірської Львівщини, що користується славою одного з найпопулярніших центрів гірського туризму України:

а) Ужанський, б) Розточанський,

в) Сколівські Бескиди, г) Синевир,

д) Вижницький.

36. Об'єктом дослідження географії туризму України є:

а) сукупність підприємств туристичної індустрії як важлива галузь національної економіки,

б) суспільні аспекти туристичного руху в державі,

в) просторові аспекти організації туризму.

37. Державний історико-культурний заповідник "Гетьманська столиця" знаходиться в місті:

а) Богуслав,

б) Чигирин,

в) Черкаси,

г) Суботів,

д) Батурин,

е) Лебедин,

ж) Глухів,

з) Конотоп.

38. Сучасні зрушення в структурі і геопросторовій організації закладів ресторанного господарства України відбуваються в основному за рахунок:

а) приватизації наявного фонду закладів ресторанного господарства,

б) агресивного просування на національний ринок закладів з іноземними стилями (американським, китайським і ін.) ресторанного обслуговування,

в) активного розвитку інноваційних закладів, у яких надання спектру ресторанних послуг поєднано з іншими формами дозвілля (інтернет-кафе, нічні клуби тощо).

39. Найатракційніший міжнародний центр туризму на терені України – місто, історичне осердя якого внесене у Світову спадщину ЮНЕСКО:

а) Київ,

б) Львів,

в) Кам'янець-Подільський,

г) Севастополь.

40. Курортною столицею Південно-Західного Криму вважається місто:

а) Євпаторія,

б) Саки,

в) Севастополь.

41. Національний історико-меморіальний заповідник “Поле Берестецької битви” розташований у межах:

а) Львівської області,

б) Волинської області,

в) Тернопільської області,

г) Рівненської області.

42. Геопросторові “осі” внутрішньодержавного розподілу туристичних потоків проходять через міста:

а) Львів-Київ-Запоріжжя-Одеса,

б) Львів-Київ-Одеса-Сімферополь,

в) Харків-Київ-Одеса-Львів.

43. Мінеральні води типу “Нафтуся” використовуються для лікування на бальнеологічних курортах:

а) Свалява,

б) Синяк,

в) Трускавець,

г) Моршин,

д) Сатанів,

е) Хмільник,

- ж) Миргород,
к) Кароліно-Бугаз,
м) Саки.
- з) Березівські Мінеральні Води,
л) Східниця,

44. Найатракційніші фортеці правобережного

Подністров'я:

- а) Кам'янець-Подільська, б) Жванецька,
в) Хотинська, г) Акерманська.

45.Геотуристське районування території України полягає у:

- а) виділенні на території України районів, які уявляють найбільш популярні серед українських та іноземних туристів,

б) поділі території України на райони, що спеціалізуються на тому чи іншому профілі туризму (гірський туризм, пляжно-відпочинковий, санаторно-оздоровчий, культурно-історичний, екологічний тощо).

в) диференціації території України на територіальні одиниці різних масштабних рангів зі спільними рисами функціонально-геопросторової організації туристичної індустрії.

46. Назвіть печерні міста гірського Криму, що приваблюють до себе тисячі українських та іноземних туристів:

.....

47. Один з наймальовничіших на Україні парк-пам'ятка садово-паркової архітектури – “Софіївка”, - закладений графом Потоцьким для своєї коханої дружини Софії за взірцем класично-європейських ландшафтно-паркових ансамблів, щороку приваблює тисячі українських та іноземних туристів у місто:

- а) Умань,
в) Богуслав,
д) Яготин,
ж) Олександрія.

48. Сміт.Олесько на Львівщині є значним центром міжнародного туризму завдяки:

- а) унікальний пам'ятці сакральної архітектури,
б) монументальній пам'ятці оборонно-замкової
тури,

в) монументальному комплексу на місці масових захоронень вояків УПА та польських жовніврів.

49. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України - це:

а) всі види ресурсів, що використовуються для створення національного турпродукту,

б) природні ресурси (пляжні, гірські, бальнеологічні тощо), що використовуються в цілях організації туризму,

в) та частина фінансових ресурсів держави, що формується за рахунок функціонування національного туристичного комплексу.

50. Назвіть основні бальнеологічні курорти Закарпаття:

а) Трускавець,

б) Моршин,

в) Новий Мізунь,

г) Стужиця,

д) Східниця,

е) Свалява,

ж) Сойми,

з) Великий Любінь,

к) Боржава,

л) Поляна,

м) Немирів,

н) Кваси,

п) Шкло.

51. Заповідний архітектурно-музейний комплекс столиці Галицько-Волинської Русі знаходиться обіч сучасного населеного пункту:

а) м.Галича,

б) с.Бубнище,

в) с.Крилос,

г) смт.Єзупіль.

52. Другим після Ялти найбільшим міжнародним туристично-курортним центром Криму вважається місто:

а) Алушка,

б) Алушта,

в) Судак,

г) Євпаторія,

д) Феодосія.

53. В якісно новий вид масового туризму на терені України виростає:

а) екскурсійно-українознавчий дитячий туризм,

б) сільський зелений туризм,

в) бізнес-туризм.

54. Найвідоміший у Карпатському регіоні музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й.Кобринського знаходиться в місті:

а) Івано-Франківському,	б) Яремчі,
в) Косові,	г) Коломиї,
д) Рахові,	е) Болехові.

55. Під геопросторовою диверсифікацією туристичного потоку розуміють:

- а) розширення площ територій, які користуються популярністю серед туристів,
- б) нормування обсягу туристичного потоку в ту чи іншу “точку” державного геопростору України,
- в) створення нових баз, об’єктів та територій для організації туризму,
- г) свій варіант.

56. Один з найпопулярніших туристичних центрів України – місто, що за кількістю історико-культурних пам’яток займає третє місце після Києва і Львова:

а) Мукачеве,	б) Почаїв,
в) Острог,	г) Кам’янець-Подільський,
д) Черкаси,	е) Чернігів,
ж) Одеса,	з) Бахчисарай.

57. Найвідоміший центр історико-культурного туристичного паломництва в Північному Причорномор’ї – історико-архітектурний заповідник “Ольвія” – знаходиться поблизу:

- а) с.Тузли на Одещині,
- б) м.Овідіюполь на Одещині,
- в) с.Тарутине на Одещині,
- г) с.Парутине на Миколаївщині,
- д) с.Чорноморка на Миколаївщині,
- е) с.Широка Балка на Херсонщині,
- ж) с.Чорноморське в Північно-Західному Криму.

58. Екотуристичною “візиткою” Поділля служать:

а) Кременецькі гори,	б) Канівські гори,

в) Медобори.

59. Геотуристика як наукова дисципліна є по відношенню до географічної регіоналістики:

а) окремим конкретноаспектним напрямком досліджень,

б) теоретико-методологічною основою конкретних регіонально-географічних досліджень.

60. Назвіть центр національно-культурного паломництва – місце поховання Т.Г.Шевченка:

.....

61. Друга після Києво-Печерської лаври сакральна святиня України територіально приурочена до міста:

а) Львів, в) Почаїв, г) Чернігів,

д) Святогірськ, е) Богодухів, ж) Одеса,

з) Інкерман.

62. У геопросторовому розподілі внутрішньодержавних туристичних потоків основними регіонами-акцепторами виступають такі економічні райони України:

а) Західнополіський, б) Центральноподільський,

в) Північно-Східний, г) Карпатський,

д) Подільський, е) Центральноподільський,

ж) Запорізький, з) Донецький,

к) Причорноморський (без АР Крим), л) Крим.

63. На межі Запорізької і Донецької областей посеред безбережного степу височіє унікальний у природному й історичному відношеннях заповідник:

а) Великі й Малі Кучугури, б) Кам'яна Могила,

в) Кам'яні Могили, г) Чернеча гора.

64. Геотуристика - це:

а) один з аспектів природничого (екологічного) туризму,

б) те ж саме, що і географія туризму,

в) прикладний напрям географії туризму, що вивчає природні рекреаційно-туристичні ресурси, їх запаси і просторове розташування.

65. Центр екотуристичного паломництва на півдні України – біосферний заповідник Асканія Нова – розташований на терені:

а) Одещини,	б) Миколаївщини,
в) Херсонщини,	г) Запоріжжя,
д) Донеччини.	

66. Першим географічно-туристичним описом українських земель вважається: а) “Одіссея” Гомера, б) ”Історії” Геродота, в) ”Географія” Страбона.

67. До закладів модерної індустрії дозвілля (розваг) в Україні відносять:

а) аквапарки,	б) лунапарки,
в) планетарії,	г) солярії,
д) диско-клуби,	е) нічні клуби,
є) яхт-клуби,	ж) кінотеатри,
з) театри-студії,	к) казино,
л) фітнес-центри,	
м) підліткові центри активного дозвілля.	

68. Один з найпопулярніших осередків культурно-пізнавального й екотуризму в Україні - НПП “Святі гори” розташований:

а) на Закарпатті,	б) на Покутті,
в) на Буковині,	г) на Тернопільщині,
д) на Хмельниччині,	е) на Київщині,
ж) на Черкащині,	з) на Харківщині,
к) на Донеччині,	л) у Криму.

69. Стратегічними напрямками геопросторової диверсифікації туристичного потоку на найближчу перспективу є:

- а) стимулювання розвитку сільського зеленого туризму,
- б) систематичне розширення мережі національних природних і регіональних ландшафтних парків,
- в) реконструкція найатракційніших об’єктів багатой історико-культурної спадщини України,
- г) приватизація готельного господарства країни та активна інтеграція в транснаціональні готельні мережі.

70. Одну з найвеличніших середньовічних фортець півдня України – Акерманську, - а також середньовічні церкви XV століття (у т.ч. підземну церкву св.Іоанна Сучавського) туристи матимуть змогу оглянути, відвідавши місто:

а) Ізмаїл,	б) Білгород-Дністровський,
в) Очаків,	г) Кілію,
д) Берислав,	е) Мелітополь,
ж) Болград.	

71. Готелі категорії 3-*** і вищих у геопросторовому відношенні тяжіють до:

- а) великих промислових міст,
- б) значних адміністративних і історико-культурних центрів,
- в) найпопулярніших курортів,
- г) столиці держави і її обласних центрів.

72. Назвіть морські курорти Південного берега Криму між Ялтою та Форосом:

.....

73. Основним чинником геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства виступає:

- а) характер розселення і щільність заселення території,
- б) господарсько-економічна інфраструктура території,
- в) нерівномірне розташування рекреаційних ресурсів,
- г) прорахунки колишньої командно-адміністративної системи планового розвитку галузей народного господарства.

74. Назвіть морські курорти Південного берега Криму між Ялтою та Алуштою:

.....

75. Функціональна структура туристичного потоку - це:

- а) розподіл туристів на вікові та соціальні групи,
- б) розподіл туристів за метою туризму,
- в) геопросторовий розподіл туристів.

Семінарське заняття №1. Туристичний потенціал Центральної і Північно-Східної України

1. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в м.Києві та області.
2. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму у Північно-Східній Україні (Чернігівська, Сумська, Полтавська, Харківська обл.).
3. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму у Східноподільсько-Середньоподніпровському регіоні (Вінницька, Черкаська, Кіровоградська, Дніпропетровська, західна частина Запорізької обл.).

Рекомендована література:

1. Береза В.П. Канів: Путівник. – Дніпропетровськ: Промінь, 1988. – 156 с.
2. Золотое ожерелье Сумщины: Путівль, Глухов, Ромны: Путеводитель / В.И.Белашов и др. – Харків: Прапор, 1987. – 150 с.
3. Новицький Я. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 1997. – 88 с.
4. Сушко К.И. Наедине с Хортицей: Краевед. очерки. – Дніпропетровськ: Промінь, 1986. – 101 с.
5. Цветущий край Подолии: Путеводитель / В.Д.Бовкун и др. – 2-е изд., доп. – Одесса: Маяк, 1988. – 204 с.

Семінарське заняття №2. Туристичний потенціал західноукраїнського регіону.

1. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму на Львівщині.

2. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Закарпатті.
3. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Івано-Франківщині й Буковині.
4. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Західному Поділлі.
5. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Західному Поліссі.

Рекомендована література:

1. Данилюк А.Г. Волинь: Пам'ятки народної архітектури: Іст.-краєзн. ст. – Луцьк: Надстир'я, 2000. – 100 с.
2. Данилюк А.Г. Скарби народної архітектури Гуцульщини: Етногр. нарис. – Л.: Логос, 2000. – 135 с.
3. Данилюк А.Г. Традиційна архітектура регіонів України: Полісся. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 147 с.
4. Екологічні передумови розвитку рекреації на Гуцульщині. Тези доп. наук.-практ. конф. – Яремче, 1996
5. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
6. Львів (Архітектурно-історичний нарис). – Львів: Каменярь, 1989. – 270 с.
7. Львівщина туристична: Путівник / М.В.Гончар, І.М.Малявська, В.Н.Пшеничний та ін. – Львів: Каменярь, 1986. – 120 с.
8. Радзівський В.О. Подорож у підземну казку: Путівник по карстових печерах Тернопільщини. – 2-е вид., доп. – Львів: Каменярь, 1984. – 56 с.
9. Рычков П.А. Дорогами Южной Ровенщины: От Корца до Пляшевой. – М.: Искусство, 1989. – 174 с.
10. Тимчишин Я., Савка М., Тимошенко П. Подорожі по Львівщині. Краєзнавчо-туристичний нарис. – Львів: Каменярь, 1967. – 384 с.

11. Цветущий край Подолии: Путеводитель / В.Д.Бовкун и др. – 2-е изд., доп. – Одесса: Маяк, 1988. – 204 с.

Семінарське заняття №3. Туристичний потенціал Приазов'я

1. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку санаторно-курортного господарства Приазов'я.
2. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку культурно-пізнавального й екотуризму в Приазов'ї.
3. Сучасні пріоритети державної й регіональної політики в сфері розбудови туристичного комплексу Приазов'я з огляду на індустріально-демографічний потенціал східного регіону України.

Рекомендована література:

1. Мотиенко Я.В. Курорты Донбасса: Путеводитель. – 2-е изд., доп. – Донецк: Донбасс, 1983. – 52 с.
2. Огульчанский А., Михайличенко В. По морю Азовскому. – Днепропетровск: Промінь, 1983
3. Рекреационные зоны и туристско-экскурсионные маршруты Донецкой области “Мой Донбасс” / Под ред. В.Ф.Горягина, С.С.Куруленко. Донецк: ДИТБ, 2001. – т.1. – 215 с.
4. Савенко В.Н. Возможности развития туристической деятельности в Северном Приазовье // Проблемы інформатизації рекреаційної та туристичної діяльності в Україні: Матеріали міжнар. конгресу. – Трускавець, 2000. – с.238-243

Семінарське заняття №4. Туристичний потенціал Західного Причорномор'я

1. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку санаторно-курортного господарства регіону.
2. Одеса як міжнародний туристичний центр.
3. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку культурно-пізнавального й екотуризму в Західному Причорномор'ї.

Рекомендована література:

1. Гусак Н. Маршруты Придунайского края. – Одесса: Маяк, 1978
2. Есть город у моря: К 200-летию Одессы: Краевед. сб. – Одесса: Маяк, 1990. – 351 с.
3. Коржунова Н. Курортно-рекреационное хозяйство Причерноморья // Экономика Украины. – 1999. - №2. – с.72-76
4. Состояние туристическо-оздоровительной отрасли Одесской области. – Одесса, 2001. – 100 с.
5. <http://www.odessapassage.com>

Семінарське заняття №5. Туристичний потенціал Криму

1. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Південно-Західному Криму.
2. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму на Південному березі Криму.
3. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку гірських видів туризму в Криму.
4. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Південно-Східному й Східному Криму.

Рекомендована література:

1. Бражник А.В., Шемряев Э.С. Туристские маршруты Крыма: Путеводитель. – Симферополь: Таврия, 1989. – 234 с.
2. Пилигримы Крыма – Осень' 2000: Путешествия по Крыму, путешественники о Крыме: Материалы V Крым. междунар. науч.-практ. конф. – Симферополь: Крымский Архив, 2001. – т.1. – 232 с. – т.2. – 312 с.
3. Якушева Е.М., Нижура А.М. “Пещерные города” Крыма. Путеводитель. – Симферополь: Таврия, 1972. – 94 с.
4. <http://packet.crimea.ua/rsc/index.htm>
5. <http://www.mountain.ru/krim>
6. www.moscow-crimea.ru
7. <http://crimea-trip.narod.ru>
8. <http://www2.tour.crimea.com/index.htm>
9. <http://www.tour.com.ua/tourwww/crimea.htm>

Практична робота № 1.

Загальні тенденції розвитку туризму в Україні

Розподіл туристів за категоріями та метою відвідування (тис.осіб)
Таблиця 1.

	Кількість туристів		У тому числі					
			іноземні туристи		громадяни України, що виїжджали за кордон		громадяни, охоплені внутрішнім туризмом	
	1997	2000	1997	2000	1997р	2000р.	1997р.	2000р.
всього туристів	2170	2014	337	378	631	285	1202	1351
внутрішній туризм, тис. осіб	809	634	105	120	209	85	495	429
внутрішній туризм, тис. осіб	1058	1118	200	207	339	157	519	754
внутрішній туризм, тис. осіб	87	91	6	22	8	1	73	68
внутрішній туризм, тис. осіб	216	171	26	29	75	42	115	100

*за даними Держкомтуризму України.

За даними Держкомкордону України, нашу державу протягом 2000 року з метою туризму відвідало 6,4 млн. іноземців. Серед них переважали громадяни Російської Федерації, США, Німеччини, Сполученого Королівства та Польщі.

Кількість громадян України, які побували за кордоном, становила 13,4 млн. осіб. Найбільшою популярністю серед громадян України у 2000 році користувалися Словаччина та Чеська Республіка, а також Туреччина, Угорщина, Болгарія.

Завдання 1. У формі кругової діаграми відобразити співвідношення між обсягами туристичних потоків в'їзного, виїзного та внутрішнього туризму станом на 2000 рік.

Завдання 2. Письмово проаналізувати тенденції динаміки даних туристичних потоків за період 1997-2000 рр. і зробити прогноз до 2005 року.

Завдання 3. У формі стовпчикової діаграми показати структуру (за метою турпоїздки) в'їзного, виїзного та внутрішнього туристичних потоків. Отримані співвідношення співставити та проаналізувати.

Рекомендована література:

1. Туризм в Україні. Статистичний бюллетень. – К.: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, 2000. – 30 с.

Практична робота № 2. Загальні тенденції розвитку закладів стаціонарного туризму в Україні.

Таблиця 2.

Загальні кількість та місткість рекреаційно-туристичних закладів України

	1985р.	1990р.	1995р.	2000р.
Санаторії та пансіонати з лікуванням	517	505	551	549
у них місць, тис	153	154	159	151
В тому числі:				
дитячі санаторії	211	194	199	185
у них місць, тис	38	39	37	35
санаторії-профілакторії	481	556	517	377
у них місць, тис	44	55	43	31
будинки і пансіонати відпочинку	297	332	294	266
у них місць, тис	101	115	83	63
турбази та ін. заклади відпочинку	1944	2213	1862	2010
у них місць, тис	274	302	263	238

В Україні станом на 2000 рік у санаторіях та закладах відпочинку лікувалось і відпочивало 2,9 млн. громадян.

Завдання 1. За даними Таблиці 2. у формі графіка показати динаміку розвитку рекреаційно-туристичних закладів України. Письмово проаналізувати виявлені тенденції за період 1985-2000 рр. і зробити прогноз до 2025 року.

Завдання 2. У формі кругових діаграм відобразити у %: 1) структуру рекреаційно-туристичних закладів, 2) структуру місткості рекреаційно-туристичних закладів. Зробити висновки щодо трансформації структури після 1990 року та спрогнозувати тенденції подальших зрушень у структурі закладів стаціонарного туризму.

Рекомендована література:

2. Калитюк В.А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку.- Львів, 1999. – 162 с.
3. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.

Практична робота № 3. Географія закладів стаціонарного туризму та рекреації в Україні.

Рекреаційно-туристичні заклади в розрізі регіонів України

	Санаторії та пансіонати з лікуванням			Будинки та пансіонати відпочинку		
	К-ть (2000р)	у них місць		К-ть (2000р)	у них місць	
		1990р	2000р		1990р	2000р
Україна	549	154484	150554	266	114980	62923
АР Крим	146	56330	56981	107	43028	27590
Вінницька	22	5391	5246	-	1459	-
Волинська	6	1271	1482	1	39	39
Дніпропетровська	21	3365	2742	4	3285	1140
Донецька	20	6972	4200	52	17226	9475
Житомирська	9	1010	2750	-	818	-
Закарпатська	15	4509	3564	1	424	200
Запорізька	18	6424	5169	7	2622	1812
Івано-Франківська	17	2260	2743	2	517	145
Київська	20	3806	3004	6	1464	748
Кіровоградська	5	785	630	1	350	450
Луганська	14	1552	1207	1	3312	60
Львівська	76	20149	19807	5	307	340
Миколаївська	8	1190	2374	21	10862	6791
Одеська	37	16230	15053	8	7236	2023
Полтавська	15	4670	4462	1	251	177
Рівненська	9	655	1324	-	-	-
Сумська	4	712	535	-	1059	-
Тернопільська	10	1250	1729	-	212	-
Харківська	16	4901	3714	5	3360	1705
Херсонська	9	1381	2119	36	12440	8482
Хмельницька	12	1629	1610	-	265	-
Черкаська	9	2420	2300	-	537	-
Чернівецька	6	910	897	-	260	-
Чернігівська	10	895	1759	2	1022	336
м.Київ	12	2867	2598	3	1070	650

*за даними Держкомстату України

Завдання 1. За даними Таблиці 3. розрахувати середньостатистичну рекреаційну місткість оздоровниць у розрізі областей України. На основі отриманих результатів здійснити групування областей за рекреаційною місткістю оздоровчого фонду. Зробити висновки щодо регіонального розподілу фонду оздоровниць України за величиною ліжко-місць та вказати на ключові чинники і причини виявлених регіональних диспропорцій.

Завдання 2. За даними Таблиці 3. на контурній карті здійснити районування областей України за: 1) кількістю санаторіїв і пансіонатів з лікуванням (методом якісного фону); 2) загальною рекреаційною місткістю санаторіїв і пансіонатів з лікуванням (методом штриховки). Виявлені закономірності пояснити. З'ясувати, в яких регіонах держави вдалося зберегти інфраструктуру, а в яких відбувся занепад санаторно-курортного господарства. Оцінити туристично-інвестиційну привабливість рекреаційно депресивних областей держави. На основі виділених районів охарактеризувати пріоритети розвитку рекреаційно-оздоровчого туризму в Україні.

Завдання 3. За даними Таблиці 3. розрахувати середньостатистичну рекреаційну місткість закладів відпочинку у розрізі областей України. На основі отриманих результатів здійснити групування областей за рекреаційною місткістю фонду відпочинково-туристичних закладів України. Зробити висновки щодо регіонального розподілу фонду за величиною місць та вказати на ключові чинники і причини виявлених регіональних диспропорцій.

Завдання 4. За даними Таблиці 3. на контурній карті здійснити районування областей України за: 1) кількістю будинків та пансіонатів відпочинку (методом якісного фону); 2) загальною рекреаційною місткістю будинків і пансіонатів відпочинку (методом штриховки). Виявлені закономірності

пояснити. З'ясувати, в яких регіонах держави вдалося зберегти інфраструктуру, а в яких відбувся занепад відпочинково-туристичного господарства. Оцінити туристично-інвестиційну привабливість рекреаційно депресивних областей держави. На основі виділених районів охарактеризувати пріоритети розвитку рекреаційно-відпочинкового туризму в Україні.

Рекомендована література:

1. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.

Практична робота № 4. Географія розвитку готельної інфраструктури в Україні.

Таблиця 4. Загальні кількість та місткість номерного фонду готелів по регіонах України в 2000р.

	кількість		у них номерів		місткість, місць		обслужено приїжджих, осіб		к-ть міст
	1995	2000	1995р	2000р	1995р	2000р	1998р.	2000р.	2000
Україна	1396	1308	62360	51012	130869	102906	3,35млн	3,29млн	448
АР Крим	103	89	6396	5570	12805	11329	200401	204469	16
Вінницька	38	32	1399	1166	2932	2464	130334	67517	17
Волинська	31	32	1154	1137	2455	2378	73332	92584	11
Дніпропетровська	92	84	3907	2941	8404	6025	350872	194927	20
Донецька	65	73	4432	3240	8619	5910	167960	154935	51
Житомирська	38	37	1359	1155	2772	2312	79146	59761	9
Закарпатська	25	39	1410	1395	2606	2839	95320	84248	10

Продовження Таблиці 4.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Запорізька	63	59	2185	1823	4356	3554	138642	148854	14
Івано-Франківська	31	34	1195	1188	2302	2305	71776	58182	15
Київська	56	46	1569	1369	3395	2693	98352	97507	25
Кіровоградська	30	21	1032	520	2074	970	40773	31566	12
Луганська	44	43	2598	1851	4920	3297	53505	47652	37
Львівська	65	55	3252	2526	6612	4893	124613	164286	43
Миколаївська	49	44	1432	1143	3267	2490	41388	40135	9
Одеська	121	96	3258	3674	8394	8161	220295	243127	19
Полтавська	60	65	1913	1647	4191	3421	141456	125303	15
Рівненська	25	23	1216	1018	2152	1833	85133	66401	10
Сумська	56	46	1516	898	4033	2372	60157	59539	15
Тернопільська	22	27	1104	1187	2157	2478	42535	51628	16
Харківська	74	76	3354	2328	6758	4859	133035	143236	17
Херсонська	50	47	1452	1247	3182	2817	55477	63975	9
Хмельницька	47	30	1899	763	4531	1578	53573	46818	13
Черкаська	38	36	1424	1215	2629	2491	68903	73738	16
Чернівецька	21	18	1048	943	2131	1793	55783	52938	11
Чернігівська	54	52	1180	822	2741	1887	57020	56217	15
м.Київ	87	95	8908	7637	18765	14478	680527	810232	1

*за даними Держкомстату України.

Завдання 1. За даними Таблиці 4. розрахувати показники середньообласної забезпеченості міст України готелями (к-ть готелів / к-ть міст). На контурній карті здійснити районування

областей України: 1) за кількістю готелів (методом якісного фону), 2) за забезпеченістю міст готелями (методом штриховки). Письмово проаналізувати виявлені закономірності. З'ясувати, в яких регіонах держави вдалося зберегти інфраструктуру, а в яких відбувається занепад готельного господарства. Зробити висновки щодо динаміки (за період 1995-2000 рр.) та перспектив розвитку готельного господарства в розрізі областей України.

Завдання 2. За даними Таблиці 4. на контурній карті здійснити районування областей України за: 1) місткістю номерного фонду готелів (методом якісного фону); 2) обсягом надання готельних послуг приїжджим (методом штриховки). Оцінити туристично-інвестиційну привабливість готельної інфраструктури областей держави.

Завдання 3. Розрахувати показники завантаженості (к-ть відвідувачів / місткість готельного фонду області) готельного господарства в розрізі областей України. За результатами розрахунків виділити три групи областей з (а) відносно високою завантаженістю готельного господарства туристами, (б) середньою, (в) низькою. Зробити порівняльну оцінку стану розвитку готельного бізнесу в регіонах України на основі порівняння наявної місткості готельного фонду та сучасних обсягів його завантаження. Визначити основні регіональні проблеми та перспективи розвитку готельної інфраструктури в Україні.

Рекомендована література:

1. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. – К.: ВИРА-Р, Альтпрес, 2001. – 208 с.

Практична робота № 5. Географія розвитку ресторанного господарства в Україні

Таблиця 5. Загальна місткість закладів ресторанного господарства по регіонах України

	Місткість об'єктів ресторанного господарства, тис.				К-ть міст	К-ть міських мешканців, тис. осіб
	1985р	1990р	1995р	2000р	2000р	2000р
Україна	4054	4467	2815	1916	448	33796,5
АР Крим	153	169	91	80	16	1328
Вінницька	131	142	101	66	17	882
Волинська	73	87	80	69	11	553
Дніпропетровська	317	356	228	136	20	3103
Донецька	427	450	299	208	51	4465
Житомирська	108	123	92	62	9	806
Закарпатська	123	132	81	51	10	500
Запорізька	159	170	106	73	14	1536
Івано-Франківська	131	144	102	50	15	633
Київська	116	131	96	78	25	1064
Кіровоградська	83	93	69	43	12	716
Луганська	230	244	149	87	37	2283
Львівська	236	259	208	128	43	1652
Миколаївська	84	102	74	53	9	857,5
Одеська	214	222	92	67	19	1653
Полтавська	132	151	94	59	15	990
Рівненська	81	98	64	56	10	566
Сумська	104	119	70	37	15	871
Тернопільська	76	90	53	39	16	512
Харківська	265	289	157	122	17	2345
Херсонська	87	99	55	35	9	754
Хмельницька	108	126	73	59	13	775,5
Черкаська	122	128	73	49	16	797
Чернівецька	75	83	49	37	11	399
Чернігівська	82	92	58	49	15	759
м.Київ	232	269	125	108	1	2632

*за даними Держкомстату України.

Завдання 1. За даними Таблиці 5. розрахувати: 1) середньообласні показники кількості місць у закладах ресторанного господарства в розрахунку на 1000 міських мешканців (пропорція), 2) середньообласні показники забезпеченості міст України закладами ресторанного господарства (к-ть ресторанів / к-ть міст області).

Завдання 2. На контурній карті здійснити районування областей України: 1) за показником забезпеченості міст України закладами ресторанного господарства (методом якісного фону), 2) за показником кількості місць у закладах ресторанного господарства, що припадає на 1000 міських мешканців (методом штриховки). Виявлені закономірності пояснити.

Завдання 3. Прослідкувати динаміку зміни місткості закладів ресторанного господарства регіонів України з 1985 по 2000 роки. З'ясувати, в яких регіонах держави відносно вдалося зберегти інфраструктуру, а в яких відбувся занепад ресторанного господарства. На основі виявлених тенденцій спрогнозувати стан розвитку ресторанного бізнесу в регіонах України до 2010 року. Оцінити інвестиційну привабливість областей держави щодо розвитку ресторанної інфраструктури.

Рекомендована література:

2. Кабушкин Н.И., Бондаренко Г.А. Менеджмент гостиниц и ресторанов: Учеб. пособие. - Минск: Новое знание, 2000. – 216 с.

Практична робота №6. Розробка екскурсійно-українознавчого туру

Завдання 1: Користуючись картографічними, літературними й web-джерелами, розробіть маршрут, складіть і опишіть програму екскурсійно-українознавчого туру. (Наприклад: Львівсько-Волинське кільце, Галицько-Подільське кільце, Києво-Чернігівське кільце, Старокняжі твердині Русі-України, Сакральні центри України, Подорож у країну козацької слави тощо).

Рекомендована література:

1. Логвин Г.Н. Украина и Молдавия: Справочник-путеводитель. – Москва, 1982. – 454с.
2. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів “Намисто Славутича”. – Київ, 1998. – 401 с.
3. Пам’ятки архітектури та містобудування України. Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. – Київ: Техніка, 2000
4. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І.Лугова. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.

Практична робота № 7. Географія закладів стаціонарного відпочинку дітей в Україні

Таблиця 6. Загальні кількість та місткість дитячих оздоровчих таборів по регіонах України в 2000р.

	К-ть таборів	У них місць	Населення, тис. осіб
Україна	7615	227179	49711
АР Крим	257	26248	2118
Вінницька	64	5835	1815
Волинська	162	2335	1059
Дніпропетровська	207	14066	3713
Донецька	494	33488	4953
Житомирська	28	2709	1433
Закарпатська	50	3662	1284
Запорізька	193	18922	2005
Івано-Франківська	84	3643	1457
Київська	200	4259	1830,5
Кіровоградська	311	3271	1168,5
Луганська	587	15060	2643
Львівська	32	3631	2717
Миколаївська	326	11276	1299
Одеська	406	8668	2510
Полтавська	884	7816	1678
Рівненська	27	2840	1188
Сумська	504	5955	1338
Тернопільська	50	2640	1158
Харківська	301	12156	2970
Херсонська	478	18030	1226
Хмельницька	1052	3738	1461
Черкаська	541	3074	1451
Чернівецька	49	3990	932
Чернігівська	56	2952	1285
м.Київ	237	3910	2632

*за даними Держкомстату України.

Завдання 1. На основі даних про місткість дитячих таборів та загальну чисельність населення області розрахувати показник забезпеченості областей України місцями для дитячого відпочинку з розрахунку на 1000 мешканців. Здійснити районування областей України за ступенем забезпеченості місцями в дитячих таборах. Обґрунтувати проблеми та перспективи розвитку дитячого оздоровчого відпочинку в регіонах України.

Рекомендована література:

1. <http://www.tour.com.ua/tourwww.htm>
2. <http://www.han-tengry.mk.ua/chaild-ru.shtml>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

1. Багров М.В. Принципы концепции рекреационного развития Крыма // УГЖ. – 1997. - №1. – с.29-34
3. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. – К.: ВИРА-Р, Альтпрес, 2001. –208 с.
4. Бейдик О.О. Рекреаційне районування // ГЕУ, в 3-х т. – К.: Вид-во ім.М.П.Бажана, 1990. – т.3. – с.120
5. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1998. – 130 с.
6. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: ВПЦ “Київ. ун-т”, 2001. – 395 с.
7. Бейдик О.О. Розвиток понятійно-термінологічного апарату рекреаційної географії та географії туризму // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – с. 479-485

8. Бочковський О.І. Вступ до націології. - Мюнхен: УТП, 1992. – 340 с.
9. Бражник А.В., Шемряев Э.С. Туристские маршруты Крыма: Путеводитель. - Симферополь: Таврия, 1989. – 234 с.
10. Вейсберг Б.С., Нестеренко П.А., Стефанов П.А. Від Десни до Ворскли: Путівник. – Харків, 1986
11. Виноградская А. Развитие туристического бизнеса в Украине // Бизнес-информ, 1999. - № 9-10. – с.122-127
12. Вуйчик В.С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові. 2-е вид., доп. - Львів: Каменяр, 1991. – 175 с.
13. Горішевський П.В., Васильєв В.П., Зінько Ю.В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі: Підручник. – Івано-Франківськ: Місто-Н, 2003. – 158 с.
14. Гусак Н. Маршруты Придунайского края. – Одесса: Маяк, 1978
15. Громадське харчування і туристична індустрія у ринкових умовах:: Зб. наук. праць. – Київ, 2001. – 238 с.
16. Данилюк А.Г. Волинь: Пам'ятки народної архітектури: Іст.-краєзн. ст. – Луцьк: Надстир'я, 2000. – 100 с.
17. Данилюк А.Г. Скарби народної архітектури Гуцульщини: Етногр. нарис. – Л.: Логос, 2000. – 135 с.
18. Данилюк А.Г. Поклонися народному зодчому. Етнографічні нариси про народну архітектуру України. – Львів: Свічадо, 1995
19. Данилюк А.Г. Традиційна архітектура регіонів України: Полісся. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. –147 с.
20. Дергачев В., Живицкий А. Формирование зон свободного предпринимательства туристского и курортно-рекреационного назначения // Экономика Украины. – 1992. – №11. – с.60-64
21. Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития туристско-рекреационного комплекса Украины // Экономика Украины. – 1997. - №1. – с.65-71
22. Иванух Р.А., Кривець А.Г. Рекреаційно-туристичний комплекс Поділля // Регіональна економіка. – 1997. - №4. – с.85-94

23. Індустрія відпочинку Львівщини. Інформаційний довідник / Під ред. П.В.Жука. – Львів, 1994. – 95 с.
24. Заповідники і національні природні парки України / Мінекобезпеки України. – К.: Вища школа, 1999. – 232 с.
25. Здравниці профсоюзів України. – К.: Тамед, 1997. – 317 с.
26. Золотое ожерелье Сумщины: Путивль, Глухов, Ромны: Путеводитель / В.И.Белашов и др. - Харків: Прапор, 1987. – 150 с.
27. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.
28. Мороз С.А., Онопрієнко В.І., Бортник С.Ю. Методологія географічної науки. – К.: Заповіт, 1997. – 333 с.
29. Екологічні передумови розвитку рекреації на Гуцульщині. Тези доп. наук.-практ. конф. – Яремче, 1996
30. Енциклопедія етнокультурознавства. Ч.2. Українська національна культура у просторі і часі / Ю.Римаренко, В.Кремень, В.Чернець, Л.Шкляр. – Київ, 2002
31. Есть город у моря: К 200-летию Одессы: Краевед. сб. - Одесса: Маяк, 1990. – 351 с.
32. Калитюк В.А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку.- Львів, 1999. – 162 с.
33. Кононенко П.П. Українознавство. – К.: Либідь, 1996. – 284 с.
34. Концепція розвитку санаторно-курортної сфери, туризму і відпочинку у Львівській області / Під ред. В.С.Кравціва. – Львів, 2000. – 43 с.
35. Коржунова Н. Курортно-рекреационное хозяйство Причерноморья // Экономика Украины. – 1999. - №2. – с.72-76
36. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика у Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. - Чернівці: Прут, 1995. – 72 с.

37. Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. – Львів: ІРД НАН України, 1999. – 78 с.
38. Кравців В.С., Шургот Б.Й. Перспективи і проблеми розвитку туризму в Західному регіоні України // *Turystyka oraz mala przedsiebiorczosc jako formy aktywizacji ab szarowprzylanicznych*. Т II. - Jaroslaw, 2000. - С. 45-51.
39. Крашко М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
40. Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2-х кн. – К.: Либідь, 1997
41. Курортна реабілітація потерпілих від Чорнобильської катастрофи / За ред. С.В.Івасівки, В.Н.Корзуна, Г.І.Стеценка, - К.: Здоров'я, 1999. – 108 с.
42. Курортні ресурси України / За ред. М.В.Лободи. – К.: ТАМЕД, 1999. – 344 с.
43. Львів (Архітектурно-історичний нарис). – Львів: Каменяр, 1989. – 270с.
44. Львівщина туристична: Путівник / М.В.Гончар, І.М.Малявська, В.Н.Пшеничний та ін. - Львів: Каменяр, 1986. – 120 с.
45. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
46. Мирошниченко А.А. Аграрнорекреационные зоны в Украине. - Днепропетровск: Б.в., 1998. – 170 с.
47. Мотиенко Я.В. Курорты Донбасса: Путеводитель. – 2-е изд., доп. - Донецк: Донбасс, 1983. – 52 с.
48. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів “Намисто Славутича”. – Київ, 1998. – 401 с.
49. Новицький Я. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 1997. – 88 с.
50. Огульчанский А., Михайличенко В. По морю Азовскому. - Дніпропетровськ: Промінь, 1983

51. Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: Теорія, практика, перспективи. – Луцьк, 1998. – 124 с.
52. Пам'ятки архітектури та містобудування України. Довідник Державного реєстру національного культурного надбання. – Київ: Техніка, 2000
53. Пилигримы Крыма – Осень' 2000: Путешествия по Крыму, путешественники о Крыме: Материалы V Крым. междунар. науч.-практ. конф. - Симферополь: Крымский Архив, 2001. – т.1. – 232 с. – т.2. – 312 с.
54. Пирожник И.И. Основы географии туризма и экскурсионного обслуживания: Учеб. пособ. – Минск: Университетское, 1985. – 253 с.
55. Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму. Тези. доп. Всеукр. наук.-практ. конф. – Київ-Косів, 1994
56. Прокопишак К. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури та відродження сіл Карпатського регіону. – Львів: Українські технології, 1997. – 176 с.
57. Путрик Ю., Свешников В. Туризм глазами географа. – М.: Мысль, 1986. – 158 с.
58. Радзівєвський В.О. Подорож у підземну казку: Путівник по карстових печерах Тернопільщини. – 2-е вид., доп. - Львів: Каменяр, 1984. – 56 с.
59. Рекреационные зоны и туристско-экскурсионные маршруты Донецкой области “Мой Донбасс” / Под ред. В.Ф.Горягина, С.С.Куруленко. Донецк: ДИТБ, 2001. – т.1. – 215 с.
60. Розвиток туризму в Україні. Проблеми і перспективи: Зб. наук. праць. – К.: Слов'янський діалог, 1995. – 244 с.
61. Русанов И.В., Русанов К.И. Крым: горы и море. Путеводитель. – Симферополь: Бизнес-Информ, 2001. – 232 с.
62. Рутинський М.Й. Організація спортивно-оздоровчого туризму: Навчально-методичні матеріали. – Львів: КВКПП “Фенікс”, 2002
63. Рычков П.А. Дорогами Южной Ровенщины: От Корца до Пляшевой. – М.: Искусство, 1989. – 174 с.

64. Савенко В.Н. Возможности развития туристической деятельности в Северном Приазовье // Проблеми інформатизації рекреаційної та туристичної діяльності в Україні: Матеріали міжнар. конгресу. – Трускавець, 2000. – с.238-243

65. Сігуа Г.В. Стан та перспективи розвитку вільних туристсько-екскурсійних зон в Україні // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – с.91-95

66. Симоненко Б.К. Регіони України: проблеми розвитку. – К.: Наукова думка, 1997

67. Сосса Р.І. Історія картографування території України. Від найдавніших часів до 1920 року. – К.: Наукова думка, 2000. – 247 с.

68. Состояние туристическо-оздоровительной отрасли Одесской области. – Одесса, 2001. – 100 с.

69. Сушко К.И. Наедине с Хортицей: Краевед. очерки. - Дніпропетровськ: Промінь, 1986. – 101 с.

70. Тимчишин Я., Савка М., Тимошенко П. Подорожі по Львівщині. Краєзнавчо-туристичний нарис. – Львів: Каменяр, 1967. – 384 с.

71. Туризм в Україні. Статистичний бюллетень. – К.: Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, 2000. – 30 с.

72. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І.Лугова. – К.: Інститут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.

73. Царфис П.Г. География природных лечебных богатств СССР (курортологические аспекты). – М.: Мысль, 1986. – 337 с.

74. Цветущий край Подолии: Путеводитель / В.Д.Бовкун и др. – 2-е изд., доп. - Одесса: Маяк, 1988. – 204 с.

75. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в ХХІ столітті // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические

предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. науч.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – с.3-14

76. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2002

77. Федорченко В.К., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: Навч. посіб. – К.: Дніпро, 2000. – 160 с.

78. Федунь О.В. Бальнеологічні ресурси Прикарпаття. – Львів: ВНТЛ, 1999. – 168 с.

79. Україна: Путівник / Упоряд. О.Зінкевич, В.Гула. – К., 1995

80. Україна: шедеври культурної спадщини: Путівник. – К., 1999

81. Український туристичний каталог. – К., 1997. – 192 с.

82. Храми України: Альбом / Упоряд. Л.Прибега. – К.: Мистецтво, 2000. – 368 с.

83. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. - Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2001. – 744.

84. Шалковский И.П., Голуб Т.Д., Жарникова Л.П. Профсоюзные здравницы Украины. – К.: Здоровье, 1987. – 336 с.

85. Шаповал Г.Ф. История туризма: Учеб. пособие. – Минск: Экоперспектива, 1999. – 303 с.

86. Шищенко П.Г., Любіцева О.О. Географія туризму: загальні закономірності та тенденції розвитку // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – с. 71-76

87. Шмагина В.В., Харичков С.К. Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. – Одесса: ИПРиЭЭИ НАН Украины, 2000. – 69 с.

88. Украинские Карпаты. Атлас туриста. – М: ГУГК, 1987. – 150 с.

89. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). - Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.

90. Якушева Е.М., Нижура А.М. “Пещерные города”
Крыма. Путеводитель. – Симферополь: Таврия, 1972. – 94 с.
91. Burton R. Travel geography. – London, 1995
92. Warzynska J., Jackowski A. Podstawy geografii turystyki.
– Warszawa: Wyd.Naukowe PAN, 1978. – 334 s.
93. Kowalczyk A. Geografia turystyki. - Warszawa:
Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 287 s.
94. <http://www.muflon.agroturystyka.org>
95. http://www.medinfo.kiev.ua/Table_sanat_sankiev.htm
96. <http://www.library.online.kr.ua>
97. <http://www.travel.org.ua/rus>
98. <http://www.odessapassage.com>
99. <http://packet.crimea.ua/rsc/index.htm>
100. <http://www.mountain.ru/krim>
101. <http://www.moscow-crimea.ru>
102. <http://www2.tour.crimea.com/index.htm>
103. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net/sanatory.php>
104. <http://www.tour.com.ua/tourwww/pansion.htm>
105. <http://www.tour.com.ua/tourwww/museum.htm>
106. <http://www.odessapassage.com>
107. <http://www.gov.if.ua/tourism>
108. <http://www.sankur.uzhgorod.ua>
109. <http://www.tour.com.ua/tourwww/karpaty.htm>
110. <http://www.sbedif.if.ua>
111. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net>
112. <http://www.about.lviv.ua>
113. <http://www.ko.if.ua/daily/newspub.htm>
114. <http://www.rakhiv.ukrtel.net/greentourism-ukr.htm>
115. <http://www.greentour.com.ua/ua/news>
116. <http://tourcompas.cv.ukrtel.net/hotels.php>
117. <http://www.han-tengry.mk.ua/chaild-ru.shtml>
118. <http://www.tour.com.ua/tourwww/hotel.htm>
119. <http://www.ukraine-hotel.com>
120. <http://www.all-hotels.com.ua>

ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ ПРОМІЖНОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ КУРСУ

Теми 1-8:

№ питання	Правильна відповідь	№ питання	Правильна відповідь
1	Б	19	Б
2	Б	20	Б, В
3	Б	21	В
4	А	22	Г
5	Г	23	А, Г
6	В	24	Г
7	В	25	Б
8	А, Б, В	26	Б
9	А, Б	27	Г
10	А	28	В
11	А, Б	29	Б
12	А	30	Г, Е, К, Л
13	Б	31	
14	А	32	Б
15	В	33	В
16	Б	34	А
17	Б,В	35	В
18	Б		

Теми 9-14:

№ питання	Правильна відповідь	№ питання	Правильна відповідь
1	Г, Ж, К, Л	51	А
2	Г	52	В
3	Б	53	Д
4	Б	54	В
5		55	В
6	Г, Д, Ж	56	Е, Ж, К, Л, Н
7	Б	57	Б
8	В	58	Б
9	А	59	А
10	В	60	В
11	А	61	В
12	В	62	Б
13	В	63	
14	Ж	64	
15	В	65	Д
16	Б	66	Г
17	В	67	З
18		68	Б
19	Б	69	Д
20		70	А
21	Б	71	В
22	А	72	Г
23	Д	73	В
24	Б, Г, Д, Ж	74	Б
25	Г	75	В
26	А	76	Б
27	Б	77	
28	В	78	В
29	Б	79	

Темы 9-14 (Продовження):

30		80	В
31	Б	81	
32	Д	82	А
33	Ж	83	А, Б, Д, З, М, П
34	А	84	А
35	В	85	Б
36	В	86	А
37	А, В	87	А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З
38	А	88	Г
39	Б	89	Б
40	Б	90	А
41	В, Д, Л	91	Д
42	Б	92	
43	В	93	Б
44	А	94	Д
45	Б, В	95	Г
46	Г	96	Д
47	Б	97	Б, В, Д, Е, К
48	Г	98	Г
49	В, Г	99	В
50		100	В

Теми 15-18:

№ питання	Правильна відповідь	№ питання	Правильна відповідь
1	В	36	Д
2	Г	37	Б
3	В	38	А
4	Д	39	Б
5	Г, Д	40	Д
6	А	41	Б
7	Г	42	Л
8	А	43	В
9	Д, Ж	44	
10	Н	45	В
11	Б	46	Б
12	А	47	
13	Б	48	А
14	А	49	Н
15		50	К
16	А	51	Б
17	А	52	К
18	В	53	Б
19	З	54	Б
20	В	55	Р
21	Л	56	А
22	Г	57	Г
23	Б	58	
24	Б	59	Г
25	В	60	Д
26		61	Д
27	Ж	62	Б
28	К	63	В

Теми 15-18 (Продовження):

29	Д	64	В
30	А	65	А
31	В	66	В
32	В	67	В
33	Б	68	Е
34	Б	69	А
35	Е	70	Е

**ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ
ПІДСУМОВУЮЧОГО ПЕРЕДЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО
ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ
УСПІШНОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ
ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ КУРСУ**

№ питання	Правильна відповідь	№ питання	Правильна відповідь
1	Б	39	Б
2		40	А
3	Г	41	Б
4	А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З	42	Б
5		43	В, Д, Л
6	Б	44	В, Г
7	Д	45	В
8	В	46	
9	Б, Г, Д, Ж	47	А
10	А	48	Б
11	В	49	А
12	В	50	Е, Ж, К, Л, Н
13	А	51	В

Продовження таблиці:

14	В	52	Б
15	А	53	Б
16	Б	54	Г
17	В	55	В
18		56	Г
19	А	57	Г
20	Б	58	В
21	В	59	А
22	Г	60	
23	А	61	В
24		62	А, Г, Ж, К, Л
25	Б	63	Б
26	Г	64	Б
27	В	65	Б
28		66	Б
29	Д, Ж	67	Г, Е, К, Л
30	В	68	К
31	Б	69	А
32	Б	70	Б
33	А	71	Б, В
34	А	72	
35	В	73	В
36	В	74	
37	Д	75	А, Б
38	Б, В		

Навчальне видання

Михайло Рутинський

(к.геогр.н., доцент кафедри туризму
Львівського національного університету імені Івана Франка)

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Навчально-методичний посібник

Керівник проектів *Б. А. Сладкевич*
Дизайн обкладинки *Б. В. Борисов*

Підписано до друку 30.10.03. Формат 60/84/16.
Папір офсетний. Умов. друк. арк. 7,49 Тираж 500 пр.
Видавництво «Центр навчальної літератури»
04176, м.Київ, вул. Електриків, 23.
Свідоцтво ДК №1014.